

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Vnitřní trh EU a jeho dopady v ČR

Daniela Cardová

© 2016 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vnitřní trh EU a jeho dopady v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. Ing. Ivaně Boháčkové, CSc. za odborné vedení práce a za trpělivou pomoc při jejím vypracování.

Vnitřní trh EU a jeho dopady v ČR

The European Union's internal market and its impacts in the Czech Republic

Souhrn

Diplomová práce posuzuje efektivnost zapojení české ekonomiky do vnitřního trhu Evropské unie za pomoci srovnání ekonomické výkonnosti České republiky před začleněním a po začlenění do společného trhu Evropské unie v oblasti volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu. Důležitost zapojení ČR do vnitřního trhu EU je po téměř dvanácti letech možné posoudit a dokázat tak, jak Česká republika využila přichozích podnětů z tohoto trhu pro nastartování svého ekonomického růstu.

Příležitostí, kterou Česká republika dokázala využít, byl zahraniční obchod se zbožím a službami se zeměmi vnitřního trhu i s ostatními zeměmi, se kterými ČR přistoupením do Evropské unie navázala nové obchodní vztahy a získala přístup na jejich trhy. Čeští pracovníci nacházeli v partnerských státech stále vyšší uplatnění. Na pracovním trhu České republiky po roce 2004 nedošlo k výraznému navýšení pracovního zájmu ze stran obyvatel členských zemí EU. Nejmenší pokrok zaznamenal pohyb zahraničních investic. Příliv investic do České republiky vykazoval kromě roku 2005 a 2007 klesající tendenci, odliv investic byl téměř mizivý.

Summary

Master thesis assesses the effectiveness of involvement the Czech economy to the European Union's internal market with the help of comparing the economic performance of the Czech Republic before integration and after the integration to European Union's internal market in the area free movements of goods, services, persons and capital. The importance of involving the Czech Republic to European Union's internal market is possible assess after almost twelve years and prove, how the Czech Republic took advantage of incoming impulses from this market for starting its economic growth.

Opportunity, which the Czech Republic managed to use, was the foreign trade with goods and services with countries of European Union's internal market and with other countries. Czech Republic created new business relationships and gained the access to markets of other countries after accession to the European Union. Czech workers found in the partner states higher and higher opportunities. In the labor market of the Czech Republic after 2004 did not occur the significant increase in working interest from the citizens of EU member countries. The smallest progress was recorded in movement of foreign investments. FDI flows to the Czech Republic showed downward trend except for 2005 and 2007, the outflow of investment was almost negligible.

Klíčová slova: Vnitřní trh EU, volný pohyb zboží, volný pohyb služeb, volný pohyb osob, volný pohyb kapitálu, ekonomická výkonnost, domácí trh, cíle, dopady

Keywords: European Union's internal market, free movement of goods, free movement of services, free movement of persons, free movement of capital, economic performance, domestic market, targets, impacts

Obsah

1	Úvod.....	4
2	Cíl práce a metodika	5
2.1	Cíl práce	5
2.2	Metodika	5
2.2.1	Komparace	5
2.2.2	Analýza	6
3	Teoretická východiska	7
3.1	Vnitřní trh EU	7
3.2	Vnitřní trh EU v historickém kontextu	10
3.3	Současná podoba Vnitřního trhu.....	17
3.3.1	Volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu	17
3.3.1.1	Volný pohyb zboží.....	18
3.3.1.2	Volný pohyb služeb	21
3.3.1.3	Hospodářská soutěž	23
3.3.1.4	Volný pohyb kapitálu.....	25
3.3.1.5	Volný pohyb osob	26
3.3.2	Dokončení vnitřního trhu.....	28
3.4	Budoucí strategie EU v oblasti vnitřního trhu	30
4	Analytická část.....	34
4.1	ČR před vstupem do EU	34
4.1.1	Obchodní vztahy České republiky se státy EU15.....	35
4.1.1.1	Celní politika před vstupem ČR do EU	40
4.1.2	Podnikatelské aktivity České republiky se státy EU15 v oblasti služeb.....	41
4.1.3	Pracovní migrace České republiky	43
4.1.3.1	Migrace pracovníků do České republiky	43
4.1.3.2	Migrace pracovníků z České republiky	45
4.1.4	Kapitálové vztahy České republiky	46
4.2	ČR po vstupu do vnitřního trhu Evropské unie	51
4.2.1	Česká republika a volný pohyb zboží	51
4.2.1.1	Společná celní politika.....	59
4.2.2	Česká republika a volný pohyb služeb	60
4.2.3	Česká republika a volný pohyb osob	61
4.2.3.1	Volný pohyb pracovníků do České republiky	61
4.2.3.2	Volný pohyb pracovníků z České republiky.....	64
4.2.4	Česká republika a volný pohyb kapitálu	66
5	Diskuze	71
6	Závěr	72
7	Seznam literatury	75

1 Úvod

Tato diplomová práce se zabývá vnitřním trhem Evropské unie, jeho historickým vývojem, úkolem, strukturou, budoucím směřováním a čtyřmi svobodami, které jsou základním kamenem společného trhu. Zkoumá dopady přístupu České republiky do jednotného trhu a porovnává aktivitu pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu před vstupem a po vstupu České republiky do Evropské unie.

Toto téma diplomové práce bylo zvoleno na základě důležitosti připojení České republiky do Evropské unie. Zapojení ČR do vnitřního trhu EU byl jeden ze zlomových okamžiků v historii budování samostatného, ekonomicky stabilního českého státu. Nejen proto, že se tak Česká republika začlenila do jednoho z nejvýznamnějších světových hospodářských seskupení, ale především proto, že z členství v této unii přicházelo na malý český trh mnoho podnětů pro rychlé nastartování ekonomického růstu.

Hodnocení významu přistoupení České republiky do Evropské unie je po téměř dvanácti letech možné a především velmi podstatné. Očekávání, která plynula z přístupu do jednotného trhu EU, nebyla příliš pozitivní. Porovnání aktivit čtyř základních svobod společného trhu tak vypoví více o setrvání a činnosti České republiky v Evropské unii a vyvrátí nebo potvrdí negativní očekávání z přistoupení.

Z dlouhodobého hlediska lze určit, zda Česko profituje ze vstupu do Evropské unie. Tento prospěch je určen tím, jak ovlivnilo uvolnění obchodu a odstranění celních bariér zahraniční obchod České republiky se státy společného trhu i se třetími zeměmi světa. Tím, zda čeští kvalifikovaní pracovníci migrují do jiných členských zemí za lepšími podmínkami a naopak, jestli do České republiky přicházejí zahraniční pracovníci ze společného trhu EU. Dále ovlivněním hospodářských vztahů, po přístupu České republiky na jednotný trh, s největším českým partnerem - Německem.

Profit z přístupu České republiky do vnitřního trhu Evropské unie by měl být i opačný, měly by z něj čerpat i ostatní členské státy EU. Především pak z importu českého zboží a služeb na jejich trhy a z hodnot českých odchozích investic do jednotlivých států. Tak je možné určit i přínosnost vstupu ČR do Evropské unie pro ostatní partnerské země.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je posouzení efektivnosti zapojení české ekonomiky do vnitřního trhu Evropské unie. Dílčími cíli, které slouží k dosažení cíle hlavního, je porovnání ekonomické výkonnosti České republiky před začleněním a po začlenění do společného trhu Evropské unie v oblasti čtyř základních svobod. Volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu.

2.2 Metodika

První část práce byla vypracována na základě studia odborné literatury především primárních dokumentů, jako jsou právní předpisy a zakladatelské smlouvy. V druhé části práce byly využity vybrané metodické postupy - metoda komparace a analýza, umožňující interpretaci nabytých poznatků. Data ve druhé části práce byla zpracována z veřejně dostupných zdrojů. Ze statistik a časových řad uvedených v databázích Českého statistického úřadu, České národní banky, Ministerstva financí České republiky, Celní správy České republiky, Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky, Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, Ministerstva zahraničních věcí České republiky, z databází Czech Trade, Úřadu vlády České republiky, Evropských institucí a Eurostatu.

2.2.1 Komparace

Komparace je proces srovnávání podobností a rozdílností vybraných objektů. Podstatou komparace je určení kritérií, na jejichž základě bude možné objekty porovnávat. „To je možné ve dvou rovinách:

- a) Jak se bude chovat daný objekt za odlišných podmínek (v různých prostředích).
- b) Jak se zachovají různé objekty za stejných podmínek.

Na základě takového srovnávání pak lze vyvozovat závěry o vlastnostech objektů nebo procesů.” (Lorenc, M.: ©2007–2013)

V druhé části této práce je srovnávací metoda použita za 2 různá časová období. Prvním z nich je období 1994-2003, před vstupem České republiky do Evropské unie. Druhým je období mezi lety 2004-2014, po vstupu České republiky do Evropské unie.

Předmětem komparace a následné analýzy jsou 4 svobody volného trhu.

2.2.2 Analýza

Analýza je proces rozboru obecného sledovaného jevu na konkrétní části a následné zkoumání jednotlivých částí, jejich vztahů a významů. „Analýza umožňuje oddělit podstatné od nepodstatného, odlišit trvalé vztahy od nahodilých.” (Lorenc, M.: ©2007–2013)

Ve druhé části této práce byla využita horizontální a vertikální analýza. Horizontální analýza je založena na analýze trendů, sleduje vývoj zkoumaného jevu v delším časovém období, aby předešla náhodným výkyvům a mimořádným vlivům. (ManagementMania: ©2015) Vertikální analýza je založena na procentním rozboru, určuje procentuální podíl jednotlivých položek na celku. Stejně jako u horizontální analýzy je u vertikální analýzy vhodnější pracovat s delší časovou řadou. (ManagementMania: ©2016)

3 Teoretická východiska

3.1 Vnitřní trh EU

„Vnitřní trh EU je jednotným trhem zahrnujícím 28 členských států EU s více než půl miliardou spotřebitelů, na kterém se uplatňuje volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu a kde jsou vynucována pravidla pro ochranu hospodářské soutěže.“ (MZV ČR: ©2011) Na rozloze 4 milionů km² žije 503 milionů obyvatel, všichni mohou pracovat po celém území Evropské unie, všichni smějí podnikat na základě stejných pravidel s ostatními členskými zeměmi i se třetími zeměmi a každý z nich může provádět platby a zacházet či obchodovat se svým kapitálem v rámci zemí vnitřního trhu za rovných podmínek.

Členské státy v prostoru vnitřního trhu musí přijmout a dodržovat stanovená pravidla, „která jsou zahrnuta v tzv. komunitárním právu. Pířířem tohoto práva je především tržní hospodářství, ochrana volné soutěže, ochrana vlastnických práv a je vázáno na funkci tzv. demokratických institucí, které jsou velmi přísně stanoveny“ (Poláček, P., Lebeda, V: 2003) Principy a fungování vnitřního trhu se řídí pravidly o vnitřním trhu, jež jsou obsaženy ve zřizovacích smlouvách. (Kubečková, M., Drastíková, J: 2008) Právní základ pro funkci vnitřního trhu je obsažen ve Smlouvě o fungování Evropské unie. Pravidla jednotného trhu jsou většinou stanovena v podobě směrnic, jež přizpůsobují pravidla místním preferencím a situacím. Z menší části je pak udávají nařízení, které mají výhodu srozumitelnosti, předvídatelnosti a účelnosti. (Monti, M: ©2010) Iniciátor legislativy vnitřního trhu je Evropská komise, často ze svého vlastního popudu, nebo na základě rozhodnutí a žádosti Evropské rady a Rady EU. Jako výkonný orgán odpovídá za ochranu hospodářské soutěže na společném trhu, rozhoduje o porušení stanovených práv a určuje za ně sankce. „Dohlíží rovněž na to, aby legislativa vnitřního trhu byla v členských zemích přijata včas a správně. Může přitom podat stížnost na členský stát, který se chová nedisciplinovaně.“ (Urban, L: ©2010) Evropská komise se člení na několik oddělení, právě vnitřním trhem se zabývá velká část z nich. Jednomu členovi Evropské komise je určena zodpovědnost nad vývojem vnitřního trhu.

Vnitřní trh je součástí politik Evropské unie, s výjimkou hospodářské soutěže a celní unie, patří mezi politiky sdílené. „Svěřují-li v určité oblasti Smlouvy Unii pravomoc sdílenou s členskými státy, mohou v této oblasti vytvářet a přijímat právně závazné akty Unie i

členské státy. Členské státy vykonávají svou pravomoc v rozsahu, v jakém ji Unie nevykonala. Členské státy opět vykonávají svou pravomoc v rozsahu, v jakém se Unie rozhodla svou pravomoc přestat vykonávat.“ (Článek 2a, Lisabonská smlouva)

Vnitřní trh není pouze území, které ohraničuje státy patřící do Evropské unie, je „základem a motorem evropské integrace“ (Adámková, V., Cihelková, E: 2000). Je to prostor, kde jsou zajištěné 4 hlavní svobody jednotného trhu – volný pohyb zboží, kapitálu, osob a služeb. Tyto svobody poskytují výhody pro spotřebitele i výrobce tím, že přinášejí přijatelnější ceny, nová pracovní místa, zdravou a kontrolovanou konkurenci, nebo širší výběr zboží a služeb. Vnitřní trh je místo, které není omezováno hranicemi a s nimi spojenými poplatky, kontrolami a omezeními „Mezi principy, na základě kterých vnitřní trh funguje, řadíme zejména: nediskriminaci, harmonizaci, přístup na trh a přeshraniční prvek.“ (Kubečková, M., Drastíková, J: 2008) Nediskriminace je zákaz přímé i nepřímé diskriminace na základě státní příslušnosti u 4 svobod, harmonizace sladuje podmínky a předpisy členských států pro prodej výrobků, zaměstnání a nabídku služeb, aby nedocházelo k problémům mezi jednotlivými členskými zeměmi. Přístup na trh určuje to, že: „vnitřní trh by měl fungovat tak, aby umožnil přístup na trh přínosným hráčům. I v případě, že pravidlo není diskriminující, je potřeba se ptát, zda nevyklučuje z trhu ty, kteří by mohli být prospěšní.“ (Kubečková, M., Drastíková, J: 2008) A na přeshraničním prvku stojí celá myšlenka volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu.

Jednotný trh stojí na základech rovnosti, demokracie, svobody, lidské důstojnosti, úcty a v neposlední řadě respektování lidských práv všech občanů, i menšin. (Fridrich, B., a kol: 2012) Na druhé straně klade velký důraz na zachování státní identity, národní příslušnosti a svrchovanosti státu. Každá země si zachovává vlastní hranice, i když jsou pro ostatní členy vnitřního trhu otevřené. Zachovává si vlastní tradice a zvyky, i když jsou pro blízké i vzdálenější sousedské státy sdílené, například formou přeshraniční spolupráce. Setrvává při svém jazyku a při svých státních symbolech. Zakládá si na své ústavě a na vládě, která reprezentuje každý jeden samostatný národ. I když se v mnoha případech zdá a vnitřní trh často připomíná trh federace, není tomu tak. Podstatou vnitřního trhu je také to, že každá země je jiná, jedinečná a především z velké části samostatná (Pítrová, L: 2008).

Hlavní prioritou trhu, je sjednotit Evropu do světadílu plného demokracie, svobody, míru a pokroku, jak je zakotveno ve společném prohlášení – jedna Evropa, a také v celé desetiletí

přežívající myšlenka o jednotné Evropě - o jednotném vnitřním trhu. (Had, M., Stach, S., Urban, L: 2006) Cíle vnitřního trhu jsou sociální a ekonomické. Ekonomické hledisko míří k silné a prosperující Evropě, kde není obchod sužován bariérami a kde je kvalitní úroveň života pro všechny občany. Základem pro dosažení cíle je harmonický rozvoj hospodářského života, nepřetržitý a vyrovnaný hospodářský růst, větší stabilita a urychlené zvýšení životní úrovně. (Neústupná, L., Pitrová, M: 1992) Sociální cíl vede občany vnitřního trhu k boji proti sociálnímu vyloučení, diskriminaci, a rozlišení lidí dle jejich národnosti, pohlaví, jazyka, náboženství, zdravotního stavu, sexuální orientace, věku, životního postojů a podobně. Nabádá členské státy k vytváření těsnějších vztahů. (Fridrich, B., a kol: 2012)

„Jednotný trh je mnoha Evropany - občany i vedoucími politickými představiteli - vnímán s podezřením, strachem a někdy i s otevřeným nepřátelstvím.“ (Monti, M: ©2010) Začíná se projevovat trend z takzvané únavy z trhu. „Její důsledkem je snížená víra v úlohu trhu. Jednotný trh je méně oblíbený než kdy jindy, přitom je však Evropa potřebuje více než kdy jindy.“ (Monti, M: ©2010) Nigel Lawson uvedl, že: „Pohrdání demokracií vždy bylo jednou z nejzřetelnějších a nejméně pozitivních charakteristik evropského integračního procesu.“ (Lawson, N., in Klaus, V: 2011) David Goodhart v roce 2004 také zaútočil svými komentáři na společný trh a jeho podstaty, především na princip právního státu, když uvedl, že: „Evropská idea je zcela neskryvaně založena na nepřátelství k evropským národům a jejich národním identitám.“ (Goodhart, D., in Klaus, V: 2011) Záporné stránky vnitřního trhu však nemusí být jen takto dramatické, stačí se zaměřit na to, co je zcela očividné. Například zvýšené administrativní zatížení, problémy s duševním vlastnictvím, uznávání profesních kvalifikací a diplomů, otázka veřejných zakázek a další. Loukas Tsoukalis uvedl, že politický systém je extrémně pomalý, neefektivní a příliš byrokratický. Upozornil na potřebu nárůstu pracovních míst, zejména na horní hranici stupnice znalostí. A také na to, že Evropa ztrácí tisíce post- doktorandských výzkumných pracovníků, kteří každým rokem odchází do Ameriky a většina z nich se už nikdy nevrátí. (Tsoukalis, L: ©2005)

3.2 Vnitřní trh EU v historickém kontextu

Vnitřní trh se do podoby, která je známá z dnešní doby, vyvíjel desítky let. První forma společného trhu byla uvedena v květnu roku 1950 v plánu známém jako Schumanova deklarace, na jejímž základě byla v Paříži 18. dubna 1951 podepsaná smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli. Tato smlouva byla, mimo potřeby spravovat francouzské a německé zdroje uhlí a oceli a nutnosti koordinace vývoje dvou důležitých odvětví v členských státech, nositelem několika průlomových a rozvojových kroků, které stanovily základ pro svobodný, jednotný trh, i když se týkaly pouze uzavřené skupiny zemí, které se pohybovaly vně odvětví obchodu s uhlím a ocelí. (Mezihorák, F: 2001) Těmito státy bylo Německo, Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko a Nizozemsko. Součinnost těchto zemí stála na základech společného trhu, společných cílů a společných orgánů. Mezi hlavní úkoly trhu patřilo především udržení co nejvyšší úrovně výroby za pomoci jejího rozšíření a modernizace, podpora mezinárodní směny, zaměstnanosti a s tím spojené zlepšování pracovních podmínek, zrušení dovozních a vývozních cel a dávek uvnitř společenství, zákaz opatření a praktik, které vedou k diskriminaci mezi výrobci, zákaz poskytování subvencí, podpor a udělování zvláštních poplatků od státu, kontrola a omezení praktik vedoucích k rozdělení trhu a další společné zájmy, které měly mít za následek hospodářský rozvoj a zvýšení životní úrovně všech členů společenství. (Článek 2-5, Smlouva o založení ESUO)

Na společném trhu byl zavedený zákaz nekalé cenové soutěže. „Zejména pouze dočasného nebo pouze místního snižování cen, zaměřeného k získání monopolního postavení uvnitř společného trhu.“ (Článek 60, Smlouva o založení ESUO) Také bylo stanoveno striktní pravidlo o diskriminačních praktikách, kdy prodávající úmyslně ukládá kupujícím nerovné cenové podmínky, především následkem rozdílné státní příslušnosti, nebo uděluje jednotlivým kupujícím přírážky k ceně. (Článek 60, Smlouva o založení ESUO) Velký důraz byl kladen na možný vznik kartelových dohod, jenž byl ve smlouvě o založení ESUO jednoznačně omezen: „Jsou zakázány veškeré dohody mezi podniky, veškerá rozhodnutí sdružení podniků a veškeré dohodnuté praktiky, které by přímo nebo nepřímo směřovaly k vyloučení, omezení nebo zkrácení normálního působení volné soutěže na společném trhu, a to zejména:

a) ke stanovení nebo určování cen;

- b) k omezování nebo kontrolování výroby, technického rozvoje nebo investic;
- c) k rozdělování trhů, výrobků, zákazníků nebo zdrojů dodávek.“ (Článek 65, Smlouva o založení ESUO)

Na trhu s uhlím a ocelí byl povolen volný pohyb pracovníků, kteří měli kvalifikaci pro tuto práci. Členské státy dále zrušily veškerá omezení zaměstnávání a pohybu pracovníků, která se zakládala na rozdílné státní příslušnosti. (Článek 69, Smlouva o založení ESUO)

Společný trh zahrnoval také pravidla a mechanismy pro regulaci výroby a ceny. Do zakládající smlouvy byla zahrnuta pravidla o používání kvót a stanovení minimální a maximální ceny výrobku. V případě potřeby, například při dlouhodobějším snížení poptávky, mohla Komise zavést režim výrobních kvót. (Článek 58, Smlouva o založení ESUO) Také mohla stanovit minimální a maximální cenu výrobku, pokud došla k rozhodnutí, že existuje, nebo hrozí zřejmá krize, nebo že stanovení limitu povede k dosažení určených cílů. (Článek 61, Smlouva o založení ESUO)

Nebyly to pouze státy, které byly součástí společného trhu s uhlím a ocelí, které stály o rozšiřování ekonomické jednoty, spolupráce a ustálení ničících důsledků jednotlivých sporů mezi zeměmi. Do této myšlenky se muselo zapojit i Německo. „Porazené, rozdělené, demokratické a ekonomicky dynamické a prosperující Německo, traumatizované, a tím i brzděné svými válečnými vinami, začalo být vhodným partnerem.“ (Klaus, V: 2011) 29. května 1956 na Mezivládní konferenci o společném trhu a EUROATOMU již bylo Německo součástí vyjednávání a společně s Belgií, Francií, Itálií, Lucemburskem a Nizozemskem přispělo k dalšímu významnému kroku ve vývoji společného trhu. 25. března 1957 byly v Římě podepsané tzv. Římské smlouvy - smlouvy o EHS a EURATOMU. Určovaly založení Evropského hospodářského společenství a Evropského společenství pro atomovou energii.

Všem zakládajícím státům bylo jasné, že: „Ekonomicky propojené (a tím do značné míry na sobě vzájemně ekonomicky závislé) země spolu jistě nebudou nikdy válčit.“ (Klaus, V: 2011) Čím větší provázanost mezi jednotlivými zeměmi vznikne, tím více jsou na sebe země závislé a válka by tak nakonec přinesla neštěstí všem. Proto národy, které spolu dříve bojovaly, nyní raději spolupracují. (Gola, P: 2003)

Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii byla zaměřená na trh jaderného průmyslu. „Úkolem Společenství je přispět ke zvýšení životní úrovně v

členských státech a k rozvoji vztahů s ostatními zeměmi vytvořením podmínek nezbytných pro rychlé vybudování a růst odvětví jaderného průmyslu.“ (Článek 1, smlouva o založení EUROATOM)

Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství nebyla omezena pouze jedním odvětvím průmyslu a mimo jiného ustanovovala i založení vnitřního trhu: „Posláním společenství je vytvořením společného trhu a postupným odstraňováním rozdílů mezi hospodářskými politikami členských států podporovat harmonický rozvoj hospodářských činností ve Společenství, nepřetržitý a vyvážený růst, vyšší stabilitu, rychlejší zvyšování životní úrovně a užší kontakty mezi členskými státy.“ (Článek 2, Smlouva o založení EHS) Pro dokončení vnitřního trhu bylo stanovené přechodné období v délce 12 let. Trh měl být tedy dokončen v roce 1969. (Článek 8, Smlouva o založení EHS) Hlavními podmínkami, stanovenými pro členské státy, které měly vést k dokončení vnitřního trhu bylo: odstranění cel a množstevních omezení dovozu a vývozu, vytvoření společného celního sazebníku a společné obchodní politiky ve vztahu k třetím zemím, odstranění překážek volného pohybu osob, služeb a kapitálu, zavedení společné zemědělské a dopravní politiky, vytvoření systému kontrolujícího hospodářskou soutěž a zajišťujícího, že nedojde k jejímu narušení, sblížení vnitrostátních předpisů, vytvoření Evropského sociálního fondu - fondu pro zlepšení možností při zaměstnávání pracovníků a pro zajištění jejich lepší životní úrovně, založení Evropské investiční banky, koordinace hospodářských politik, odstranění nerovnosti v platebních bilancích států a postupné navyšování společného obchodu a podpory hospodářského a sociálního rozvoje se zámořskými zeměmi. (Článek 3, Smlouva o založení EHS)

Postupem času se však období 12 let pro vytvoření vnitřního trhu ukázalo jako neschůdné, i když část stanovených podmínek byla splněna. Byla odstraněna cla a kvóty v obchodě mezi členskými státy, byl zaveden společný celní sazebník pro obchod se třetími zeměmi, uvolnil se pohyb osob - pracovníků mezi členskými státy a byl respektován zákaz jakékoliv jejich diskriminace v rovině národní příslušnosti. Došlo také ke značnému uvolnění služeb. Velké problémy stále přetrvávaly v podobě odlišných národně technických předpisů pro pohyb zboží a národních směrnic pro pohyb služeb. Dále také trvalo omezení přístupu k jednotlivým profesím na trzích členských států. Nejmenší pokrok byl zaznamenán u pohybu kapitálu, i když byla stanovena pravidla řádné hospodářské soutěže, některé podniky byly stále privilegované a dostávaly státní podpory.

Státy se bály o kapitál, který odcházel za hranice, a i když byla zavedena daň z přidané hodnoty, její sazby nebyly harmonizované. I přes značný pokrok v odstranění některých bariér, evropské státy stále nedosahovaly úrovně své konkurence - USA, Japonska a nově industrializovaných zemí. Proto do podnikatelské sféry proudilo stále více podpor k oživení prointegračních aktivit. Ta měla Evropa podpořit proces završení společného trhu. (Jakš, J: 1998)

Tyto tři smlouvy působily nejdříve zcela samostatně, až do 8. dubna 1965, kdy byla podepsaná tzv. Slučovací smlouva - Smlouva o vytvoření jediné Rady a jediné Komise Evropských společenství. V platnost vstoupila 1. července 1967. Sjednotila tři samostatná evropská společenství pod záštitu jednotných společných řídicích orgánů a dala vzniknout Evropským společenstvím. Rozhodnutí o sjednocení tří společenství podepsala Belgie, Německo, Francie, Itálie, Lucembursko a Nizozemsko.

Jak bylo již řečeno, vytvoření vnitřního trhu se ukázalo jako velmi nelehký úkol i přes usilovné snahy evropských států. K těmto snahám se řadí Bruselská smlouva, Bílá kniha a Jednotný evropský akt (JEA). Bruselská smlouva - Smlouva o jednotných orgánech z roku 1965, byla při formování vnitřního trhu velmi důležitá, na jejím základě bylo dohodnuto téměř tři sta legislativních kroků týkajících se společného trhu. (Jakš, J: 1998)

„Bílá kniha, „Opatření k uskutečnění vnitřního trhu“, je dokument, vypracovaný Komisí ES, který byl předložen Radě ES ve dnech 28. a 29. června v Miláně. Bílá kniha obsahuje program opatření k vytvoření rámce pro vnitřní trh Evropského společenství, který má být dovršen do roku 1992.“ (Neústupná, L., Pitrová, M: 1992) Jejím hlavním autorem byl Arthur Cockfield. „Bílá kniha o vnitřním trhu obsahovala především shrnutí dosavadních nedostatků v oblasti vzájemného obchodu. Bylo v ní vyjmenováno celkem 279 přetrvávajících překážek, které byly roztříděny do skupin fyzických, technických a daňových omezení.“ (Fiala, P., Pitrová, M: 2009) Vytvoření prosperujícího vnitřního trhu se předpokládalo za podmínek pevného propojení a sloučení 12 samostatných trhů do jednotného trhu s 320 milióny obyvateli, zajištění dalšího rozšíření trhu a jeho pružnosti a zaručení rozdělování a investování lidských, materiálních a kapitálových zdrojů/prostředků do hospodářsky nejvýhodnějších oblastí. Opatření, která směřovala k realizaci vnitřního trhu, byla odstranění materiálních, technických a daňových překážek. (Neústupná, L., Pitrová, M: 1992) Do konce roku 1992 byla část plánovaných opatření přijata, a do značné

míry provedena. (Monti, M: ©2010) „Komise z 18. prosince 1991 konstatovala, že bylo splněno pouze 60% položek Bílé knihy o vnitřním trhu.“ (Fiala, P., Pitrová, M: 2009)

Jednotný evropský akt podepsaný hlavami států: Belgie, Dánska, Německo, Řecko, Španělsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Holandsko, Portugalsko, Velké Británie a Severního Irsko roku 1986: „Je dodnes považován - po Maastrichtské smlouvě - za nejdůležitější a nejkompaktnější příspěvek k zakladatelským smlouvám.“ (Jakš, J: 1998) Jednotný evropský akt přijal nová opatření pro další vytváření vnitřního trhu a posunul datum dokončení na 31. prosince 1992. Označil společný trh, jako: „Oblast bez vnitřních hranic, v níž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu.“ (Článek 13, Jednotný evropský akt) „Pro společenství to znamenalo, že pro vytvoření společného trhu je nezbytné soustředit pozornost nejen na překážky zabraňující volnému pohybu zboží, ale také na odstraňování hraničních formalit, jež brání volnému pohybu osob, služeb a kapitálu.“ (Fiala, P., Pitrová, M: 2009) Nejdůležitější úpravy této smlouvy v části o jednotném trhu, nařizují sladění zákonodárství v oblasti spotřebních daní, daní z obrátu a jiných forem nepřímého zdanění. (Článek 17, Jednotný evropský akt) A dále upravují hlasování z jednomyslnosti na kvalifikovanou většinu. (Článek 16, Jednotná evropský akt) Hlasování musí předcházet vyslechnutí vyjádření Sociálního a Hospodářského výboru. Kvalifikovanou většinou lze hlasovat v případech, které rozhodují o společném celním sazebníku, volném pohybu služeb a kapitálu, anebo o sblížování vnitrostátních právních předpisů. (Fiala, P., Pitrová, M: 2003)

„JEA byl bezesporu pro obnovení dynamiky společného trhu klíčovým dokumentem. Svůj význam však sehrály také další podněty, z nichž nejvýznamnějším byla tzv. Cecchiniho zpráva s neformálním označením „Náklady ne-Evropy“ (The Cost of Non-Europe).“ (Fiala, P., Pitrová, M: 2003) Byla zveřejněna 29. března 1988. Poukázovala na to, jak je vnitřní trh důležitý pro vývoj a ekonomiku jednotlivých států a také pro celé společenství. Tím, že byl trh stále nedokončený a neexistovala hospodářská soutěž, vznikaly velké ztráty, jak pro společenství, tak pro každý jednotlivý stát. „Roztříštění trhu škodí konkurenceschopnosti podniků na světovém trhu.“ (Fiala, P., Pitrová, M: 2003)

Přelomovým datem ve vývoji společného trhu se stal 7. únor 1992, kdy byla podepsána Maastrichtská smlouva: „Smlouva o Evropské unii a podstatně doplněná Smlouva o Evropském společenství spolu s řadou dalších dokumentů“ (Jakš, J: 1998). V platnost

vstoupila 1. listopadu 1993. Podpisu této smlouvy se zúčastnila Belgie, Dánsko, Německo, Řecko, Španělsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Portugalsko, Velká Británie a Severní Irsko. S podpisem Maastrichtské smlouvy oficiálně vznikl vnitřní trh Evropské unie. Vnitřní trh je založen na 4 základních svobodách, které neomezují žádné technické, právní ani administrativní bariéry. Na volném pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu. Podepsáním Maastrichtské smlouvy byl doplněn vnitřní trh o hospodářskou a měnovou unii. Smlouva rozšiřuje přijímání rozhodnutí Rady na základě hlasování kvalifikovanou většinou na všechna rozhodnutí přijímaná postupem spolupráce. Je tomu tak i u volného pohybu kapitálu do a ze třetích zemí. Jednomyslnost vyžadují pouze rozhodnutí, která představují pro Společenství krok zpátky. (Článek 73c, Smlouva o Evropské Unii) Volný pohyb osob začal být podporován za pomoci zřízení Evropského sociálního fondu, který má přispívat ke zlepšení zaměstnávání pracovníků. Jeho záměrem bude „rozšiřovat možnosti zaměstnávání pracovníků a zvyšovat jejich profesní a geografickou mobilitu uvnitř Společenství a usnadňovat jejich přizpůsobování se změnám v průmyslu a ve výrobních systémech, zejména odborným vzděláváním a rekvalifikací.“ (Článek 123, Smlouva o Evropské Unii) Další výhodou pro pracovníky se stalo vzájemné uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o kvalifikaci. (Článek 75, Smlouva o Evropské Unii) Velký důraz smlouva klade na vzdělávání pracovníků, podporu jejich pracovní mobility, rozvoj výměny informací na trhu práce, usnadnění adaptace a profesní začlenění. (Článek 127, Smlouva o Evropské Unii) Dle sociálního cíle Unie, Maastrichtská smlouva podporuje a doplňuje fungování volného pohybu osob o jejich sociální ochranu, především pak zlepšení podmínek pracovního prostředí, konzultace a řádnou informovanost zaměstnanců, rovnost pracovních podmínek a příležitostí mezi muži a ženami a zapojení osob vyloučených z trhu práce. To vše má vést k vysoké úrovni zaměstnanosti, zlepšení životní úrovně a kvality života všech lidí pracujících vně trhu. (Článek 2, Smlouva o Evropské Unii) U kapitálu a plateb jsou zakázána všechna omezení pohybu, jak mezi členskými státy vzájemně, tak mezi členskými státy a třetími zeměmi. (Článek 73b, Smlouva o Evropské Unii) Tím se kapitál stává jedinou svobodou vnitřního trhu EU, kde se volný pohyb netýká pouze členských států Evropské unie. V oblasti pohybu zboží na vnitřním trhu Unie zahrnuje celní unii se společným celním sazebníkem, jež pokrývá veškerý obchod se zbožím a zakazuje veškeré vývozní a dovozní cla, množstevní omezení vývozu a dovozu a poplatky s rovnocenným účinkem mezi členskými

státy. (Článek 28, Smlouva o fungování Evropské unie) Na vnitřním trhu dochází k pohybu 2 druhů zboží. Zboží z členských států a zboží z třetích zemí, které je na trhu členského státu ve volném oběhu a byly na něj v tomto členském státě splněny dovozní náležitosti a zaplacená cla a poplatky s rovnocenným účinkem. (Článek 29, Smlouva o fungování Evropské unie) Volný pohyb služeb uvnitř Unie zakazuje omezení pro státní příslušníky členských států a jejich rodiny, jež se usazují v jiném členském státě, než se nachází příjemce služeb. (Článek 56, Smlouva o fungování Evropské unie) Jedná se o činnosti průmyslové povahy; činnosti obchodní povahy; řemeslné činnosti a činnosti v oblasti svobodných povolání. (Článek 57, Smlouva o fungování Evropské unie)

Vnitřní trh je oblastí se sdílenými pravomocemi mezi Evropskou unií a členskými státy, s výjimkou celní unie a hospodářské soutěže, jejichž průběh a pravidla patří mezi oblasti s výlučnou pravomocí Unie. Maastrichtská smlouva pevně stanovuje pravidla hospodářské soutěže a sblížování právních předpisů na vnitřním trhu. Na trhu jsou zakázány veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, zneužití dominantního postavení, státní podpory a další činnosti, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy, a mohlo by tím dojít k narušení hospodářské soutěže.“ (Článek 101-107, Smlouva o fungování Evropské unie)

Maastrichtská smlouva byla upravena roku 1997 Amsterodamskou smlouvou a roku 2001 smlouvou z Nice. Poslední změnu provedla roku 2007 Lisabonská smlouva. Podepsána 27 členskými státy, dne 13. prosince 2007 v Lisabonu, v platnost vstoupila 1. prosince 2009. „Lisabonská smlouva provádí rozsáhlé institucionální reformy. Ruší institucionální hierarchii vycházející z Maastrichtské smlouvy a nahrazuje Evropské společenství Evropskou unií. Zavádí také značné změny, pokud jde o způsob fungování orgánů EU, rozhodovací proces a rozdělení pravomocí mezi EU a členskými státy. Cílem je zlepšit přijímání rozhodnutí v Unii rozšířené na 27 členských států. Lisabonská smlouva navíc reformuje několik vnitřních a vnějších politik EU. Umožňuje zejména orgánům stanovovat pravidla a přijímat opatření v nových politických oblastech.“ (EU: ©2010) Tato smlouva vystihuje vnitřní trh, jako místo, kde se: „Usiluje o udržitelný rozvoj Evropy, založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku a na vysokém stupni ochrany a zlepšování kvality životního prostředí.“ (Článek 2, Lisabonská smlouva) Smlouva stanovuje možnost volného pohybu pracovníků pro

migrující zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné a pro osoby na nich závislé. (Článek 42, Lisabonská smlouva) Dále rozšiřuje rozhodování kvalifikovanou většinou v otázkách pohybu služeb a kapitálu na Evropský parlament a Radu. (Článek 49, Lisabonská smlouva) Evropský parlament, který je přímo volen občany členských států vnitřního trhu, dle Lisabonské smlouvy posiluje svou úlohu a své pravomoci i v otázkách týkajících se vnitřního trhu EU a nabývá pravomoci spolurozhodování společně a s Radou ministrů. Hlasování kvalifikovanou většinou znamená rozhodnutí Rady ministrů, které vyžaduje podporu 55% členských států, jež představují nejméně 65% evropského obyvatelstva. (Monti, M: ©2010)

Roku 1993, při oficiálním vzniku vnitřního trhu Evropské unie, byly součástí tohoto uskupení státy Beneluxu – Belgie, Nizozemsko a Lucembursko, dále Francie, Itálie, Německo, Dánsko, Irsko, Spojené království, Řecko, Portugalsko a Španělsko. V roce 1995 přistoupilo Rakousko, Finsko a Švédsko. Rok 2004 zajistil největší rozšíření a to o Českou republiku, Slovenskou republiku, Slovinsko, Polsko, Litvu, Lotyšsko, Estonsko, Kypr, Maďarsko a Maltu. Dále se do vnitřního trhu zapojilo Bulharsko a Rumunsko a to v roce 2007. Poslední rozšíření se uskutečnilo v roce 2013 tím, že k Evropské unii bylo přijato Chorvatsko.

3.3 Současná podoba Vnitřního trhu

3.3.1 Volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu

Vnitřní trh je prostor, kde jsou odstraněny překážky volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu. Tyto čtyři svobody trhu nepřinášejí prospěch pouze občanům, kteří chtějí pracovat v zahraničí, obchodovat se zahraniční měnou, anebo nabízet své zboží a služby na jiných trzích, než jen na trhu tuzemském, napomáhá také k získávání vyšší úrovně ekonomického růstu států a s ním spojené kvalitnější životní úrovně všech občanů EU a v neposlední řadě důležitějšímu a prestižnějšímu postavení Evropské unie na mezinárodním trhu.

Posledních pár let se objevují zmínky o tak zvané 5 svobodě, jímž je volný pohyb poznatků. Volný pohyb poznatků byl navržen za oficiální pátou svobodu vnitřního trhu, návrh však dosud nebyl přijat, a tak se jedná pouze o možnost, která se dle názoru odborníků stane v blízké době nezbytností. Nová svoboda trhu má vytvořit Evropský

výzkumný prostor, jehož součástí bude volný oběh vědomostí. Prostor by měl představovat takzvaný znalostní trojúhelník, ten je tvořen třemi částmi - celkovým dosaženým stupněm vzdělanosti ve společnosti, výsledky vědeckého výzkumu a rychlostí inovace - uvedení nových znalostí do praxe.

3.3.1.1 Volný pohyb zboží

Jedna ze čtyř základních svobod umožňuje volný pohyb zboží po celém území vnitřního trhu. Zboží, které pochází z členských států Evropské unie anebo třetích zemí, kdy zboží je na trhu ve volném oběhu. Volný pohyb zboží znamená: „zákaz vývozních a dovozních cel a všech poplatků s rovnocenným účinkem mezi členskými státy, tak i přijetí společného celního sazebníku ve vztahu ke třetím zemím (Článek 28, Smlouva o fungování Evropské unie)

Na území vnitřního trhu se pohybují 2 druhy zboží. Zboží, které pochází z členských zemí Evropské unie a zboží, které pochází z třetích zemí, které nejsou součástí unie, ale jejich výrobky jsou ve volném oběhu na trhu členských států. (Článek 28, konsolidované znění smlouvy o FEU) Oba dva druhy zboží musí splňovat stejné standardy pro pohyb na vnitřním trhu, rozdíl mezi nimi je ten, že zboží pocházející z členských států podléhá zákazu platby vývozních a dovozních cel a veškerých poplatků. Naopak na výrobky z třetích zemí, které jsou ve volném oběhu v členských státech je stanovena povinnost platby cel a poplatků spojených s dovozem a musí splnit veškeré požadované dovozní náležitosti. (Článek 29, konsolidované znění smlouvy o FEU) Tato cla a poplatky jsou rovnocenné pro pohyb ve všech zemích Evropské unie, jelikož členské státy přijaly společný celní sazebník ve vztahu ke třetím zemím. (Článek 28, konsolidované znění smlouvy o FEU)

Normy Evropské unie, které musí být splněny každým zbožím vyrobeným, nebo vstupujícím na vnitřní trh, určují základní požadavky kvality, bezpečnosti, slučitelnosti, zaměnitelnosti, ochrany zdraví a životního prostředí. „Normy usnadňují volný pohyb zboží v mezinárodním obchodu, snaží se, aby výroba byla racionální, aby se ochrana životního prostředí a konkurenceschopnost vzájemně podporovaly, aby byli spotřebitelé dostatečně chráněni., (MZV ČR: ©2015) Mezi speciální kategorii evropských norem patří

harmonizované normy. „Harmonizované normy podrobně uvádějí technické požadavky, které musí výrobek nebo služba splňovat na základě požadavků stanovených v právních předpisech EU.“ (Evropská komise: ©2015) Na rozdíl od technických požadavků stanovených v právních předpisech EU, harmonizované normy jsou většinou dobrovolné, poskytují výhodu v předpokládané shodě zákonných požadavků na výrobek. Technický požadavek - předpis, je: „právní předpis, obsahující technické požadavky na výrobky, popřípadě pravidla pro služby nebo upravující povinnosti při uvádění výrobku na trh, popřípadě do provozu, při jeho používání nebo při poskytování nebo zřizování služby nebo zakazující výrobu, dovoz, prodej či používání určitého výrobku nebo používání, poskytování nebo zřizování služby.“ (Článek 3, Zákon o technických požadavcích na výrobky) Technickým požadavkem na výrobek je například: „úroveň jakosti, užité vlastnosti, bezpečnost a rozměry, včetně požadavků na jeho název, pod kterým je prodáván, úpravu názvosloví, symbolů, zkoušení výrobku a zkušebních metod, požadavky na balení, označování výrobku nebo opatřování štítkem, postupy posuzování shody výrobku s právními předpisy nebo s technickými normami, výrobní metody a procesy mající vliv na charakteristiky výrobků.“ (Článek 2, Zákon o technických požadavcích na výrobky)

Volný pohyb zboží byl doprovázen mnoha omezeními, která trh s vývojem této svobody pomalu odstraňoval. Již v roce 1968, ještě před stanoveným termínem, byly zrušeny tarifní nástroje, které se nejvíce podílely na omezování mezinárodního obchodu. Cla - poplatky vybírané státem za přechod zboží přes jeho celní hranice. A kvóty - množstevní omezení dovozu i vývozu. Postupem času se však ukázalo, že je na trhu spousta jiných a stejně problémových překážek, které nebude tak jednoduché odstranit, byly to netarifní nástroje, které jsou považovány za obchod nejvíce poškozující. (Fojtíková, L., Lebieczik, M: 2008) Především národní technické požadavky a národní sazby daně z přidané hodnoty, jež jsou následkem rozdílných předpisů v jednotlivých zemích Evropské unie. Tyto překážky bylo nutné odstranit, s nimi by volný pohyb zboží v oblasti vnitřního trhu jen těžko fungoval tak, jak ho známe z dnešní doby. (Maciejewski, M: ©2015)

V případě národních technických požadavků byly ustanoveny dva způsoby, jak nebránit společnému obchodu na vnitřním trhu. Prvním z nich je vzájemné uznávání odlišných technických norem na rozmanité druhy zboží a druhým je sjednocení rozdílných technických požadavků, který je využíván, pokud nelze vzájemně uznat rozdíly v důsledku

setrvání jednotlivých zemí na národních technických požadavcích. Velký obrat nastal po roce 1978, kdy Evropský soudní dvůr vydal rozsudek o sporu ve věci povolení dovozu a prodeje likéru Cassis de Dijon z Francie do Německa. (Veřejná správa: ©1979) Vznikla tak zásada vzájemného uznávání. „Výrobek legálně vyrobený a uvedený na trh v jednom členském státě musí mít volný přístup i na trhy všech ostatních členských zemí EU, bez ohledu na to, zda odpovídá předpisům těchto členských států.“ (Urban, L: © 2005-2015) Tímto pravidlem se dnes řídí až polovina uskutečněných obchodů v oblasti vnitřního trhu.

Další obtížnou bariérou byly rozdílné sazby nepřímých daní - daně z přidané hodnoty a daně spotřební. Ty způsobovaly nerovné podmínky obchodu pro dílčí konkurenty vnitřního trhu. Dva stejné výrobky, kvalitativně i kvantitativně srovnatelné se střetly na trhu s rozdílnou cenou, která byla určena právě sazbou daně v zemi výrobce. „Toho si byli vědomi už zakladatelé evropského sjednocování. Římská smlouva proto obsahuje článek, který počítá s tím, že v zájmu společného trhu bude nezbytné provést sblížení nepřímých daní, protože velké rozdíly mezi členskými zeměmi by narušily podmínky soutěže na společném trhu.“ (Urban, L: © 2005-2015) Cíl byl stanovený jasně, ale jeho dosažení nebylo zdaleka tak snadné, nešlo pouze o to, jak sblížit sazby nepřímých daní v jednotlivých státech, ale také o to, jak daně vybírat. První část problému se vyřešila roku 1993, kdy vstoupilo v platnost rozhodnutí o pouze dvou existujících sazbách daně z přidané hodnoty - základní a snížené. Jejich přesné určení náleží rozhodnutí zemí samotných, avšak hranice jsou pevně stanoveny pro všechny státy. I problém se spotřebními daněmi byl částečně vyřešen, jelikož dle směrnic platných pro celý vnitřní trh byly rozděleny do několika okruhů výrobků. Každý okruh podléhá určitým principům zdaňování a jejich stanoveným minimálním sazbám. Dle mnohých kritiků jsou však minimální sazby nastavené na velmi nízké hranici a tudíž nelze dojít k hlubší formě harmonizace. (Baldwin, R., Wyplosz, Ch: 2013) Vyřešena byla také otázka vhodného způsobu výběru daně z přidané hodnoty. Byl zvolen jeden ze dvou připravovaných návrhů - podle země určení. Druhou variantou byl výběr podle země původu, kde by se však daň nežádaně promítla do konečné ceny výrobku, a tak by vznikaly nepřímé podmínky. Daň je tedy k výrobku přidělena až v zemi, kde se výrobek spotřebuje a tak nedochází k rozdílnostem a výrobky z jiných členských zemí můžou konkurovat těm tuzemským.

Dále byl obchod zpomalován zadáváním veřejných zakázek pouze tuzemským společností, čemuž napomohlo již v 90. letech otevření evropského trhu veřejným

zakázkám. Hospodářskou soutěž narušoval také problém s ochranou průmyslového a duševního vlastnictví, jež vyřešila registrace patentů a ochranných známek, pro uchování národní hodnoty a značky. Otevřením trhu a přílivem nových zahraničních výrobků se objevila obava z ochrany spotřebitele. Právě tuzemský spotřebitel prokazoval pochybnosti při neznalosti zahraniční značky, a proto byl především on chráněn nově přijatou legislativou k ochraně zdraví a zaručení bezpečnostních standardů všech přichozích výrobků. Tato bariéra tak byla již v zárodku potlačena, jelikož Evropská unie zařadila ochranu spotřebitele na seznam svých strategických cílů. Dalším vzniklým problémem s otevřením hranic pro zahraniční výrobky byly malé a střední firmy, které nebyly dostatečně silné a movité, aby konkurovaly svým velkým soupeřům. V oblasti vnitřního trhu se tedy zavedla podpora malých a středních podniků, jež pomáhá k využití potenciálu těchto podniků a udržení zdravé konkurence na trhu.

Většina překážek pro volný a bezproblémový pohyb zboží po vnitřním trhu byla odstraněna. Je však ještě několik nesrovnalostí a zábran, které omezují výrobce v jejich snaze svobodně proniknout na celý trh Evropské unie. „Jednotný trh stále potřebuje zásadní reformy, má-li být schopen reagovat na výzvy technologického pokroku – je to klíčový faktor pro posílení konkurenceschopnosti EU na celosvětových trzích.“ (Maciejewski, M: ©2015) Například právě u technologických norem stále existuje mnoho výjimek, které brání některým obchodníkům dodávat plnohodnotně na zahraniční trhy. Dále je tu problém s již zmíněnou daní z přidané hodnoty, a také s daňovou administrativou a vzájemným uznáváním výrobků mezi jednotlivými zeměmi.

3.3.1.2 Volný pohyb služeb

Při volném pohybu služeb na vnitřním trhu, „jsou zakázána omezení volného pohybu služeb uvnitř Unie pro státní příslušníky členských států, kteří jsou usazeni v jiném členském státě, než se nachází příjemce služeb.“ (Článek 56, konsolidované znění smlouvy o FEU)

Osoby samostatně výdělečně činné, osoby vykonávající svobodná povolání a právnické osoby, legálně působící v jednom členském státě, mohou stále a nepřetržitě vykonávat činnost, zakládat a řídit podniky v jiném členském státě, anebo dočasně a příležitostně

poskytovat služby v jiném členském státě na základě oprávnění získaného v zemi původu (místa podnikání), aniž by se musely v hostitelské zemi usadit. Nesmí čelit žádné diskriminaci na základě své státní příslušnosti. Svou činnost můžou provozovat za stejných podmínek, jako obyvatelé dané země, bez jakýchkoliv nastalých obtíží. (Evropský parlament: ©2014)

Za službu se považuje činnost, která je poskytována zpravidla za úplatu. Službou se může stát činnost průmyslové a obchodní povahy, řemeslná činnost, nebo činnost v oblasti svobodného podnikání. (Článek 56, konsolidované znění smlouvy o FEU) Poskytování služeb je vnitřním trhem ulehčeno pomocí harmonizace vnitrostátních předpisů a jejich vzájemného uznávání. (Evropský parlament: ©2014)

Pohyb služeb byl oficiálně povolen již v roce 1970. Podnikatel, živnostník, obchodník, anebo zástupce svobodného podnikání však musel dodržet pevně stanovené národní regulační předpisy. Tyto předpisy upravovaly především zřizování a provozování jistých druhů podniků, jako byly například banky a pojišťovny. Problém byl také v překonání určitých překážek při výkonu profese, především kvalifikačních a provozních. (Urban, L: ©2005-2015)

Vykonávání volného pohybu služeb v oblasti vnitřního trhu lze uskutečnit, na základě rozličných způsobů, jimiž jsou:

1. Vykonávání služeb na území jiného státu prostřednictvím dočasného přesunu poskytovatele. Může se tak stát, když podnikatel nebo živnostník získá zakázku na práci v zahraniční zemi a pro její úspěšné dokončení se musí do státu výkonu služby na čas přestěhovat.
2. Přesun na území jiného státu za účelem využívání služeb příjemcem. Pokud je příjemce odkázán na využívání služeb v jiném, než tuzemském státě, musí se za službami vydat za hranice svého státu. Stává se tak především v situacích, kdy požadovaná služba není na domácím trhu nabízena a poskytována.
3. Poskytovatel i příjemce dané služby je krátkodobě přesunut za hranice vlastního státu z důvodu vykonání a využívání dané služby. Často se tak stává například při zájezdech, kdy poskytovatel i příjemce dané služby cestují do zahraničí společně.

4. Poskytovatel i příjemce dané služby zůstávají na území vlastního státu, vykonání a využití služby probíhá online formou. Tento způsob se nejčastěji využívá za podmínek online domluvy přes telefon, nebo e-mail. Celá služba je také vykonávána online, například tvorba webových stránek, nebo softwaru.

(Asociace průvodců ČR: ©2015)

3.3.1.3 Hospodářská soutěž

Na trhu zboží a služeb jsou stanovena pravidla, která musí dodržovat jak soukromý podnikatel vstupující na tento trh, tak vláda, která zde intervenuje pomocí vládních zásahů. Tato pravidla jsou jednotně označovaná pravidly hospodářské soutěže, nebo také Evropskou soutěžní politikou. „Politika ochrany hospodářské soutěže je jedním z nejvýznamnějších nástrojů EU pro podporu integrace společného trhu. Ustanovení upravující ochranu hospodářské soutěže byla již ve smlouvě o Evropském sdružení uhlí a oceli (1951), i v Římské smlouvě zakládající Evropské hospodářské společenství z roku 1957.“ (Bydžovská, M: ©2005-2015) „Záměrem politiky hospodářské soutěže je, aby si firmy konkurovaly podle pravidel. Podporuje se tím podnikavost a efektivita, vytváří se rozmanitější nabídka pro spotřebitele, snižují se ceny zboží a služeb a zvyšuje se jejich kvalita. Právě z těchto důvodů se EU snaží potírat protisoutěžní chování podniků, dohlíží nad chystanými fúzemi společností i přidělováním státní podpory a prosazuje liberalizaci trhů.“ (Generální ředitelství pro komunikaci: ©2014) Hospodářská soutěž se řídí pravidly, která působí na hospodářskou činnost jednotlivých států.

Mezi základní principy Evropské soutěžní politiky patří:

1. Zákaz kolektivních dohod a společných praktik mezi podniky. Tato ujednání mohou vést k narušení a omezení hospodářské soutěže, například v podobě domluvy o pevných cenách, rozdělení trhu, stanovení cel, omezování výroby či rozvržení celkového množství surovinových dodávek. Tento zákaz se vztahuje jak na vertikální, tak na horizontální dohody.
2. Zákaz zneužití převládajícího (dominantního) postavení podniků na trhu. Jedná se o firmy, které mají na trhu převahu nad ostatními podniky v odvětví a můžou se do určité míry chovat nezávisle na konkurenci, spotřebitelích i dodavatelích, nebo můžou z trhu

vytlačit menší a slabší konkurenty. Spojením prvního a druhého principu může dojít ke kartelovému ujednáním, kdy se dva a více podniků domluví na určitých podmínkách spolupráce a zajistí si tak dominantní postavení na trhu.

3. Zákaz sjednocení jednotlivých podniků fúzí, která vede k tržní dominanci. Pokud fúze, spojení, anebo získání kontroly nad jinou firmou vede k úplnému splnutí či k založení společných podniků, které plní funkci samostatně hospodařícího útvaru a tím dochází k posílení převládajícího postavení na trhu, jedná se o neslučitelný případ se soutěží společného trhu. Tržní dominanci je myšlena kontrola nad většinovou částí trhu, nebo dokonce nad celým trhem.
4. Kontrola a regulace poskytování státních subvencí. Vlády jednotlivých států mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že vybraným podnikům poskytnou státní podpory, půjčky, zvýhodněné sazby, daňové úlevy, anebo záruky. Jelikož se tato podpora projevuje pouze na domácím trhu a jen u některých firem, je Evropskou unií považována za škodlivou a až na výjimky je zakázána. Státní výpomoc je zakázána i u společností, které mají problémy a nemají šanci na záchranu.
5. Činnost mezinárodních společností, které mají sídlo mimo trh Evropské Unie. Tyto firmy mnohdy ovlivňují hospodářskou soutěž vnitřního trhu, proto Evropská unie vyjednala bilaterální dohody se svými klíčovými partnery, jako je Amerika, Kanada, Japonsko anebo Čína. Tyto dohody mají základ v poskytování oboustranných informací a součinnosti, která vede k uplatnění závažných obchodních rozhodnutí a tím předejití činností, které vedou k porušení korektní soutěže.
6. Liberalizace služeb, které konstituují vládní orgány, jež jsou zodpovědné za jejich provoz. Tyto služby jsou nazývány službami veřejnými, jejichž vedením je pověřen veřejný nebo soukromý vykonavatel, který je odloučen od správní funkce. Veřejnými službami jsou myšleny hlavně odvětví, jako jsou telekomunikace, poštovní služby, dodávky elektřiny, plynu a vody, anebo doprava. Jde především o to, aby byly kontrolovány bývalé státní monopoly s těmito službami, které v dřívější době často zneužívaly své pozice. Služby by měly být finančně veřejně dostupné a neměly by být přístupem znemožněny žádnému občanovi státu, i kdyby byl tělesně nebo psychicky postižený, chudý, nebo z venkovské oblasti odlehlé jakémukoliv většímu městu.
(Bydžovská, M: © 2005-2015)

Evropská komise, jež dohlíží na funkci a průběh hospodářské soutěže, a která kontroluje dodržování stanovených pravidel, nejen těch hlavních, ale i méně klíčových, ne však nedůležitých, má v oblasti evropské soutěžní politiky velmi rozsáhlé pravomoci. „Aby zamezila jednání, které omezují soutěž v EU, je Komise zmocněna činit rozhodnutí vynutitelná pomocí pokut a má výhradní pravomoc udělovat výjimky, včetně blokových.“ (Generální ředitelství pro komunikaci: ©2014)

3.3.1.4 Volný pohyb kapitálu

V rámci volného pohybu kapitálu jsou zakázána veškeré omezení pohybu kapitálu a plateb mezi členskými státy a mezi členskými státy a třetími zeměmi. Výjimkou jsou pouze okolnosti, které mohou způsobit vážné poruchy fungování hospodářské a měnové unie. V takovém případě může být omezen pohyb kapitálu do nebo ze třetích zemí. (Článek 63, konsolidované znění smlouvy o FEU) Volný pohyb kapitálu je svoboda s nejširším působením, zahrnuje nejen členské země Evropské unie, ale i třetí země. (Kolassa, D: ©2015)

Kapitál dříve nebyl ve smlouvách upravující liberalizaci pohybu vůbec obsažen. Postupem času, s přibývajícím ekonomickým a finančním úrovní a vyspělostí jednotlivých států, musel být do smluv doplněn, jako jedna z hlavních svobod vnitřního trhu. Kapitál a obchody s ním spojené jsou v dnešní době nezbytné pro funkci společného trhu, pro hospodářský a měnový rozvoj a na něj navazující užívání a rozšíření společné měny vnitřního trhu - eura.

„Evropská rada v roce 1988 potvrdila postupné zavádění hospodářské a měnové unie (HMU). To zahrnovalo rozsáhlejší koordinaci hospodářských a měnových politik jednotlivých členských států. V první fázi hospodářské a měnové unie byla zavedena úplná liberalizace kapitálových transakcí, kterou původně stanovila směrnice Rady a která byla posléze zakotvena v Maastrichtské smlouvě.“ (Kolassa, D: ©2015) K úplnému uvolnění pohybu kapitálu mezi zeměmi vnitřního trhu došlo až v roce 1994, byla to přímá odezva na rozhodnutí o dokončení vnitřního trhu a na vznikající měnovou unii. Od té doby je kapitál brán jako svoboda, která zaručuje mezi členskými státy absolutní zákaz jakýchkoliv restrikcí.

„Konkrétně volný pohyb kapitálu zahrnuje:

1. Volný pohyb plateb: jde o platby za dovezené zboží a služby, transfery peněz migrujících pracovníků.
2. Volný pohyb kapitálu, jenž zahrnuje přímé a portfoliové investice, investice do nemovitostí, operace na finančních trzích (akcie a obligace), kolektivní investování, depozita, úvěry a půjčky, pojištění.“ (Urban, L: ©2005-2015)

Rozdíl mezi kapitálem a ostatními svobodami je ten, že pravidla volného pohybu kapitálu jsou uplatňovaná jak v rámci zemí vnitřního trhu, tak mezi členskými státy a třetími zeměmi. Při pohybu kapitálu mezi státy patřící do vnitřního trhu Evropské unie a třetími zeměmi jsou vyhrazeny zvláštní možnosti pro postoj členské země, jimiž jsou:

1. Možnost rozhodnutí země při zvláštních podmínkách pro vnitrostátní ochranná a preventivní opatření. Například při rozhodování o přímých zahraničních investicích a dalších podobných transakcích.
2. „Rada a Parlament mohou přijímat legislativní opatření ve vztahu k pohybu kapitálu mezi EU a třetími zeměmi, jehož součástí je zavedení přímých investic a poskytování finančních služeb či přijetí cenných papírů na kapitálové trhy.“ (Kolassa, D: ©2015)
3. Možnost zavedení proti-liberálních opatření za velmi výjimečných a specifických podmínek. Toto omezení ustanovuje Rada po konzultaci s Parlamentem.

Po zavedení volného pohybu kapitálu vzniklo prostředí, kde můžou celoplošně podnikat finanční společnosti, jako například banky, pojišťovny a finanční burzy. Přirozeně se posílila konkurence, což má za následek přínos pro občany, kteří jsou zároveň spotřebiteli. „Pokud jde o členské státy, dalo se očekávat, že jejich měnová a rozpočtová politika bude vystavena prostřednictvím volných finančních trhů většímu tlaku a kontrole, což je bude nutit k tomu, aby prováděly mnohem disciplinovanější a obezřetnější hospodářskou politiku.“ (Kolassa, D: ©2015)

3.3.1.5 Volný pohyb osob

Čtvrtou svobodou vnitřního trhu je volný pohyb osob. Každý občan Evropské unie má právo na přemístění do jiného členského státu se záměrem ucházení se o nabízené pracovní místo a má právo pobývat v některém z členských států a volně se v něm pohybovat za

účelem výkonu zaměstnání a zůstat na území členského státu po skončení zaměstnání, bez právních a praktických překážek. (Článek 45, konsolidované znění smlouvy o FEU)

Volným pohybem za prací není myšlen jen samotný pohyb pracovníků, znamená také, že všichni občané vnitřního trhu mají stejné pracovní podmínky v kterékoliv zemi společného trhu, jsou na ně kladeny stejné nároky, zachází se s nimi rovným způsobem a mají přístup k jednotným informacím o trhu práce. Tato pravidla se týkají, jak výkonu práce, tak fáze vyhledávání nové práce a s ní spojené využívání služeb pro hledání práce, přijímání a přerazování pracovníků, úpravy pracovních podmínek, odměňování, pracovně-právních vztahů, oblasti sociálního zabezpečení a dalších. (MPSV ČR: ©2011)

Maastrichtská a vzápětí Amsterodamská smlouva rozšířily volný pohyb osob o zákaz diskriminace zaměstnanců na základě jejich státní příslušnosti, pohlaví, rasy, náboženství, sexuální orientace, individuality a vlastního názoru. „Určující zásadou se stalo „národní zacházení“ : osoby z kteréhokoli členského státu mají stejná práva a povinnosti jako osoby hostitelského státu.“ (Urban, L: ©2005-2015)

Tato svoboda má za cíl usnadnit vyhledávání pracovních příležitostí, zlepšit životní podmínky obyvatel vnitřního trhu a jejich možnost pracovat, usadit se a vytvářet budoucí prostředí pro život v kterékoliv členské zemi vnitřního trhu, která pomůže nabídnout každému člověku optimální místo pro život. „Měla se tím také ulehčit situace na pracovním trhu dvou skupin zemí: těch s nedostatkem a těch s přebytkem pracovních sil. A v neposlední řadě to mělo přispět ke stále užšímu spojení evropských národů, k vzájemnému poznání a porozumění.“ (Urban, L: ©2005-2015)

Volný pohyb osob se v minulosti setkal s dvěma problémy:

1. Problém týkající se sociálního zabezpečení osob, které pracují v jiné než domovské zemi a jejich práv a nároků, které zde už získaly. „Případ byl ošetřen tak, že nároky, po které pojištění trvá, se sčítají, ať pracovník působí v kterékoli členské zemi. Důchody nabyté v kterékoli členské zemi se vyplácejí oprávněné osobě, i když pobývá v jiném členském státě.“ (Urban, L: ©2005-2015)
2. Uznávání odborné kvalifikace, která byla získaná v jiném než domovském státě. Tento problém se postupem času ukázal jako mnohem složitější, než první případ. V mnoha situacích se s ním setkáváme i v dnešní době. Jedná se především o to, že jednotlivé země vnitřního trhu kladou na určité pracovní pozice rozdílné nároky. Dříve byla tato

záležitost řešena tak zvaným sektorovým přístupem, který se týkal především zdravotnických profesí. „Byly přijímány směrnice stanovující podmínky pro uznávání diplomů a vysvědčení získaných v jiných členských zemích“ (Urban, L: ©2005-2015) V 90. letech byl nahrazen přístupem pro přijímáním rámcových směrnic, který podporuje vzájemné uznávání středoškolských a odborných vysvědčení a vysokoškolských diplomů. „U regulovaných profesí není však uznávání automatické: zaměstnavatel může požadovat šestiměsíční praxi nebo složení zkoušky, pokud se úroveň získané kvalifikace podstatně liší.“ (Urban, L: ©2005-2015)

V posledních několika měsících je volný pohyb osob velmi diskutovaným tématem v souvislosti s ilegální imigrací občanů ze států sídlících v blízkosti Evropy, především z Iráku, Sýrie a zemí Severní Afriky. Evropskou Komisí navrhované kvóty na přerozdělení uprchlíků žádajících o azyl v Evropě byly po většinovém schválení návrhu ministry vnitřních záležitostí členských zemí, přijaté. Jelikož důvody, které imigranty vedly k odchodu ze země, jsou známé a splňují požadavky na udělení dočasné ochrany, nebrání nic v podání žádosti o mezinárodní ochranu, jejímu následnému schválení a přijetí všech imigrantů. Na tuto situaci lze z pohledu volného pohybu osob nahlížet ze dvou stran. Jedna strana nabízí možnost pokrytí pracovních míst na trhu práce jednotlivých členských zemí v případě, že by imigranti zůstali v zemích, kam byli dle kvót přiděleni a kde získali azyl. Druhá strana hrozí možným odchodem imigrantů do lukrativnějších zemí především Západní Evropy, obranou těchto zemí před nadbytkem imigrantů a v krajní situaci možností omezení volného pohybu osob v oblasti vnitřního trhu. První i druhý případ by měl velký vliv na volný pohyb osob v rámci společného trhu EU. Pokud by nedošlo alespoň k částečnému omezení této svobody, došlo by k obsazení volných pracovních míst azylanty daného státu a k následnému pozastavení pohybu osob za prací. Obyvatelé členských států by se nemohli ucházet o volná pracovní místa v jiných státech Evropské unie, protože by volná pracovní místa nebyla. A tím by mohlo dojít k celkovému nárůstu nezaměstnanosti obyvatel Evropské Unie.

3.3.2 Dokončení vnitřního trhu

Dokončení jednotného trhu je stále označován jako trvalý úkol. Podle Maria Montiho: „Plného potenciálu jednotného trhu ještě nebylo dosaženo. V mnoha oblastech není ani

zdaleka jednotný trh zcela zaveden. Kromě toho jsou zde chybějící články, které brání tomu, aby zatím roztržitý trh působil jako výkonný motor růstu a poskytoval spotřebitelům veškeré přínosy.“ (Monti, M: ©2010) Dle mnoha názorů vnitřní trh nemůže být nikdy zcela dokončen, jelikož je povinen stále reagovat na nové přichozí podněty, jimiž jsou například měnící se preference, inovace, nové technologie, narůstající licenční postupy a technické překážky, a další. Tyto podněty souvisejí především s jednotným trhem se zbožím. Volný pohyb zboží je svoboda, která se nejvíce přibližuje dokončení. „V roce 2007 dospěl přezkum jednotného trhu k závěru, že všechny technické překážky pro zboží byly odstraněny.“ (Monti, M: ©2010) Trh se ale stále potýká s novým vývojem, na který není možné reagovat okamžitě a má neustále hodně nevyužitých možností. „Plný potenciál jednotného trhu se zbožím nelze uplatnit bez podpory moderního procesu standardizace, bezproblémového a účelného logistického a dopravního systému a účinného a dostupného režimu pro ochranu duševního vlastnictví.“ (Monti, M: ©2010) Jednotný trh se službami je silně roztržitý, přeshraniční rozsah má minimum z nich a tím se stává velmi neproduktivní a dostatečně nevyužitý. Služby však mají velice zásadní charakter pro hospodářství všech členských států. Jsou nejdůležitějším zdrojem zahraničních investic a velmi prospívají trhu práce EU. Pro větší rozvoj této svobody bylo nutné plně zavedení směrnice o službách. „Tato směrnice stanoví obecný právní rámec prospěšný pro širokou řadu služeb, přičemž zohledňuje odlišnosti každého druhu činnosti nebo profese a příslušného systému jejich regulace. Tento rámec je založen na dynamickém a výběrovém přístupu, jenž spočívá v první řadě v odstranění překážek, které je možno odstranit urychleně, a v ostatních případech v zahájení procesu hodnocení, konzultací a doplňující harmonizace konkrétních otázek, který umožní postupnou a koordinovanou modernizaci vnitrostátních regulačních systémů pro činnosti poskytování služeb, jež je nezbytná pro dosažení skutečného vnitřního trhu služeb.“ (Článek 7, Směrnice č. 2006/123) Kromě toho bylo nutné se zaměřit na rozvíjení podniků s průmyslovými službami a na odstranění překážek pro poskytování přeshraniční zdravotnické péče. Pohyb pracovníků na jednotném trhu je stále zcela nedostatečný a je to nejméně využívaná svoboda vnitřního trhu. Znesnadňuje ho především jazyková a kulturní odlišnost, rodinná soudržnost, struktura trhu s bydlením, kvalifikační požadavky a obavy ze snížení mzdy a omezení přístupu k práci místních obyvatel. Pohybu pracovníků nepomáhají ani rozdílné mzdy za práci v členských zemích, rostoucí míra nezaměstnanosti a mobility pracovníků z a do třetích

zemí. Pohyb pracovníků mezi členskými zeměmi je velmi důležitý, je základem pracovní i sociální mobility a je klíčem k absorpci asymetrických šoků a reakci na místní procesy restrukturalizace. Také proto je velká část budoucích strategií vnitřního trhu zaměřena právě na tuto svobodu. Důraz je kladen na koordinaci práv na sociální zabezpečení a důchod, mezinárodní uznávání diplomů a kvalifikací, odstranění daňových překážek a na harmonizaci dovedností s volnými pracovními místy na trhu EU. „Jednotný trh s kapitálem a s ním úzce provázaný jednotný trh s finančními službami jsou zásadní pro účinné přidělování zdrojů - hlavní hnací silou růstu a zaměstnanosti - a pro stabilitu hospodářství.“ (Monti, M: ©2010) I tento trh je stále nejednotný a to především díky závislosti ekonomik členských států na bankách. Obrat a ucelení pohybu kapitálu vně jednotného trhu má poskytnout plánovaná změna financování prostřednictvím celoevropského kapitálového trhu, pomocí financí pocházejících z trhu - z emisí akcií a vydáním firemních dluhopisů.

3.4 Budoucí strategie EU v oblasti vnitřního trhu

Do budoucí strategie Evropské unie v oblasti vnitřního trhu zasahuje a svou činností ji ovlivňuje především Evropská Komise. Za pomoci svých komisařů, kteří zastupují jednotlivé oblasti politiky, určuje směr a budoucí záměry těchto politik, vydává také tak zvaný roční pracovní program na každý rok svého pětiletého působení, od kterého se odvíjí právě budoucí strategie vnitřního trhu. „Směr politiky Komise stanoví její předseda a o strategických cílech pak rozhodují komisaři společně.“ (Zbírak, R: 2007)

„Abychom dosáhli udržitelné budoucnosti, krátkodobá vize již nestačí. Evropa se musí znovu postavit na nohy a poté udržet tempo. To je účelem strategie Evropa 2020. Jedná se o více pracovních míst a lepší životní úroveň. Ze strategie vyplývá, že je Evropa schopna dosáhnout inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění a nalézt způsob, jak vytvořit nová pracovní místa a našim společnostem ukázat směr, kterým se mají ubírat.“ (Barroso, J. M. D: ©2010) Strategie Evropa 2020 se měla zaměřit především na úzká místa a chybějící články, které se týkají vnitřního trhu Evropské unie a infrastruktury, na revoluci v oblasti informačních a komunikačních technologií a na nedostatečnou míru uplatnění jednotného trhu a hospodářské soutěže v členských státech. Úzká místa a chybějící články vyjadřují ty oblasti, které jsou ustanoveny v knihách, ale v praxi nefungují v důsledku působení různých bariér a regulačních prostředků. (Monti, M: ©2010) Dalším krokem

k dokončení propojenosti Evropy je jednotný digitální trh. „Pevnost budoucí průmyslové základny v Evropě závisí na tom, do jaké míry jsou lidé a podniky vzájemně propojeni. A pokud vhodně spojíme digitální agendu s ochranou osobních údajů a soukromí, budou občané našemu evropskému modelu více věřit. S ohledem na vnitřní i vnější vývoj je přijetí navrhované legislativy o ochraně osobních údajů nejvyšší prioritou Evropské komise.“ (Barroso, J. M. D: ©2013)

Na strategii Evropa 2020 navazuje a tím jí i rozšiřuje nová vize Evropské Komise, zvolené do funkčního období od roku 2015, kterou již 15. července 2014 zveřejnil ve Štrasburku nynější předseda Evropské Komise a tehdejší kandidát Jean-Claude Juncker. Vychází ze strategického dokumentu Nový začátek pro Evropu: Moje agenda pro zaměstnanost, růst, spravedlnost a demokratickou změnu. Unie se zaměří především na 10 hlavních stanovených oblastí politiky, jimiž jsou: nový impulz pro zaměstnanost, růst a investice, propojený jednotný digitální trh, odolnější energetická oblast a progresivní politika v oblasti změny klimatu, lepší a spravedlivější vnitřní trh a posílená průmyslová základna, hlubší a spravedlivější hospodářská a měnová unie, přiměřená a vyvážená dohoda o volném obchodu s USA, spravedlnost a základní práva založená na vzájemné důvěře, nová migrační politika, Evropa jako silnější celosvětový aktér a unie demokratické změny, jež má upravit funkci Komise a Rady ve vztahu k Parlamentu a také působení národních parlamentů. (Nový začátek pro Evropu) A tím změnit postavení jednotlivých institucí Evropské Unie, které od finanční a hospodářské krize roku 2008 byly do svých rozhodnutí spíše tlačeny vnějším okolím, než aby následovaly konkrétní strategii. (Hodač, J., Lacina, L., Strejček, P: 2014)

„Náš vnitřní trh je tím nejlepším aktivem, které Evropa v době sílící globalizace má. Přeji si proto, aby budoucí Komise stavěla na síle našeho jednotného trhu, a jeho potenciál tak mohl být plně využit ve všech směrech.“ (Juncker, J. C: ©2014) Uvedl Jean-Claude Juncker ve svém předvolebním prohlášení. Strategie pro lepší a spravedlivější vnitřní trh se zaměří především na dokončení sjednocení států na území Evropy a s ním spojené prohloubení hospodářské a měnové unie do silného společenství se zachováním vnitřní suverenity jednotlivých států a se stále se zlepšující úrovní a zkvalitňujícími podmínkami každodenního života všech občanů Evropské unie. Zároveň na nenarušenou stabilitu vnitřního trhu i za předpokladu příchodu slabších hráčů na trh. Tento trh musí působit silně a soudržně a to nejen pro mezinárodní jednání, ale i pro obchod, kde bude rovnocenným

partnerem ostatních hlavních světových ekonomik a zároveň zvýší efektivnost jednotlivých národních trhů s výrobky, službami a kapitálem, a také vylepší prostředí, jež obklopuje podniky uvnitř společného trhu. „21 milionů evropských společností poskytuje 175 milionů pracovních míst a zásobuje 500 milionů spotřebitelů. Jednotný trh musí podniky podněcovat k rozšiřování, nákupu, prodeji, zakládání nových podniků, investování a najímání v celé Evropské unii i mimo ni, jelikož Evropa je připravena myslet a jednat globálně.“ (Evropská komise: 2010) „Musíme dokončit vnitřní trh výrobků i služeb tak, aby se stal pro naše podniky a průmysl odrazovým můstkem k úspěchu ve světové ekonomice, a to i pokud jde o zemědělské produkty.“ (Juncker, J. C: ©2014) „Odvětví průmyslu EU by do roku 2020 mělo vytvářet opět alespoň 20 % HDP, přičemž dnes je to méně než 16 %. To by mělo zajistit, aby si Evropa udržela celosvětovou vedoucí pozici s vysoce kvalifikovanými pracovními místy ve strategických odvětvích, jako je automobilový průmysl, výroba letadel, inženýrství, kosmický průmysl, chemický a farmaceutický průmysl.“ (Juncker, J. C: ©2014)

Trvale udržitelný rozvoj vnitřního trhu je další velmi protěžovaná strategie. Jedná se především o zavedení rovnováhy mezi nynější a budoucí podobou jednotlivých oblastí, jako je životní prostředí, hospodářství a ekonomický rozvoj, kvalita lidského života, společenský pokrok, spravedlivý a životaschopný svět a další. „Trvale udržitelný rozvoj je takovým rozvojem, který naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací naplňovat potřeby své.“ (Korčák, P: 1991) Evropská unie se snaží trvale udržitelný rozvoj na celém trhu prosazovat především za pomoci prevence, podpory činností, které vedou k trvale udržitelnému rozvoji, stanovením odpovědnosti za nedodržení nastavených podmínek, propojením základních oblastí života, nastavením dlouhodobých perspektiv a cílů, podporou obnovitelných zdrojů a dalšími. (Kurčák, P: 1991) Dlouhodobým záměrem není pouze silný a udržitelný růst vnitřního trhu s dodržením podmínek spravedlivého obchodu, ale také zajištění prioritního postavení občanů společného trhu a toho, aby všechny rozhodnutí a záměry směřovali k jejich blahu a uspokojení, podpora vhodnější správy věcí veřejných a posílení dialogu na jednotném trhu, pomocí většího zapojení a podpory silnějšího hlasu i těch nejmenších států. (Evropská komise: 2010)

Volný pohyb pracovníků, velmi protěžovaný již ve strategii Evropa 2020, je jedním z hlavních bodů v budoucím rozvoji vnitřního trhu Evropské unie. Společný trh musí

nahlížet na přesuny pracovníků jako na ekonomickou příležitost, nikoli jako na hrozbu migrace kvalitních pracovníků z domovského státu. V budoucí Evropské unii nesmí být místo pro sociální dumping. „V naší Unii by za tutéž práci na témže místě měli být pracovníci odměňováni stejným způsobem.“ (Juncker, J. C: ©2014)

Důležitými body pro budoucnost je dále harmonizace nepřímých daní, posílení úsilí v boji proti daňovým únikům a daňovým podvodům, dotvoření celoevropské dopravní, energetické a telekomunikační sítě, rozvíjení a integrace kapitálových trhů, podpora soukromých investic a absolutní odstranění bariér pro přeshraniční působení firem a jednotlivců v obchodu se službami.

4 Analytická část

4.1 ČR před vstupem do EU

„Po roce 1989 musela Česká republika projít obtížným procesem ekonomické transformace z uzavřené, centrálně plánované ekonomiky založené na státním vlastnictví k otevřené, tržní, kapitalistické ekonomice stojící na soukromém vlastnictví, která se mohla integrovat s vyspělejšími západními ekonomikami. Tato transformace vyžadovala radikální strukturální změny, včetně liberalizace cen, liberalizace zahraničního obchodu a investic, odstranění vládních subvencí, vytvoření kapitálových a finančních trhů a privatizace všech forem vlastnictví. Rovněž požadovala vytvoření nového právního řádu pro tržní ekonomiku, reformu soudnictví a transformaci bankovního systému. Přestože byly tyto změny vnímány jako zásadní pro budoucí ekonomický růst a prosperitu a pravděpodobně by byly učiněny v jakémkoliv případě, zároveň byly nezbytné k naplnění podmínky členství stanovené v kodaňských kritériích z roku 1993, která vyžaduje, aby kandidátské země měly fungující tržní hospodářství a byly schopny vyrovnat se s konkurenčními tlaky a tržními silami (v EU).“ (Marek, D., Baun, M: 2010)

Česká republika zahájila s Evropskou unií přístupová jednání již v roce 1998, téhož roku začal takzvaný screening - srovnávání legislativy České republiky s evropským právem. Jednání byla dokončena v prosinci roku 2002, kdy Evropská Komise rozhodla o přijetí České republiky do vnitřního trhu Evropské unie. Smlouva o přistoupení byla podepsána 16. dubna 2003. Oficiálně se stala Česká republika součástí vnitřního trhu 1. květnu 2004. V tomto roce došlo k masivnímu rozšíření vnitřního trhu, tím se také velmi ztížila situace jeho dokončení.

Zájem České republiky o vstup do vnitřního trhu vyvolalo především „usnadnění přístupu pro naše exportéry na trhy zemí EU odstraňováním či snižováním různých překážek vzájemného obchodu jako jsou cla, různá množstevní omezení (kvóty), rozdílnost fyto-sanitárních předpisů, technických norem apod. Nepochybně pro Československo (a tím více pak pro Českou republiku) platilo, že volný přístup na trhy zemí EU patřil k naprosto klíčovým podmínkám úspěchu transformace.“ (Fajmon, H., Baun, M., Urban, L: 2004)

4.1.1 Obchodní vztahy České republiky se státy EU15

Zahraniční obchod České republiky se zbožím se před vstupem do vnitřního trhu Evropské unie nejvíce orientoval na západní ekonomicky vyspělé státy, které již byly tohoto trhu součástí, nebo na státy sousední. Mohly za to především bilaterální dohody, které se snažily napomáhat liberalizaci obchodu. Mezi tyto dohody, jež Česká republika uzavřela, patřila celní unie se Slovenskem a smlouvy o volném obchodu se zeměmi EU, ESVO a CEFTA.

Tabulka č. 1: Zahraniční obchod ČR se zbožím (1994-2003)

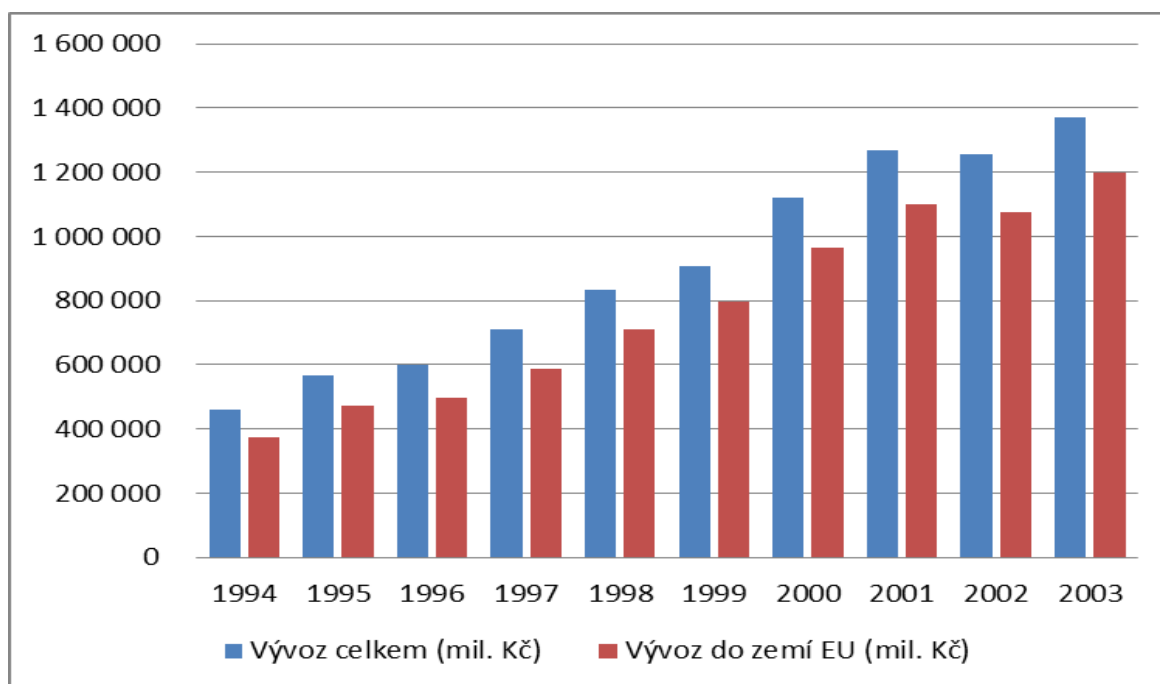
Rok	Vývoz celkem (mil. Kč)	Vývoz do zemí EU (mil. Kč)	Podíl vývozu do zemí EU na celkovém vývozu	Dovoz celkem (mil. Kč)	Dovoz ze zemí EU (mil. Kč)	Podíl dovozu ze zemí EU na celkovém dovozu	Bilance ZO se zeměmi EU (mil. Kč)
1994	458 842	373 645	81,43%	498 377	386 711	77,59%	-13 066
1995	566 171	471 608	83,30%	665 740	516 947	77,65%	-45 339
1996	601 680	495 942	82,43%	754 670	584 406	77,44%	-88 464
1997	709 261	588 638	82,99%	859 711	657 410	76,47%	-68 772
1998	834 227	711 080	85,24%	914 466	706 921	77,30%	4 159
1999	908 756	796 312	87,63%	973 169	753 820	77,46%	42 492
2000	1 121 099	965 383	86,11%	1 241 924	932 888	75,12%	32 495
2001	1 268 149	1 099 568	86,71%	1 385 564	1 033 251	74,57%	66 317
2002	1 254 860	1 074 969	85,66%	1 325 671	961 111	72,50%	113 858
2003	1 370 930	1 196 871	87,30%	1 440 723	1 034 210	71,78%	162 661

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Celkový vývoz České republiky v průběhu let 1994-2003 se zvyšoval, s ním narůstal i vývoz do zemí Evropské unie. V roce 1994 do zemí, které byly součástí vnitřního trhu, směřovalo 81,43% z celkového exportovaného zboží České republiky v hodnotě 373 645 mil. Kč. Roku 2003 to bylo již 87,30% v hodnotě 1 196 871 mil. Kč. Vývoz do členských zemí Evropské unie za 9 let vzrostl o 823 226 mil. Kč, což je více než 220,3% navýšení. Podíl vývozu České republiky na trhy členských států EU v porovnání s celkovým jejím exportem rostl.

Nejen z tabulky č. 1, ale i z grafu č. 1 je patrné, že státy Evropské unie byly ve sledovaném období nejčastějším exportním cílem českých výrobců. Česká republika tak byla na těchto státech silně závislá, jelikož odebíraly většinu výrobků, které se zde vyrobily. Tato závislost se vývojem let stávala čím dál tím více intenzivní.

Graf č. 1: Srovnání celkového vývozu ČR a vývozu ČR do EU (1994-2003)

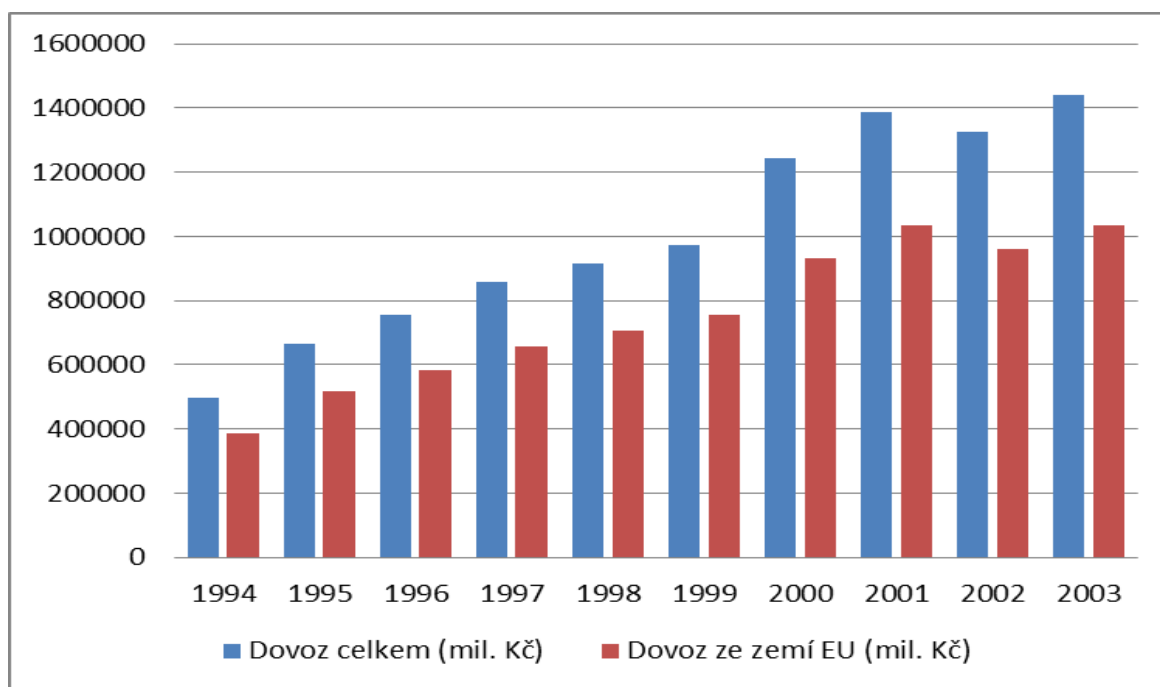
Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Mezi lety 1994-2003 narůstal také celkový dovoz produktů do České republiky a dovoz ze zemí Evropské unie. Roku 1994 byla hodnota importu z členských států EU 386 711 mil. Kč, což odpovídalo 77,59% celkového dovozu do země. Roku 2003 to bylo již 1 034 210 mil. Kč. Tato částka však tvořila pouze 71,78% z celkového dovozu. I když hodnota celkového dovozu do ČR narůstala a rostla s ní i hodnota dovozu ze států EU, podíl dovezeného zboží z členských států na celkovém dovozu se snižoval.

Především v posledních čtyřech letech sledovaného období, mezi lety 2000-2003, je patrné, že závislost českého dovozu na státech Evropské unie se snižovala. Na český trh vstupovali jiní výrobci, kteří mohli nabídnout srovnatelné zboží za nižší ceny, a tak se stali u spotřebitelů žádanějšími. Byla to především Čína a Rusko. Ti obsadili v roce 2003 pozice

třetího a šestého největšího importéra v hodnotě zboží do České republiky. Rozdíl mezi hodnotou importu ze zemí Evropské unie a celkovým importem se tak postupem let zvyšoval. (ČSÚ: ©2015)

Graf č. 2: Srovnání celkového dovozu ČR a dovozu ČR z EU (1994-2003)

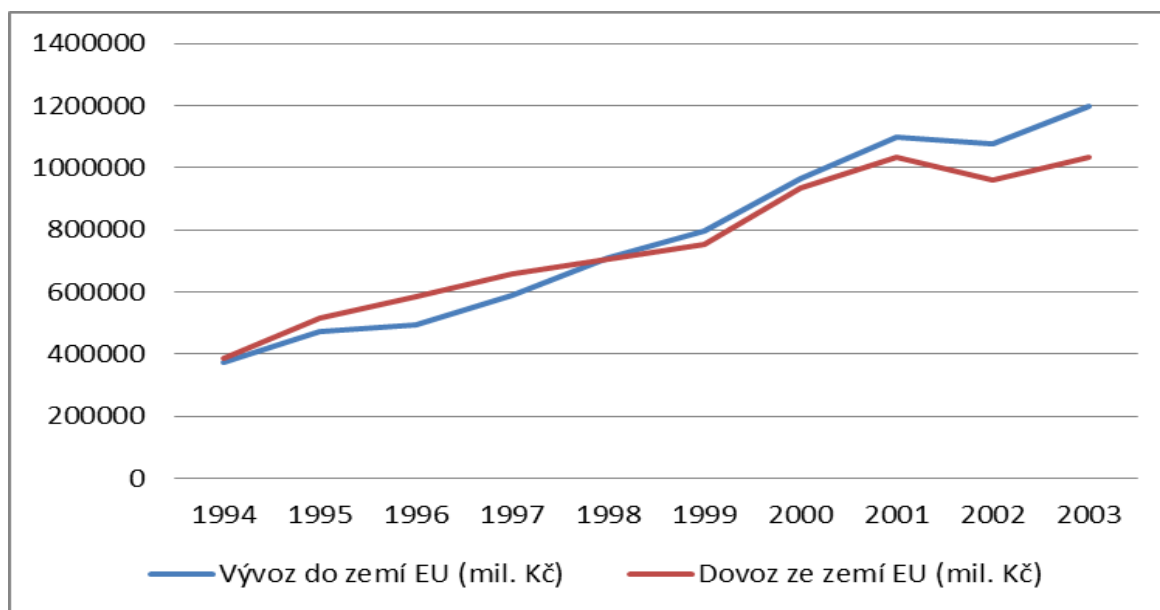
Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Na grafu č. 1 a č. 2 je patrný vzrůstající rozdíl mezi závislostí exportu a importu České republiky na zemích Evropské unie mezi lety 1994 až 2003. Na jednu stranu posilovala závislost českých exportérů na vnitřním trhu, na druhou stranu slábla vazba mezi importem České republiky a exportem zemí vnitřního trhu.

Při porovnání hodnoty dovozu a vývozu České republiky se zeměmi EU, lze vidět, že zlomovým rokem, kdy vývoz do zemí Evropské unie převýšil dovoz ze zemí, které již byly součástí jednotného trhu, byl rok 1998. Hodnota vývozu byla tento rok o 4 159 mil. Kč vyšší než hodnota dovozu. Od té doby se rozdíl stále navyšoval. Na konci sledovaného období, roku 2003, tato diference nesla hodnotu 162 661 mil. Kč.

Graf č. 3: Bilance vývozu a dovozu ČR s EU (1994-2003)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Ve sledovaném období bylo hlavním partnerem České republiky na poli zahraničního obchodu seskupení členských států vnitřního trhu (státy EU15). Na dovozu se výrazněji podílelo Německo, Itálie, Francie, Rakousko a rozvinuté západní ekonomiky. Ze států evropských - nečlenských to byla Slovenská republika a Polsko. Mimo evropských především Čína, Rusko a Spojené státy. Export České republiky směřoval především do Německa, Velké Británie, Francie, Nizozemska, Rakouska a Itálie. A stejně jako import v té době do nečlenského Slovenska a Polska. Historicky v importu i exportu České republiky hrálo dominantní roli především sousední Německo. (ČSÚ: ©2015)

Obrat zahraničního obchodu mezi těmito dvěma zeměmi vzrostl mezi lety 1994 až 2003 o 219,1% z počátečních 305 882,5 mil. Kč na konečných 976 069,3 mil. Kč. Na rychlém růstu obratu zahraničního obchodu mezi Německem a Českou republikou se podílela vzrůstající hodnota vývozu i dovozu zboží. Vývoz z České republiky do Německa narostl ve sledovaném období o 224,11% z 156 419,2 mil. Kč v roce 1994 na 506 969,9 mil. Kč v roce 2003. Dovoz do ČR z Německa se navýšil z počátečních 149 463,3 mil. Kč na konečných 469 099,4 mil. Kč. Došlo tak k navýšení o 213,86%. Je tedy zřejmé, že vývoz zboží z České republiky do Německa rostl rychleji než dovoz.

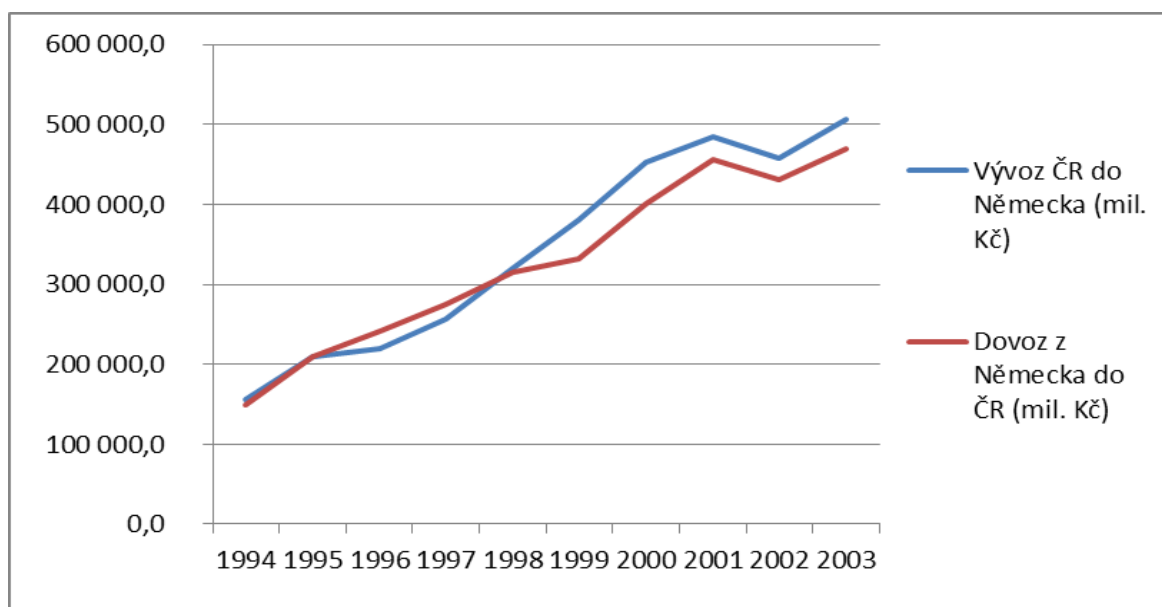
Tabulka č. 2: Zahraniční obchod ČR a Německa se zbožím (1994-2003)

	Vývoz ČR do Německa (mil. Kč)	Dovoz z Německa do ČR (mil. Kč)	Obrat ZO (mil. Kč)	Saldo ZO (mil. Kč)
1994	156 419,2	149 463,3	305 882,5	6 956,0
1995	209 596,5	209 641,5	419 238,0	-45,0
1996	218 891,2	241 494,4	460 385,6	-22 603,2
1997	255 972,3	275 365,4	531 337,7	-19 393,1
1998	320 760,3	314 393,4	635 153,7	6 366,9
1999	381 223,1	331 850,6	713 073,8	49 372,5
2000	453 484,5	400 520,5	854 005,0	52 964,1
2001	483 798,8	456 266,2	940 065,1	27 532,6
2002	457 647,4	430 445,4	888 092,8	27 202,1
2003	506 969,9	469 099,4	976 069,3	37 870,5

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČNOPK

Nejdůležitějšími komoditami zahraničního obchodu mezi Českou republikou a Německem byly stroje a přepravní zařízení, tržní a průmyslové výrobky. (ČSÚ: ©2015)

Graf č. 4: Bilance vývozu a dovozu ČR s Německem (1994-2003)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČNOPK

Většinu sledovaného období měl zahraniční obchod se zbožím kladnou bilanci, výjimkou se stalo období mezi lety 1995-1997, kdy hodnota dovozu zboží do České republiky z Německa byla vyšší než hodnota vývozu zboží z ČR do Německa. Od roku 1998 měl již export zboží vždy vyšší hodnotu než import. Nejlepší bilance nastala roku 2000, kdy saldo zahraničního obchodu ČR a Německa mělo hodnotu 52 964,1 mil. Kč.

4.1.1.1 Celní politika před vstupem ČR do EU

V období let 1994-2003 se celní politika mezi Českou republikou a třetími zeměmi řídila předpisem č. 13/1993 Sb., tzv. celním zákonem a následně jeho novelou č. 113/1997 Sb. Zboží dle těchto zákonů podléhalo celnímu dohledu a mohlo být podstoupeno celní kontrole. „Při celním dohledu se zjišťuje druh, množství a jiné skutečnosti o zboží potřebné k posouzení, zda se dovoz, vývoz nebo tranzit zboží uskutečňuje nebo uskutečnil v souladu s celními předpisy.“ (Hlava 5, Předpis č. 13/1993)

Zboží kromě spotřební daně, daně z přidané hodnoty a hodnoty příslušenství, pokud nebylo vyměřeno samostatným výměrem, dále podléhalo navýšeným poplatkům v podobě cla. Celní sazba pro jednotlivé kategorie zboží byla pevně stanovená v každoročně vycházejícím celním sazebníku. Spotřební daně se řídily zákonem č. 587/1992 Sb., od roku 2003 pak zákonem č. 353/2003 Sb., který určil zodpovědnost za správu spotřebních daní Celní správě České republiky. (Celní správa ČR: ©2016)

Přibližujícím se rokem vstupu České republiky do vnitřního trhu se sbližovaly také celní předpisy EU a ČR. Sladění předpisů bylo preferenčně vyžadované již od roku 1991, intenzivněji pak od roku 1996, kdy byla podána oficiální žádost o vstup České republiky do Evropské unie. Po dvou letech byly celní předpisy ČR z 85% totožné s předpisy EU. Nejen, že tak byl ulehčen následný přechod na společnou celní politiku EU, ale také se Česká republika více obchodně sbližovala s členskými státy EU a snižovala celní sazby ve společném obchodě. Tento započatý obchodní vztah byl prospěšný především pro Českou republiku, jakož to kandidátskou zemi. Evropská unie těmto zemím vycházela z hlediska dovozu velmi vstříc. (Fojtíková, L., 2009)

Celní politika byla narušena několika bilaterálními dohodami. Nejdůležitějšími z nich byla smlouva mezi Českou a Slovenskou republikou a dohoda CEFTA.

29. října 1992 byla uzavřena smlouva o vytvoření celní unie mezi Českou republikou a Slovenskou republikou. Na obchod se Slovenskou republikou tak byla uplatněna v období 1994-2003 jiná celní politika. Jejím cílem byl: „Volný pohyb zboží a služeb, integrace ekonomik a hospodářské politiky Smluvních stran a zabezpečení příznivých podmínek pro rozvoj obchodu celní unie s třetími státy“ (Článek 1, Smlouva o vytvoření celní unie mezi ČR a SR) Česká republika tak realizovala společnou obchodní a celní politiku vůči třetím státům se Slovenskou republikou. Země uplatňovaly společný celní tarif vůči třetím státům a vzájemně odstranily clo a množstevní omezení.

1. března 1993 vstoupila v platnost tzv. Central European Free Trade Agreement (CEFTA), smlouva o Středoevropské zóně volného obchodu, kterou založila Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko. V roce 1997 k nim přistoupilo Bulharsko, Rumunsko a Slovinsko. Smlouva poskytovala nečlenským státům vystupovat proti Evropské unii a ostatním třetím zemím jako asociace států s obdobnými obchodními podmínkami a ukázat tak, že jsou připraveny pro vstup do Unie. Kromě spolupráce v oblasti celní politiky, kde došlo k odstranění, anebo alespoň snížení cel, se státy zaměřovaly také na dopravu a podporu obchodu. Česká a Slovenská republika působily jako jeden celní prostor i v rámci dohody CEFTA. (CEFTA: ©2013)

4.1.2 Podnikatelské aktivity České republiky se státy EU15 v oblasti služeb

Zahraniční obchod České republiky v oblasti služeb měl od roku 1994 do roku 2000 vzrůstající tendenci. Obrat zahraničního obchodu narostl z počáteční hodnoty 282 755,2 mil. Kč v roce 1994 na 505 286,5 mil. Kč v roce 2000. Došlo tak k navýšení o 78,70%. V posledních 3 letech sledovaného období však došlo k opačnému jevu, hodnota exportu a importu služeb se snižovala a s ní i obrat zahraničního obchodu. Klesala také bilance zahraničního obchodu se službami a to až na hodnotu 13 236,7 mil. Kč, která byla nejnižší ve sledovaném období.

Vývoj celkového zahraničního obchodu se službami se odvíjel od zahraničního obchodu se zeměmi Evropské unie, protože stejně jako u obchodních vztahů se zbožím, státy EU byly v letech 1994-2003 nejvýznamnějším partnerem České republiky v oblasti dovozu a vývozu služeb. (ČNB: ©2016)

Tabulka č. 3: Zahraniční obchod ČR se službami (1994-2003)

	Export služeb - příjmy (mil. Kč)	Import služeb - výdaje (mil. Kč)	Obrat ZO se službami (mil. Kč)	Saldo ZO se službami (mil. Kč)
1994	148 404,0	134 351,2	282 755,2	14 052,8
1995	178 270,4	129 389,2	307 659,6	48 881,2
1996	222 030,4	169 831,5	391 861,9	52 198,9
1997	227 193,6	171 258,6	398 452,2	55 935,0
1998	241 801,2	183 946,5	425 747,7	57 854,7
1999	239 622,6	197 078,3	436 700,9	42 544,3
2000	279 574,2	225 712,3	505 286,5	53 861,9
2001	264 856,6	210 902,7	475 759,3	53 953,9
2002	231 131,1	209 280,3	440 411,4	21 850,8
2003	219 151,1	205 914,4	425 065,5	13 236,7

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČNB

Příjmy a výdaje za export a import služeb pocházely především ze zemí Evropské unie, nejvíce z Německa, Velká Británie, Nizozemí, Francie, Rakouska, Itálie a Belgie. Z ostatních zemí světa se na celkovém exportu a importu služeb České republiky podílelo výrazněji Slovensko, Rusko a USA. Česká republika byla v období let 1994-2003 na vývozu a dovozu služeb ze zemí Evropské unie z velké části závislá. Více než 60% příjmů ze služeb pocházelo na konci sledovaného období ze států EU15 a přes polovinu výdajů za služby odcházelo z České republiky do států Evropské unie. (Šedová, E.: ©2016)

Nejvyšší hodnotu příjmů a výdajů za služby tvořila oblast zahraničního cestovního ruchu. Tato položka narůstala především okolo roku 2000, kdy se uklidnila situace na Balkánském poloostrově a celá ekonomická i politická scéna v Evropě. Důležitou součástí byly i takzvané krátkodobé jednodenní návštěvy přes hranice s Polskem, Německem, Slovenskem a Rakouskem. Druhou nejvyšší položku příjmů i výdajů za služby tvořila doprava a dopravní služby. (Šedová, E.: ©2016)

4.1.3 Pracovní migrace České republiky

4.1.3.1 Migrace pracovníků do České republiky

Pracovní migrace cizinců do České republiky se v průběhu období 1994-2003 zvýšila z 1,7% na 3,2% z celkového počtu pracovní síly ČR. Český trh byl atraktivní především pro občany ekonomicky slabších zemí. Největší počet pracovních migrantů pocházel ze Slovenska, Ukrajiny, Vietnamu a Polska, tedy ze zemí, které nebyly součástí vnitřního trhu Evropské unie. Na konci roku 2003 bylo na území České republiky z celkového počtu zahraničních pracovníků 39% Slováků, 25% Ukrajinců, 13% Vietnamců a 5% Poláků. Pro příslušníky zemí EU15 nebyla Česká republika mezi lety 1994 až 2003 atraktivním pracovním cílem, jejich počet na našem území byl oproti pracovníkům z nečlenských zemí nepatrný. (Kabeleová, H., Horáková, M., a kol.: ©2016)

Tabulka č. 4: Zaměstnanost cizinců v ČR (1995 – 2003)

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet pracovníků	148 855	188 745	193 958	155 448	150 881	164 987	167 652	161 711	168 031

Vlastní zpracování dle dat ČSÚ a MPSV

Nejvyšší počet zahraničních pracovníků v České republice zaznamenal rok 1997. Na území bylo nahlášených 193 958 pracujících cizinců. Hned roku následujícího však přišel značný úbytek pracujících cizinců v ČR. Meziroční pokles byl 38 510 pracovníků.

Tabulka č. 5: Občané Slovenska evidovaní na úřadech práce (1995 – 2003)

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet pracovníků	59 323	72 244	69 723	61 320	53 154	63 567	63 555	56 558	58 053

Vlastní zpracování dle dat ČSÚ a MPSV

Nejvyšší počet zahraničních pracovníků mířil do České republiky ze Slovenska. Mnoho z nich však na území zůstalo po rozpadu Československa. Nejvýraznější navýšení přišlo roku 1996, kdy počet slovenských pracovníků na území ČR vzrostl o 12 921 a tak došlo k navýšení slovenských pracovníků na českém trhu na 72 244. V dalších letech jejich počet klesal, nebo pouze mírně narůstal na konečných 58 053 pracovníků.

Mezi další menšiny na českém trhu práce patřili pracovníci z Bulharska, Rumunska, Moldávie, Mongolska, bývalé Jugoslávie, Ruska a Spojených států. Z členských států EU15 byla jediná početnější skupina pracovníků na území České republiky ze sousedního Německa. Méně čtná pak z Velké Británie, Francie a Rakouska. Ti obsazovali především pracovní místa, na která čeští zaměstnanci neměli dostatečnou kvalifikaci, místa ve zdravotnictví, školství, nebo odborné a vyšší pozice v nadnárodních společnostech. (Pavel, J., Turková, V., ©2007)

Do počtu zahraničních pracovníků na území České republiky se započítávali i zaměstnanci pracující v pohraničí, na území ČR. V roce 2003 bylo téměř 15% pracujících cizinců na našem území z německého pohraničí, 10,5% z polského, 3,5 % z rakouského a 4,5% ze slovenského. (Horáková, M.: ©2005)

Zahraniční pracovníci v České republice byli soustředěni převážně ve dvou pracovních profesích, jimiž byly dělnické práce a pomocné práce, především ve stavebnictví, opravárenství a ve zpracovatelském průmyslu. Na konci roku 2003 bylo 44% z celkového počtu pracujících cizinců na území ČR kvalifikovaných dělníků a 36% pomocných pracovníků. Jen 12% z celkového počtu pracovalo na pozicích vyžadujících vysokoškolské vzdělání a 9% na místech vyžadujících středoškolské vzdělání s maturitou. (Kabeleová, H., Horáková, M., a kol.: ©2016)

Do České republiky mířil z EU15 pouze malý počet pracovníků. Ti, kteří na území ČR pracovali, zaujímali převážně pozice vyžadující vysokoškolské vzdělání. Zbylá většina, která pocházela z nečlenských zemí vnitřního trhu, pracovala především na nižších pozicích, kde bylo potřebné pouze odborné vzdělání. (ČSÚ: ©2016)

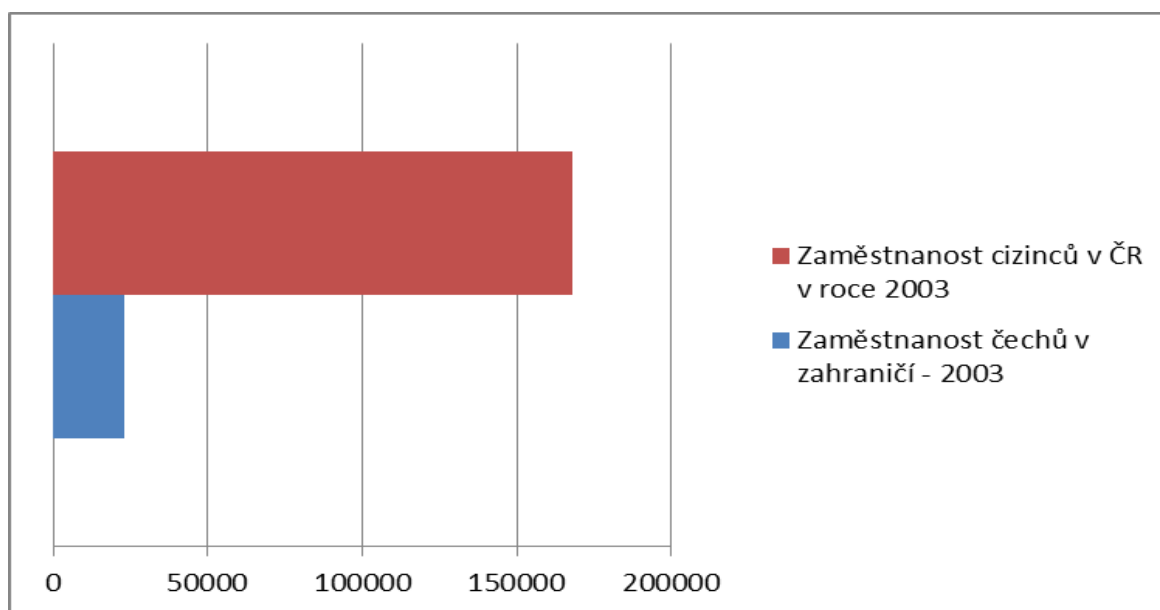
4.1.3.2 Migrace pracovníků z České republiky

Počet českých občanů pracujících v zahraničí v tomto období nelze přesně určit. Neexistují žádné přesné záznamy o migraci z České republiky do zahraničí.

V roce 2003 Český statistický úřad za pomoci platební bilance České republiky odvodil počet českých občanů pracujících za hranicemi státu. Mezi lety 1998-2000 se počet českých pracovníků v zahraničí pohyboval mezi 16 000 a 18 000. V roce 2001 jich bylo okolo 15 800, na konci roku 2002 již 18 500 a v roce 2003 narostl počet pracovních emigrantů na 22 900. (Dubská, D.: ©2004)

Při srovnání počtu zahraničních obyvatel pracujících na území České republiky a českých migrujících obyvatel za hranice států na konci roku 2003, lze zjistit, že počet cizinců pracujících v ČR je 7,4krát vyšší než počet Čechů pracujících v zahraničí. Pracovní migrace v tomto období tak zajistila navýšení pracovních sil v ČR.

Graf č. 5: Porovnání pracovní migrace ČR v roce 2003

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Občané České republiky mezi lety 1994-2003 nejčastěji migrovali za prací na Slovensko, dále do Německa, Rakouska, Itálie a Velké Británie. Na začátku tohoto období byly žádané

cílové země Německo a Slovensko, postupem času však migrace do těchto zemí klesala na úkor Rakouska, Velké Británie a koncem 90 let i Itálie. V roce 2003 bylo 29,9% z Čechů pracujících v zahraničí v Německu, 14,4 % v Rakousku, 15,3 % ve Velké Británii a 6,2 % v Itálii. (Dubská, D.: ©2004) Na území Německa tak pracovalo téměř 6800 českých emigrantů, 3600 ve Velké Británii, 3300 v Rakousku a 1400 v Itálii.

Zbývající část migrantů mířila za prací převážně do zemí EU15. Tedy do zemí vyspělejších, než byla v monitorovaném období Česká republika. Do těchto zemí mířili čeští občané především kvůli možnosti vyššího výdělku. Z nečlenských států, kromě Slovenska, bylo zajímavým pracovním cílem pro občany České republiky USA. Na konci roku 2003 bylo na území Spojených států zaregistrováno okolo 2000 pracovníků.

V případě českých pracovníků na slovenském trhu dochází ke stejnému jevu, jako při opačné pracovní migraci ze Slovenska do České republiky. Mnoho Čechů pracujících na slovenském trhu bylo zaměstnáno na tomto území ještě před rozdělením států. Oboustranná pracovní migrace mezi Českou a Slovenskou republikou je na tak vysoké úrovni především proto, že státy mají podobnou kulturní a jazykovou základnu a vzájemně úzké vztahy.

4.1.4 Kapitálové vztahy České republiky

Zahraniční kapitál byl v 90 letech minulého století důležitou součástí české ekonomiky, přílivem přímých zahraničních investic do země docházelo k příznivému ekonomickému vývoji, pozitivnímu ovlivnění struktury obchodu, modernizaci české ekonomické základny, tvorbě nových pracovních míst a ke zlepšení podnikatelského prostředí. Zvyšovala se produktivita práce, konkurenceschopnost podniků, kvalita a vyspělost českých výrobků.

Příliv zahraničních investic do ČR kumuloval již od roku 1989. Česká republika byla pro zahraniční investory zemí s výhodnou polohou uprostřed Evropy a s prozatímně nízkými vstupními náklady, jelikož zde byla levná pracovní síla a malé výrobní náklady.

Tabulka č. 6: Příliv zahraničních investic do ČR (1994-2003)

Příliv přímých zahraničních investic v letech 1994 - 2003 (mil. Kč)										
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Belgie	949	663	1 548	1 777	1 517	47 802	2 041	6 135	14 300	-7 140
Dánsko	144	318	299	95	807	1 478	3 972	5 965	3 083	-360
Francie	2 215	4 459	543	3 237	4 582	8 037	8 969	58 553	4 644	19 190
Německo	12 023	15 048	6 761	12 407	30 912	44 968	51 024	49 956	152 286	4 592
Velká Británie	1 093	1 407	2 281	6 219	11 197	3 605	6 085	16 496	-7 205	17 938
Itálie	345	27	2 444	-1 142	871	1 625	1 392	-79	4 153	2 049
Nizozemí	173	19 533	7 033	4 252	27 040	39 126	39 983	36 078	40 222	-29 810
Rakousko	2 301	2 309	5 648	3 015	13 391	28 831	28 478	10 048	24 930	13 664
Švédsko	546	584	1 521	2 824	-2 259	4 384	5 696	781	3 554	-1 389
Celkem hlavní investoři	19 788	44 347	28 076	32 684	88 056	179 854	147 640	183 933	239 968	18 734
Celkem svět	24 994	67 993	38 775	41 251	119 969	218 812	192 421	214 585	277 689	59 316
Podíl hlavních investorů na celkových investicích	79,17%	65,22%	72,41%	79,23%	73,40%	82,20%	76,73%	85,72%	86,42%	31,58%

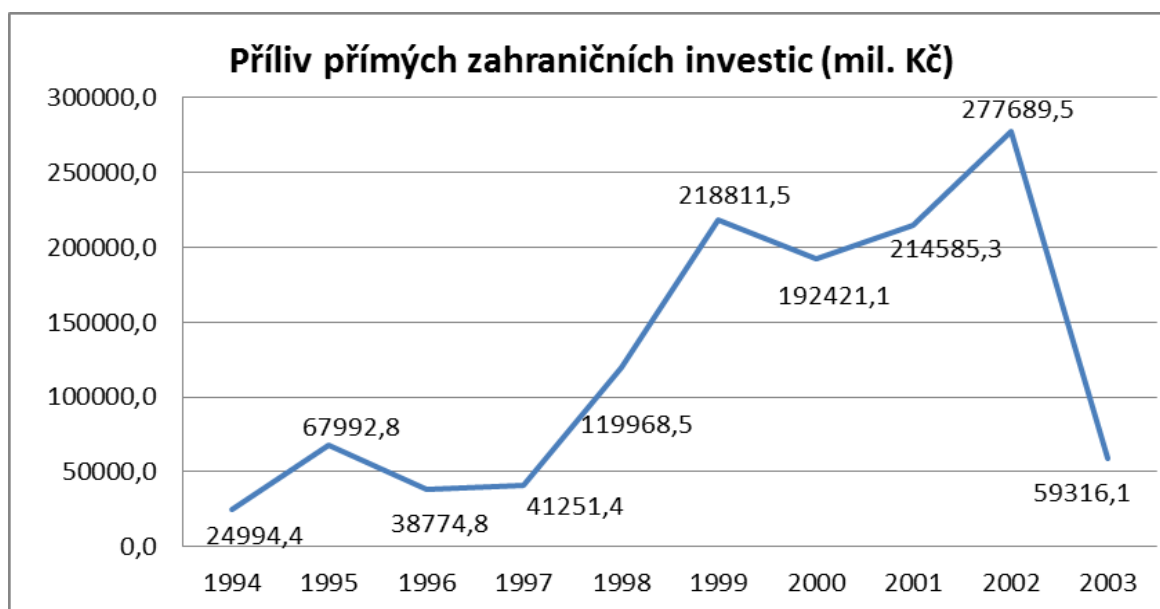
Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

V roce 1994 byla hodnota zahraničních investic v České republice 24 994 mil. Kč. První značné navýšení hodnoty bylo zaznamenáno v roce 1998, kdy do ČR přišly investice v hodnotě 119 968 mil Kč. Tato hodnota se od předchozích lišila také proto, že do roku 1997 zahrnovaly tyto údaje pouze přímé zahraniční investice do základního jmění, avšak od roku 1998 byly jejich součástí i reinvestované zisky a ostatní kapitál. V roce 1999, kdy byl zaznamenán další velký příliv kapitálu, byla hodnota investic do země 218 811 mil. Kč. Za 5 let tak došlo k navýšení hodnoty přímých zahraničních investic o 193 817 mil. Kč. Nejvyšší hodnota přímých zahraničních investic v České republice byla dosažena roku 2002, kdy bylo v ČR investováno 277 689 mil. Kč. Oproti prvnímu sledovanému roku došlo k navýšení investic více než 11krát. V roce 2003 však došlo k velkému propadu. Příliv přímých zahraničních investic do České republiky zaznamenal hodnotu pouze 59 316 mil. Kč, tedy hodnotu srovnatelnou s rokem 1994-1997.

Nejvyšší počet přímých zahraničních investic v letech 1994-2003 směřoval do odvětví obchodu, pohostinství a ubytování, dopravy a telekomunikace, peněžnictví a pojišťovnictví, nemovitostí a služeb pro podniky a do strojů, přístrojů a zařízení. Podíl investic do těchto odvětví mezi lety 1994-2003 byl 68,7% z celku. (ČSÚ: ©2015)

Hlavní příliv přímých zahraničních investic do České republiky v roce 1994-2002 plynul za zemí EU15. Nejvíce investovala svůj kapitál v České republice Belgie, Dánsko, Francie, Německo, Nizozemsko, Velká Británie, Švédsko, Itálie a Rakousko. Přímé zahraniční investice od zmíněných investorů z EU15 se na celkových investicích podílely v rozpětí 65,22-86,42%. Jediným rokem, kdy se hlavní investoři z EU15 nepodíleli na investicích v České republice ani z poloviny, byl rok 2003. Jejich účast byla pouhých 31,58%. (ČSÚ: ©2015)

Graf č. 6: Příliv přímých zahraničních investic do ČR (1994-2003)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Detailní porovnání všech zemí EU15, ze kterých přicházely a do kterých odcházely investované peníze, je proveden kvůli rozsáhlosti a nedostatku relevantních dat pouze za období 2000-2003.

Příchod zahraničních investic z členských států Evropské unie do České republiky zaznamenal především mezi rokem 2000 až 2002 velký nárůst. Roku 2003 však došlo k velkému propadu hodnoty příchozích investic až na 10,42% hodnoty investic předchozího roku. Nejvíce investic do ČR přicházelo z Německa, dále pak z Francie, Nizozemí, Rakouska a Velké Británie.

Tabulka č. 7: Přímé zahraniční investice do ČR z EU15 (2000-2003)

Přímé zahraniční investice do ČR z EU15 (mil. Kč)				
	2000	2001	2002	2003
Belgie	2041,10	6134,83	14300,17	-7140,47
Lucembursko	3571,00	903,27	5895,84	1455,82
Dánsko	3971,80	5965,39	3083,06	-359,81
Německo	51023,60	49926,01	152286,44	4592,28
Řecko	66,30	-15,72	20,90	184,86
Španělsko	1138,90	298,25	920,94	1619,01
Francie	8969,30	58553,40	4644,39	19189,90
Irsko	579,10	1447,06	-613,10	819,55
Itálie	1392,10	-79,14	4152,93	2061,81
Nizozemí	39982,90	36077,72	40222,11	-29810,35
Rakousko	28478,00	10047,89	24929,76	13663,58
Portugalsko	42,50	-37,13	512,88	30,08
Finsko	9,10	654,96	-179,67	794,05
Švédsko	5695,80	780,97	3553,56	-1389,36
Velká Británie	6085,30	16496,19	-7204,63	17938,45
CELKEM z EU15	153046,80	187153,94	246525,57	23649,39
Svět celkem	192421,15	214585,28	277689,50	59316,05
Podíl EU15 na celkových investicích	79,54%	87,22%	88,78%	39,87%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČNB

Ze států Evropské unie do České republiky přišlo v roce 2000 – 79,54% z celkových investic. V roce 2001 – 87,22% a v roce 2002 dokonce 88,78%. Velký pokles nastal rok před vstupem ČR do EU. Podíl investic ze států EU15 na celkových investicích byl pouze 39,87%.

V porovnání s příchozími investicemi od hlavních investorů z EU, uvedenými v tabulce č. 6, můžeme vidět, že například v roce 2002, kdy byly příchozí investice z těchto zemí na vrcholu své hodnoty, se na celkovém příjmu podílelo 9 hlavních investorů z 86,42%. Zbýlých 6 zemí jen z 2,36%. Účast těchto investorů na příchozím kapitálu do země tak byla mizivá.

Tabulka č. 8: Přímé zahraniční investice z ČR do EU15 (2000-2003)

Přímé zahraniční investice z ČR do EU15 (mil. Kč)				
	2000	2001	2002	2003
Belgie	-0,1	0,12	-0,08	-1
Lucembursko	-0,96	7,62	-5,95	2 917,20
Dánsko	2,01	1,59	-1,56	1,9
Německo	-146,85	-20,75	-17,41	-13
Řecko		1,01		
Španělsko	-13,69	18,16	-0,62	-2,4
Francie	-26,81	0,09	1,11	55,9
Irsko	25,27	-3,82	-116,28	-55,3
Itálie	-7,54	274,1	1,72	5,6
Nizozemí	-674,35	187,16	870,74	3 282,30
Rakousko	118,44	42,15	-29,96	103,9
Portugalsko				457,6
Finsko	-13,58	27,66	15,56	42,3
Švédsko	-42,29	-30,44	2,77	-1,6
Velká Británie	-60,83	3,77	76,58	1 359,70
CELKEM do EU15	-841,29	508,43	796,6	8 153,1
Svět celkem	1653,75	6289,15	6759,3	5815,67
Podíl EU15 na celkových investicích	x	8,08%	11,79%	140,19%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČNB

Investice, které odcházely mezi lety 2000-2003 do zemí EU15 byly na rozdíl od těch příchozích prakticky mizivé. V roce 2000 byly dokonce v záporné hodnotě. Oproti příchozím investicím však jejich hodnota v roce 2003 narostla ze 796,6 mil. Kč na 8 153,1 mil. Kč.

Kapitál, který z České republiky odcházel do zemí EU15 mířil v letech 2000-2003 nejčastěji do Lucemburska, Nizozemí a Velké Británie.

Na rozdíl od velké závislosti na EU15 v oblasti příchozího kapitálu do země, odchozí kapitál v letech 2000-2003 směřoval především mimo EU15. V roce 2001 byl podíl zemí EU15 na celkových odchozích investicích pouze 8,08%, v roce 2002 – 11,79%. Změna nastala až v roce 2003, kdy hodnota odchozího kapitálu do zemí EU15 převýšila celkovou hodnotu odchozího kapitálu. K tomu došlo v důsledku záporných hodnot investic směřovaných do ostatních zemí mimo EU15.

4.2 ČR po vstupu do vnitřního trhu Evropské unie

Více než 11 let má Česká republika otevřené nejen hranice, ale především příležitosti, které jednotný trh nabízí. Příležitosti, jako jsou přímé zahraniční investice, neomezená otevřenost nových trhů s více než 500 tisíci spotřebiteli, hospodářská výpomoc, přístup k výhodným úvěrům a další. V roce 2003, před vstupem České republiky do vnitřního trhu Evropské unie, očekávala většina podnikatelů a občanů výhodnost vstupu na trh především z hlediska získání přístupu k více než 400 milionům nových spotřebitelů. Objevily se však obavy z toho, zda vnitřní trh bude krokem vpřed, nebo naopak. Václav Klaus se vyjádřil o vstupu do společného trhu EU se strachem ze složitosti obhajoby politických, společenských, ekonomických a ostatních zájmů České republiky na tak velkém trhu. A i přes to, že bylo členství ve vnitřním trhu EU velmi žádané, vyvolávalo hodně pochyb a znepokojení. Objevily se obavy z poškození konkurenčního postavení České republiky v globální ekonomice, zvýšení nezaměstnanosti, přílivu zahraničních pracovníků, zvyšování cen, růstu inflace a z oslabení celkové sociální soudržnosti České republiky. (Marek, D., Baun, M: 2010) „Rovněž panovala obava, že členství bude nákladné a neúměrně zatíží český rozpočet.“ (Marek, D., Baun, M: 2010)

4.2.1 Česká republika a volný pohyb zboží

Celkový vývoz i dovoz zboží mezi lety 2004 až 2014 byl rostoucí. Roku 2004 byla hodnota vývozu 1 722,7 mld. Kč, během následujících 10 let došlo k navýšení o 110% a na konci sledovaného období, roku 2014, byl celkový vývoz ČR 3 617,6 mld. Kč. I dovoz zboží do České republiky značně stoupal, avšak pomaleji než vývoz. Z 1 749,1 mld. Kč v roce 2004 se navýšil o 81,6% na 3 176,6 mld. Kč v roce 2014. Jedinou výjimkou, kdy došlo ke snížení obou hodnot, byl rok 2009, kdy v důsledku ekonomické a finanční krize klesl vývoz o 335,1 mld. Kč a dovoz o 417,5 mld. Kč.

Tabulka č. 9: Zahraniční obchod ČR se zbožím (2004-2014)

Rok	Vývoz celkem (mil. Kč)	Vývoz do zemí EU (mil. Kč)	Podíl vývozu do zemí EU na celkovém vývozu	Dovoz celkem (mil. Kč)	Dovoz ze zemí EU (mil. Kč)	Podíl dovozu ze zemí EU na celkovém dovozu	Bilance ZO se zeměmi EU (mil. Kč)
2004	1 722 657	1 500 796	87,12%	1 749 095	1 264 203	72,28%	236 593
2005	1 868 586	1 607 480	86,03%	1 829 962	1 310 874	71,63%	296 606
2006	2 144 573	1 847 862	86,16%	2 104 812	1 489 977	70,79%	357 885
2007	2 479 234	2 125 758	85,74%	2 391 319	1 695 495	70,90%	430 263
2008	2 473 736	2 119 017	85,66%	2 406 489	1 613 623	67,05%	505 394
2009	2 138 623	1 820 336	85,12%	1 989 036	1 329 823	66,86%	490 513
2010	2 532 797	2 134 871	84,29%	2 411 556	1 530 078	63,45%	604 793
2011	2 878 691	2 398 098	83,31%	2 687 563	1 718 778	63,95%	679 320
2012	3 072 598	2 495 734	81,23%	2 766 888	1 779 611	64,32%	716 123
2013	3 174 704	2 572 990	81,05%	2 823 485	1 840 882	65,20%	732 108
2014	3 617 582	2 972 196	82,16%	3 176 612	2 106 229	66,30%	865 967

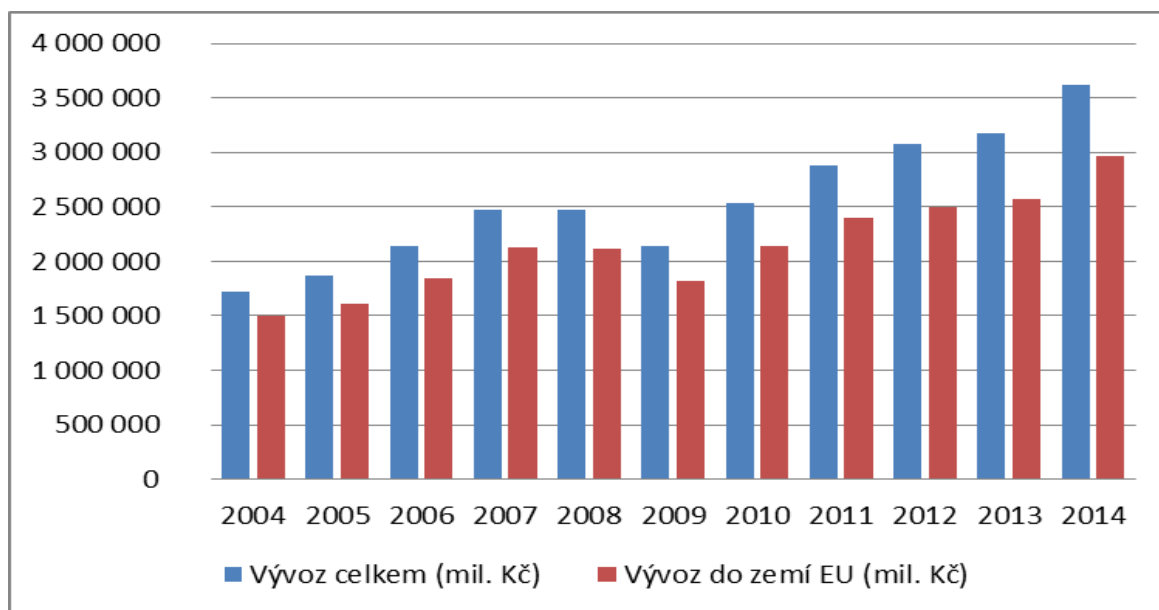
Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Státy Evropské unie byly pro Českou republiku mezi lety 2004-2014 nejdůležitějším obchodním partnerem. Jejich podíl na celkovém zahraničním obchodě se však postupem let snižoval a to jak ve vývozu, tak v dovozu.

I přes snižující se podíl, obrat zahraničního obchodu stoupal. V roce 2004 byla hodnota vývozu do zemí EU 1 500 796 mil. Kč, v roce 2014 to bylo již 2 972 196 mil. Kč. Dovoz do zemí EU vzrostl z počátečních 1 264 203 mil. Kč na konečných 2 106 229 mil. Kč.

Podíl vývozu do zemí Evropské unie klesl ve sledovaném období o 4,96%. Z původních 87,12% v roce 2004 na 82,16% v roce 2014. Hodnota vývozu České republiky do jiných zemí, než do zemí, které jsou součástí společného trhu, se navyšovala a v roce 2014 dosáhla 645 386 mil. Kč. Je tak patrná postupně se snižující závislost vývozu ČR do partnerských zemí Evropské unie. Česká republika po zapojení do EU a převzetí společné obchodní a celní politiky začala nacházet vhodné partnery pro vývoz svého zboží i mimo vnitřní trh.

Graf č. 7: Srovnání celkového vývozu ČR a vývozu ČR do EU (2004-2014)

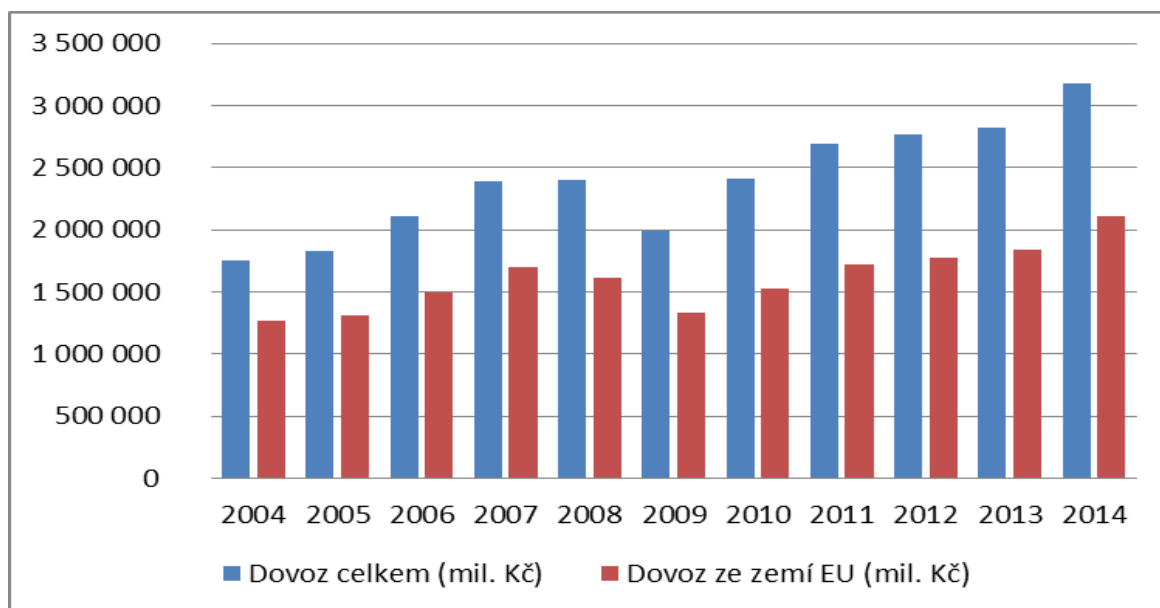
Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Na konci sledovaného období byl dovoz ze zemí Evropské unie 66,30% z celkového dovozu, na jeho začátku to bylo 72,28%, došlo tak k poklesu o 5,98%. Také v dovozu se navýšovala hodnota importovaného zboží z jiných zemí, než z oblasti vnitřního trhu. Roku 2014 narostla až na hodnotu 1 070 383 mil. Kč. I zde je tedy patrná snižující se závislost České republiky na importovaném zboží ze států EU. 33,7% z celkového dovezeného zboží v roce 2014 pocházelo z tak zvaných třetích zemí.

Na grafu číslo 8 lze vidět, že dovoz do České republiky ze zemí Evropské unie se snižoval oproti celkovému dovozu do ČR rychleji, než vývoz zboží z České republiky do Evropské unie v porovnání s celkovým vývozem ČR, který je znázorněn na grafu číslo 7. Závislost České republiky na zemích Evropské unie je zřetelně vyšší u exportu ČR do těchto zemí. Celkový import do země se stává vývojem let mnohem různorodější.

Graf č. 8: Srovnání celkového dovozu ČR a dovozu ČR z EU (2004-2014)

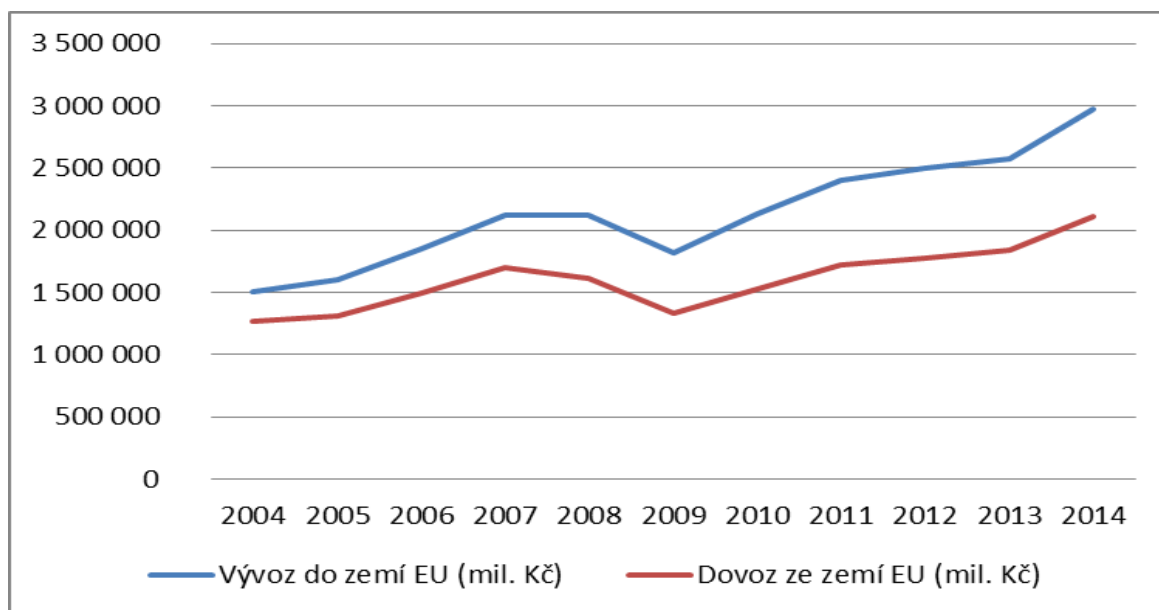
Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Česká republika měla v období let 2004-2014 se zeměmi Evropské unie vždy kladnou bilanci zahraničního obchodu. Jak lze vidět na grafu číslo 9, rozdíl mezi dovozem a vývozem se postupně navyšoval.

Roku 2004 byla bilance zahraničního obchodu České republiky se zeměmi Evropské unie na hodnotě 236 593 mil. Kč, v roce 2014 to bylo již 865 967 mil. Kč. V porovnání s prvním rokem, kdy byla Česká republika součástí jednotného trhu Evropské unie, došlo v roce 2014 k 266% navýšení bilance zahraničního obchodu se státy společného trhu.

I když se závislost zahraničního obchodu České republiky a států Evropské unie postupem let snižovala, jeho hodnota rychle narůstala. V roce 2004 byl obrat zahraničního obchodu ČR s partnerskými státy Unie 2 764 999 mil. Kč, v roce 2014 to bylo již 5 078 425 mil. Kč. Za deset let působení České republiky v jednotném trhu se obrat zahraničního obchodu zvýšil o 83,67%.

Graf č. 9: Bilance vývozu a dovozu ČR s EU (2004-2014)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Česká republika mezi lety 2004-2014 nejvíce zboží vyvážela do sousedního Německa a Slovenska. Dalšími členskými zeměmi, které se významně podílely na českém exportu, bylo Polsko, Spojené království, Francie, Rakousko, Itálie, Nizozemsko, Maďarsko, Španělsko, Belgie a Švédsko.

V posledních několika letech se navyšoval export i mimo trh Evropské unie, především pak na trh Ruské federace a Spojených států.

Ačkoliv se vývojem let snižoval vývoz do Nizozemska a Itálie, většina českých produktů směřovala do členských států Evropské unie. Do 12 hlavních členských zemí, kam Česká republika mezi lety 2004-2014 vyvážela, mířilo 75,4-82,4% celkového vývozu.

Tabulka č. 10: Podíl vývozu jednotlivých zemí na celkovém vývozu ČR (%)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Německo	36,2	33,6	31,9	30,7	30,7	32,5	32,3	32,2	31,4	31,3	32
Slovensko	8,4	8,6	8,4	8,7	9,2	8,7	8,6	8,9	9	8,8	8,4
Polsko	5,2	5,5	5,7	5,9	6,5	5,8	6,1	6,3	6,1	6	6
Spojené království	4,7	4,6	4,8	5,1	4,8	5	4,9	4,5	4,8	4,8	5,1
Francie	4,6	4,9	5,5	5,4	5,5	5,7	5,3	5,4	5	4,9	5,1
Rakousko	6	5,6	5,1	4,6	4,7	4,7	4,7	4,5	4,6	4,5	4,3
Itálie	4,3	4,2	4,6	4,9	4,7	4,4	4,4	4,1	3,6	3,6	3,7
Maďarsko	2,7	2,7	3	3,1	2,8	2,6	2,3	2,2	2,3	2,6	2,8
Nizozemsko	4,3	3,7	3,6	3,7	4	3,9	3,7	3,5	3,2	2,8	2,7
Belgie	2,6	2,6	2,9	2,8	2,7	2,6	2,5	2,5	2,4	2,5	2,4
Španělsko	2,2	2,6	2,7	2,6	2,3	2,4	2,4	2,1	2	2,1	2,4
Švédsko	1,2	1,5	1,6	1,8	1,8	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5

Zdroj: ČSÚ

Dovážené zboží do České republiky mezi lety 2004-2014 pocházelo také především z členských států Evropské unie, nejvíce z Německa, Polska, Slovenska a Itálie. Dále z Nizozemska, Francie, Rakouska, Maďarska, Spojeného království a Belgie.

Výraznější snížení dovozu nastalo v průběhu 11 let u importu z Nizozemska, Itálie, Francie a Rakouska. Naopak největší skok v dovozu na trh ČR zaznamenalo ve sledovaném období zboží z Číny.

Dovoz do České republiky směřoval především z členských států Evropské unie, mezi lety 2004-2014 se hlavních 10 členských importérů podílelo na celkovém dovozu do ČR v rozpětí mezi 56,8-65,7%. Ostatní mimoevropští importéři zboží do České republiky, kromě Číny, byly Spojené státy, Rusko a Jižní Korea.

Nejvyšší nárůst dovozu do České republiky ve sledovaném období byl zaznamenán z Číny. Z počátečních 5,2% v roce 2004 expandoval import zboží až na 12,4% celkového dovozu do ČR v roce 2011. V posledních 3 letech monitorovaného období opět trochu poklesl. V roce 2014 byl podíl na 11,3%. (ČSÚ: ©2015)

Tabulka č. 11: Podíl dovozu jednotlivých zemí na celkovém dovozu do ČR (%)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Německo	31,7	30,1	28,5	28	26,7	26,6	25,4	25,7	25,3	25,6	26,1
Polsko	4,8	5	5,6	5,7	5,9	6,4	6,4	6,6	7,1	7,5	7,8
Slovensko	5,4	5,5	5,4	5,3	5,5	5,5	5,2	5,7	6	5,7	5,3
Itálie	5,3	4,8	4,7	4,8	4,5	4,3	3,9	3,9	3,9	4	4,1
Nizozemsko	2,8	4	4	3,9	3,1	3,4	3,2	3,3	3,5	3,3	3,4
Francie	4,7	4,6	4,8	4,6	4,1	3,9	3,3	3,2	3,1	3,2	3,2
Rakousko	4	4	3,7	3,8	3,7	3,6	3,4	3,3	3,2	3,1	3,1
Maďarsko	2,1	2,2	2,4	2,8	2,7	2,3	2,2	2,2	2,3	2,4	2,3
Spojené království	2,9	2,5	2,6	2,7	2,4	2,2	2	1,9	1,9	1,9	2,1
Belgie	2	2	2	2	1,9	2,1	1,8	1,8	1,7	1,7	1,8

Zdroj: ČSÚ

Největším partnerem České republiky v oblasti vývozu a dovozu zboží bylo v letech 2004-2014 Německo, i když během posledních 11 let došlo k oslabení německé pozice v zahraničním obchodě České republiky o několik procent. V roce 2004 se Německo na celkovém vývozu podílelo z 36,2% a na dovozu z 31,7%, v roce 2014 to byl již 32% podíl na vývozu a 26,1% podíl na dovozu.

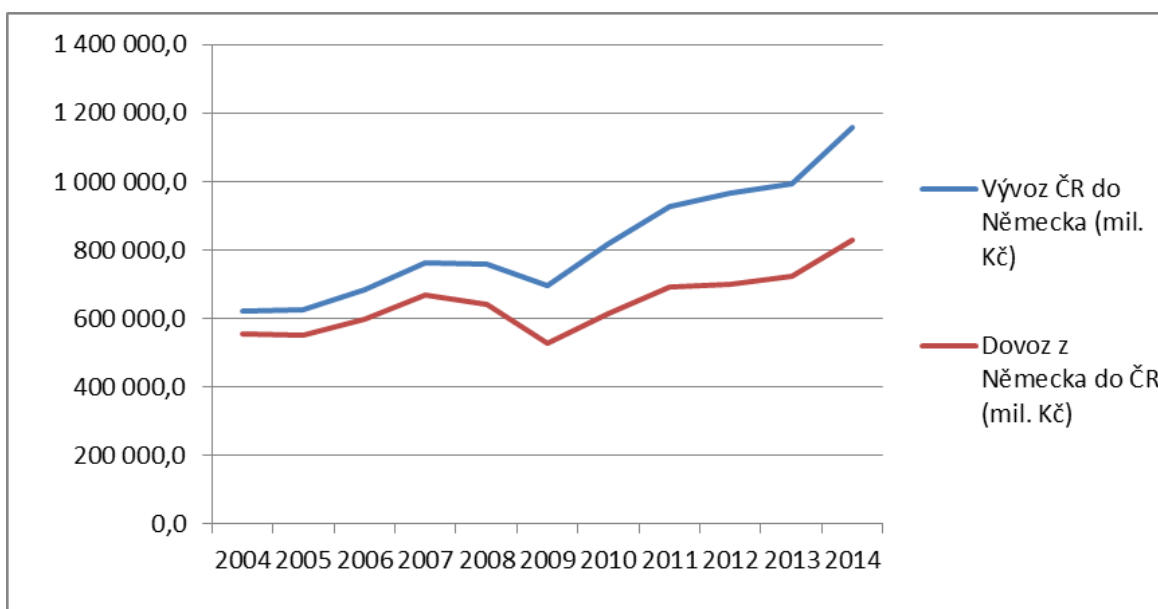
Tabulka č. 12: Zahraniční obchod ČR a Německa se zbožím (2004-2014)

Rok	Vývoz ČR do Německa (mil. Kč)	Dovoz z Německa do ČR (mil. Kč)	Obrat ZO (mil. Kč)	Saldo ZO (mil. Kč)
2004	623 601,8	554 463,1	1 178 064,9	69 138,7
2005	627 844,9	550 818,6	1 178 663,5	77 026,3
2006	684 118,8	599 871,4	1 283 990,2	84 247,4
2007	761 124,8	669 569,3	1 430 694,2	91 555,5
2008	759 437,0	642 532,6	1 401 969,5	116 904,4
2009	695 052,5	529 083,6	1 224 136,1	165 968,9
2010	818 093,4	612 535,2	1 430 628,7	205 558,2
2011	926 938,5	690 703,7	1 617 642,2	236 234,8
2012	964 795,8	700 022,7	1 664 818,4	264 773,1
2013	993 682,4	722 812,2	1 716 494,5	270 870,2
2014	1 157 626,2	829 095,7	1 986 722,0	328 530,5

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČNOPK

I přes snižující se podíl vývozu a dovozu Německa na celkovém dovozu a vývozu České republiky, hodnota importu a exportu mezi Německem a Českou republikou se zvyšovala. Zvyšoval se s ní i obrat zahraničního obchodu a jeho bilance, která byla v celém sledovaném období kladná. Z 69 138,7 mil. Kč v roce 2004, vzrostla na 328 530,5 mil. Kč v roce 2014. V konečném důsledku tak došlo k hodnotovému navýšení vývozu v roce 2014 v porovnání s rokem 2004 o 534 024,4 mil. Kč a dovozu o 274 632,6 mil. Kč. Obrat zahraničního obchodu mezi Českou republikou a Německem se navýšil ve sledovaném období o 68,64% z původních 1 178 064,9 mil. Kč na konečných 1 986 722 mil. Kč.

Graf č. 10: Bilance vývozu a dovozu ČR s Německem (2004-2014)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČNOPK

Hlavní komoditou zahraničního obchodu mezi Českou republikou a Německem byly ve sledovaném období stroje a přepravní zařízení. Velmi důležitou roli hraje ve vzájemném obchodě automobilový průmysl.

4.2.1.1 Společná celní politika

Od roku 2004, kdy se stala Česká republika součástí jednotného trhu Evropské unie, přijala podmínku dodržení a prosazení společné obchodní politiky. Stala se také součástí jednotného celního území a musí se řídit danými celními předpisy, které jsou společné pro všechny členské státy EU. „Celní unie EU je velmi propracovaná, uplatňuje rozsáhlý soubor společných pravidel pro dovoz a vývoz a zcela odstranila kontroly mezi svými členy.“ (Evropská komise: ©2014) „Celní unie je jednotnou obchodní zónou, v níž je ve volném oběhu veškeré zboží vyrobené v EU či dovážené z jiných zemí.“ (Evropa, ©2016) Mezi členskými státy Evropské unie jsou zakázány dovozní a vývozní cla a poplatky s rovnocenným účinkem a také cla fiskální povahy. (Článek 30, Smlouva o fungování Evropské unie)

„V celní unii používají členové stejné celní sazby na zboží dovážené na její území ze zbytku světa a mezi sebou si nestanoví žádné interní tarify.“ (Evropská komise: ©2014) Výši dovozních cel stanovuje společný celní sazebník, v němž je zboží rozdělené do sazebního zařazení. Společný celní sazebník stanoví Rada na návrh Komise. (Článek 31, Smlouva o fungování Evropské unie)

Každá členská země má vlastní celní správu, všechny správy dohromady však jednají společně jako celek. „Česká celní správa, stejně jako celní správy ostatních států, má dva základní úkoly, kterými jsou ochrana a regulace domácího trhu formou výběru cla z dováženého zboží a dohled nad tím, aby toto zboží neohrožovalo životy nebo zdraví lidí, zvířat či rostlin.“ (Celní správa ČR: ©2016) Každá země má také vlastní celní úředníky. „Celníci sledují přepravu zboží v EU, a to jak na vnějších hranicích EU, tzn. v přístavech a na letištích a pozemních hraničních přechodech, tak pohyb zboží na území EU.“ (Evropská komise: ©2014)

Při vstupu do Evropské unie musela Česká republika sjednotit národní předpisy pro jednotlivé druhy výrobků podle domluvených technických požadavků mezi členskými státy EU. „Tento způsob na jedné straně zaručuje volný pohyb výrobků po unijním trhu a na druhé straně zaručuje vysokou míru ochrany (je používán zejména pro potenciálně nebezpečné či složité výrobky).“ (BusinessInfo: ©1997-2016) Harmonizace norem bývá často velmi zdoluhavá a nevztahuje se na všechny výrobky na trhu. U těch výrobků, kde nejsou harmonizované technické normy na evropské úrovni je použit princip vzájemného

uznávání. „Podle tohoto principu musí členský stát povolit uvedení výrobku na svůj trh, pokud je tento výrobek legálně vyroben či obchodován v jiném členském státě nebo v Turecku nebo je v souladu s právními předpisy vyráběn ve státě ESVO, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, a to i tehdy, je-li výrobek vyroben podle odlišných technických a kvalitativních hledisek.“ (ÚNMZ, ©2016)

4.2.2 Česká republika a volný pohyb služeb

Zahraniční obchod se službami měl po vstupu České republiky do Evropské unie vzrůstající tendenci. Hodnota obratu zahraničního obchodu se službami se navýšila ze 484 393,7 mil. Kč v roce 2004 na 986 143,0 mil. Kč v roce 2014, došlo tak k navýšení hodnoty o 103,58%. Nárůst obratu byl způsoben navyšováním hodnoty exportu i importu služeb. Saldo zahraničního obchodu se službami mělo v období 2004-2014 vždy kladnou hodnotu.

Tabulka č. 13: Zahraniční obchod ČR se službami (2004-2014)

	Export služeb - příjmy (mil. Kč)	Import služeb - výdaje (mil. Kč)	Obrat ZO se službami (mil. Kč)	Saldo ZO se službami (mil. Kč)
2004	248 433,1	235 960,6	484 393,7	12 472,5
2005	257 998,4	238 586,6	496 585,0	19 411,8
2006	300 370,9	265 798,1	566 169,0	34 572,8
2007	341 470,9	286 049,0	627 519,9	55 421,9
2008	377 343,7	295 351,0	672 694,7	81 992,7
2009	385 296,4	358 310,1	743 606,5	26 986,3
2010	412 950,2	346 881,2	759 831,4	66 069,0
2011	409 574,1	351 135,9	760 710,0	58 438,2
2012	445 811,4	383 544,9	829 356,3	62 266,5
2013	469 426,7	399 067,4	868 494,1	70 359,3
2014	520 896,9	465 246,1	986 143,0	55 650,8

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČNB

Největším partnerem pro obchod se službami byly ve sledovaném období státy Evropské Unie. Účastnily se na celkovém zahraničním obchodě v podílu okolo 80%. Teritoriální diverzifikace obchodu se službami byla značně omezená a závislost České republiky na státech Evropské unie byla velmi silná. (Šedová, E.: ©2016)

Největší podíl služeb je z České republiky exportován a do ní importován z členských zemí Evropské unie, na druhém místě jsou ostatní evropské země. Silné postavení si drží i Rusko a USA a v posledních několika sledovaných letech se začal zvyšovat podíl Asijských zemí. (ČNB: ©2016)

Nejdůležitějším partnerem pro zahraniční obchod se službami bylo Německo, Slovensko, Velká Británie, Rakousko, Francie, Nizozemí, Polsko, Itálie a Belgie. Dominantní postavení mělo v celém období let 2004-2014 Německo, a to jak v exportu, tak i v importu služeb. V roce 2007 mířilo do Německa 35% z celkového exportu služeb a 31% z celkového importu služeb, jež směřovali z ČR do zemí EU. Německo mělo také nejvyšší hodnotu přebytku obchodní bilance se službami. Druhým nejdůležitějším partnerem v oblasti služeb bylo sousední Slovensko a třetím Velké Británie. (Šedová, E.: ©2016)

Hlavní příjmy a výdaje z oblasti služeb pochází z cestovního ruchu. Mezi ostatními službami dominují služby obchodní povahy.

4.2.3 Česká republika a volný pohyb osob

4.2.3.1 Volný pohyb pracovníků do České republiky

Dostupné informace o zahraničních pracovnících na území České republiky končí údaji z roku 2011, proto i následující vyhodnocení bude provedeno pouze za období let 2004-2011.

Počet cizinců pracujících na území České republiky narůstal od roku 2004 až do roku 2008. Za těchto 5 let došlo k navýšení počtu migrujících pracovníků do České republiky o 188 506 (109%). V roce 2009 došlo ke snížení celkového počtu zahraničních pracovníků na území ČR z 361 709 na 318 462. V roce 2010 došlo k dalšímu snížení o 12 112 pracovníků. Toto snížení bylo připisováno důsledkům finanční a ekonomické krize. Roku

2011 došlo k mírnému navýšení stavu migrujících pracovníků do České republiky na konečných 310 921.

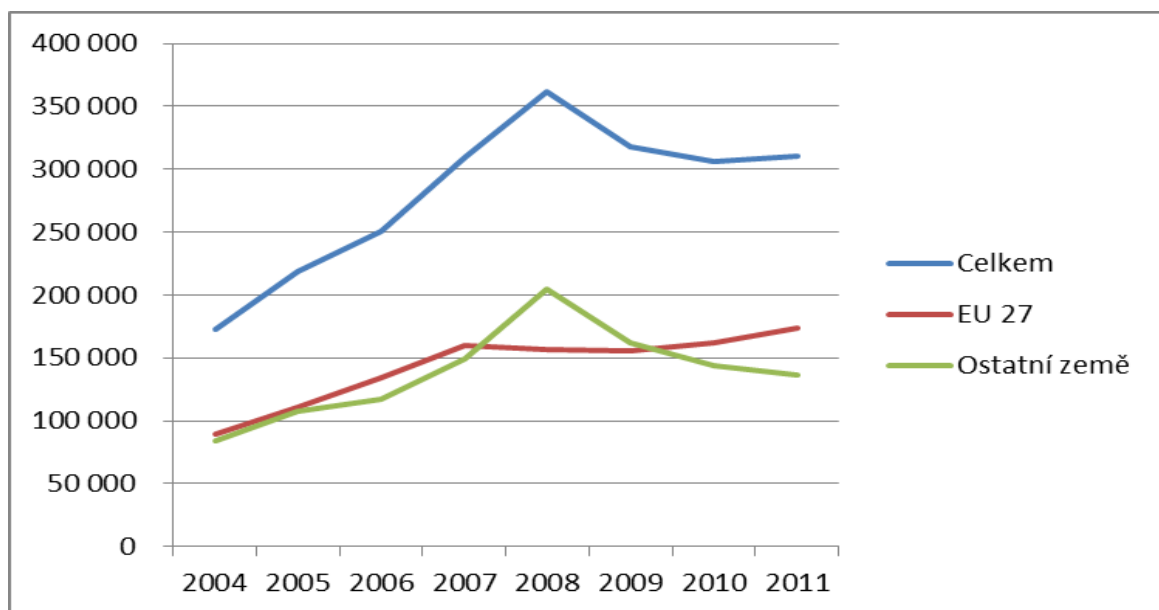
Tabulka č. 14: Volný pohyb pracovníků do ČR (2004-2014)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celkem	173 203	218 982	250 797	309 027	361 709	318 462	306 350	310 921
EU27	89 454	111 132	133 948	159 401	156 840	156 165	162 274	174 279
Ostatní země	83 749	107 850	116 849	149 626	204 869	162 297	144 076	136 642

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Na začátku hodnoceného období byla nadpoloviční většina zahraničních pracovníků v České republice, přesněji 89 454, ze zemí Evropské unie. To se však změnilo v roce 2008, kdy migrující pracovníci z ostatních zemí světa převýšili počet migrujících pracovníků ze zemí EU27. Roku 2008 pocházelo 156 840 zahraničních pracovníků na území České republiky ze zemí EU27 a 204 869 z ostatních zemí mimo území jednotného trhu. Následující rok došlo k poklesu pracovníků z ostatních zemí světa a v roce 2010 byl opět vyšší počet těch ze zemí EU27. V roce 2011 se rozdíl ještě navýšil a v ČR pracovalo o 37 637 pracovníků ze zemí EU27 více, než těch z třetích zemí.

Graf č. 11: Vývoj volného pohybu pracovníků do ČR (2004-2014)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Nejvíce migrujících pracovníků přicházelo do České republiky ze Slovenska. V roce 2004 jich na území ČR bylo 68 576, v roce 2011 již 117 831. V roce 2011 bylo na území ČR 69,3% z celkového počtu pracovníků EU27 právě slovenských občanů. Další pracovníci, kteří se významnějším počtem podíleli na obsazení trhu práce České republiky, byli z Polska, Bulharska, Německa, Rumunska a Velké Británie. Dále pak z Francie, Itálie a Rakouska.

Tabulka č. 15: Výrazné zastoupení zemí EU27 na trhu práce ČR (2004-2011)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bulharsko	2 764	2 823	2 859	6 319	6 066	5 555	6 702	8 148
Francie	669	847	1 243	1 446	1 727	1 866	2 025	2 166
Itálie	553	674	825	1 011	1 267	1 456	1 638	1 810
Německo	2 406	2 907	3 583	4 108	4 135	4 415	4 597	4 830
Polsko	10 133	13 929	18 387	24 931	22 044	21 728	20 657	21 430
Rakousko	658	756	891	1 032	1 141	1 187	1 264	1 271
Rumunsko	798	1 146	1 453	4 538	3 876	4 099	5 169	6 817
Slovensko	68 576	84 016	99 637	109 917	109 478	108 057	111 408	117 831
Velká Británie	1 278	1 711	2 173	2 457	2 846	3 043	3 337	3 654

Zdroj: ČSÚ

Pracovníci z ostatních zemí světa přicházeli do České republiky především z Ukrajiny a Vietnamu. Méně pak z Běloruska, Číny, Moldavska, Mongolska, Ruska a Spojených států.

Převážná většina zahraničních pracovníků v České republice byla mezi lety 2004-2011 zaměstnaná ve zpracovatelském průmyslu a ve stavebnictví. Velká část z nich také pracovala ve velkoobchodu, maloobchodu a na pozicích podpůrných. V těchto zaměstnáních pracovali převážně lidé s nižším stupněm vzdělání. V roce 2011 jich bylo z celkového počtu cizinců pracujících na našem území 64%. Pouze necelých 7% pracovalo na pozicích vědeckých, technických a dalších, kde bylo zapotřebí vysokoškolského vzdělání. Další výrazněji zastoupené profese byly v odvětví dopravy a skladování, ubytování a stravování a v informačních a komunikačních činnostech. (MPSV ČR: ©2016)

4.2.3.2 Volný pohyb pracovníků z České republiky

O českých občanech pracujících v zahraničí není dostatek relevantních zdrojů, proto je tato část práce neúplná a níže uvedené údaje je třeba vnímat jako ne zcela přesné.

Počtu Čechů migrujících za prací stále přibývá. V roce 2004 v zahraničí pracovalo okolo 36 000 českých pracovníků, v roce 2014 to bylo již kolem 110 400. V tomto časovém období je viditelné, že počet českých občanů, kteří mířili za prací do zahraničí, stále narůstal. Jediný rok, kdy došlo ke snížení českých zaměstnanců na zahraničních trzích, byl rok 2008. Pokles byl reakcí nastalé hospodářské krize.

Tabulka č. 16: Volný pohyb pracovníků z ČR (2005-2014)

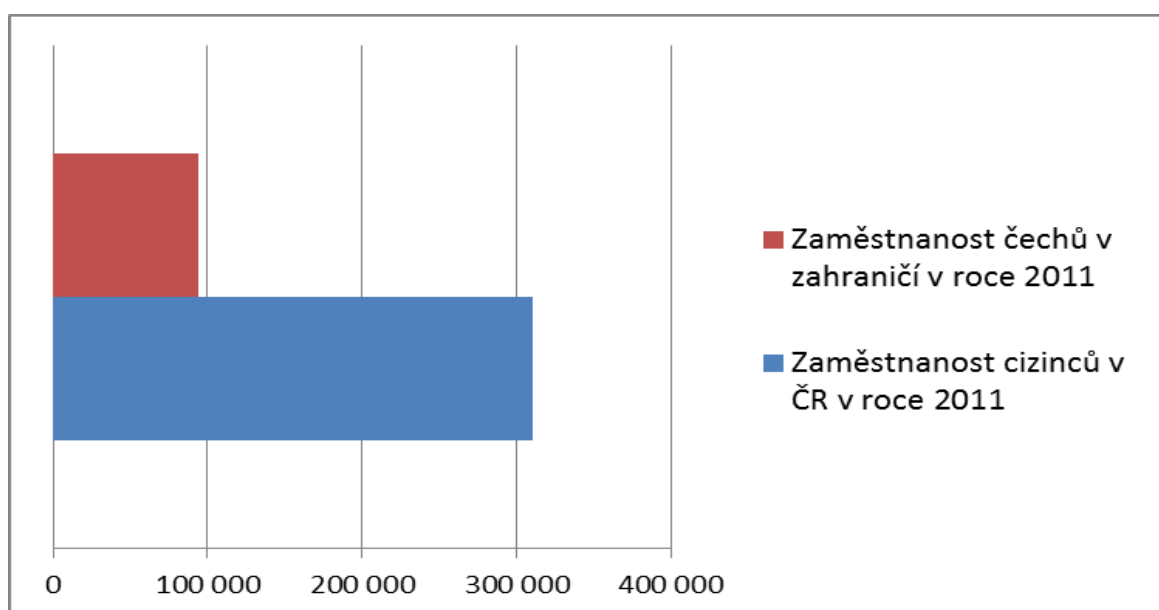
Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet Čechů pracujících v zahraničí	31200	54600	76400	61800	82300	83300	94000	96200	97300	110400

Zdroj: MPSV

Nejvíce Čechů v uplynulých letech za prací mířilo do členských zemí Evropské unie, především do Spojeného království, Německa, Irska a Rakouska. Atraktivními zeměmi bylo i Španělsko, Itálie, Nizozemsko a Slovensko, to především díky kulturní, historické a jazykové podobnosti. Počet českých pracovníků v Irsku se však v roce 2013 snížil více než o polovinu a slábl i zájem Čechů o práci v Německu. V posledních několika letech je nejvíce atraktivní zemí Spojené království, Německo a Rakousko. Práce v Německu a Rakousku je zajímavá především pro zaměstnance z příhraničních oblastí. Například v roce 2008 dojíždělo za prací do příhraničního Bavorska okolo 6500 Čechů. Do Spojeného království a Irsku velká část českých pracovníků vyjížděla za sezónními pracemi. (MPSV ČR: ©2016)

Čeští občané pracují v zahraničí především na pozicích, kde není potřeba vysokoškolského vzdělání. Většina z nich je zaměstnaná ve stavebnictví, turistickém ruchu, gastronomii, službách, výrobě, zemědělství a v technických oborech. Na pozicích, kde je zapotřebí vysokoškolské vzdělání, pracuje přibližně každý 6 z nich. Každý 10 na pozici, kde je potřebné odborné středoškolské vzdělání. To je například ve strojírenství a zdravotnictví. (MPSV ČR: ©2016)

Graf č. 12: Porovnání pracovní migrace ČR v roce 2011

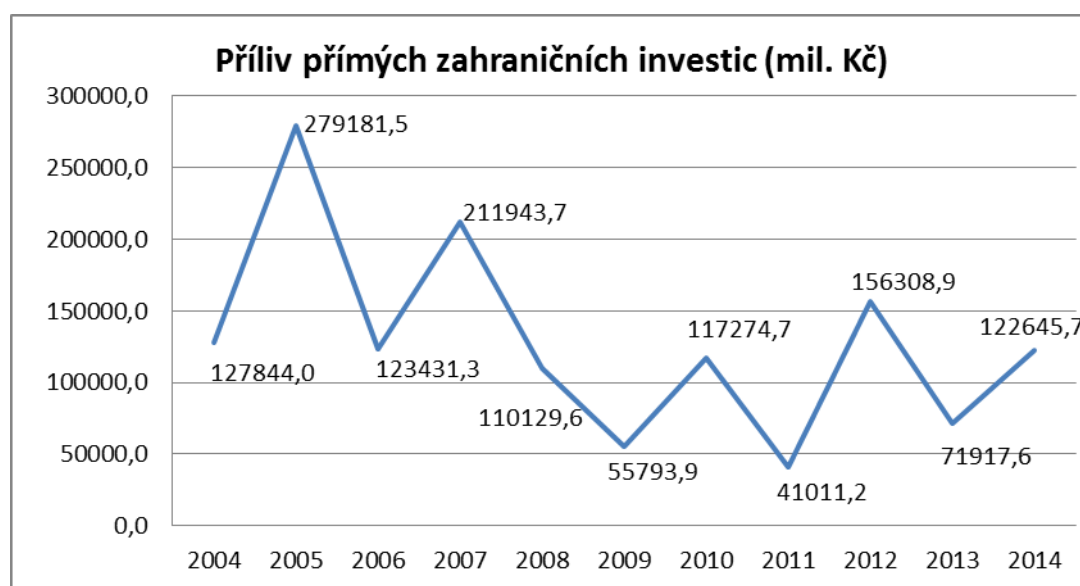
Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

V porovnání s počtem cizinců pracujících na území České republiky v roce 2011 je počet českých zaměstnanců na zahraničních trzích 3,3krát nižší. V roce 2011 pracovalo v ČR 310 921 zahraničních pracovníků, na trhu zahraničních zemí pracovalo v ten samý rok přibližně 94 000 Čechů.

4.2.4 Česká republika a volný pohyb kapitálu

Po roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie, se zvýšila přitažlivost ČR pro zahraniční investory. Na začátku sledovaného období, v roce 2004, byla hodnota příchozích zahraničních investic 127 844 mil. Kč, v roce 2005 došlo k navýšení o 118,4% na 279 181,5 mil. Kč. Tento rok se stal také rokem s nejvyšší hodnotou příchozích zahraničních investic na český trh.

Graf č. 13: Příliv přímých zahraničních investic do ČR (2004-2014)

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Nejnižší hodnota příchozích investic mezi lety 2004-2014 byla zaznamenána na českém trhu v roce 2009 a 2011. V roce 2009 bylo v České republice investováno 55 793,9 mil. Kč a v roce 2011 pouze 41 011,2 mil. Kč. Pokles byl způsoben dopady ekonomické a finanční

krize a následným přesunem kapitálu ze stran investorů do vlastních zahraničních společností s potřebou finančního pokrytí. (MF ČR: ©2016)

Vývoj přílivu zahraničních investic byl velmi nesouměrný, po každém meziročním nárůstu následoval velký pokles. Průměrná hodnota investovaná na českém trhu od vstupu České republiky do Evropské unie do roku 2014, byla 128 862 mil. Kč. Celková hodnota investovaná na trhu ČR od roku 2004 do roku 2014 byla 1 417 482 mil. Kč.

V České republice mezi lety 2004-2014 nejvíce investic směřovalo do odvětví peněžnictví a pojišťovnictví. Hodnota celkových investic do tohoto oboru byla 515 084 mil. Kč, jež odpovídalo 36,4% z celkového objemu investic ve sledovaných letech. Dále směřovaly investice především do obchodu a oprav, pohostinství a ubytování, dopravy a telekomunikace, nemovitostí a služeb pro podniky, strojů, přístrojů a zařízení. (ČSÚ: ©2016)

Země, ze kterých do České republiky přicházelo nejvíce investic, byly především členské země Evropské Unie. Z nečlenských států pak USA. Mezi hlavní investory ze zemí společného trhu patřilo Německo, Rakousko, Nizozemí, Lucembursko, Kypr a Španělsko. Významnější objem investic mezi lety 2004-2014 přišel do České republiky také z Francie, Slovenska, Belgie a Polska. 96,2% všech příchozích investic ze zemí Evropské unie pocházelo právě ze zmíněných 10 zemí.

Nejvyšší přímé zahraniční investice mířily do České republiky ve sledovaném období z Německa v hodnotě 222 931 mil. Kč. Na druhém místě bylo Rakousko s 208 917 mil. Kč a na třetím Nizozemí s 163 308 mil. Kč.

Podíl přímých zahraničních investic ze zemí Evropské unie na celkových příchozích investicích do České republiky byl ve sledovaném období vždy nadpoloviční. Pohyboval se od 52% v roce 2011 až do 99,1% v roce 2010. Průměrná účast investic z členských států na celkových příchozích investicích do ČR byla 83,7%. Z hodnot v tabulce číslo 17 je patrné, že důvěra byla vložena v českou ekonomiku, v její strategickou polohu, kvalifikované a stále levné zaměstnance především ze států společného trhu EU.

Česká republika byla na konci sledovaného období v TOP15 investorsky nejatraktivnějších státech, i když příchozí investice, především po hospodářské krizi v roce 2008, klesly a v dalších letech byla jejich hodnota velmi nestálá. (EY: ©2014)

Tabulka č. 17: Přímé zahraniční investice do ČR (2004-2014)

Přímé zahraniční investice do ČR (mil. Kč)											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Belgie	-1325	5598	-606	5480	-2058	25809	-23401	8895	24011	7179	12113
Dánsko	-1274	1138	-864	4586	1725	370	753	-313	289	162	611
Finsko	367	589	-325	248	420	463	-142	1563	-62	1504	21
Francie	-4516	9257	6044	1103	19853	10671	-9982	-3801	-1243	20338	23363
Irsko	1975	677	-16	1574	10788	-11137	-13541	-6522	-354	8302	511
Itálie	1311	-644	-1032	1133	6537	-949	523	69	994	-1102	3593
Lucembursko	13983	3772	31328	42803	-809	7825	-5840	-6652	9985	-5243	32148
Německo	19473	38770	43522	24472	9221	-17641	26627	32419	24135	-59114	81047
Nizozemí	51451	22035	-9698	45008	17559	-10556	37906	-35768	99575	20926	-75129
Portugalsko	-123	8	-318	-242	119	105	-519	99	416	345	223
Rakousko	11285	14968	22568	22306	36444	14121	35267	14781	10474	25994	710
Řecko	445	-771	-21	-79	262	14	362	-378	24		
Španělsko	1737	125214	-673	5532	-1776	-3114	3994	-11936	-2195	3261	-11040
Švédsko	-824	11871	-4363	6891	-1938	-2752	4052	-904	-295	3435	2152
Velká Británie	483	1396	5936	-10841	-12099	-7860	31962	15704	-31412	8670	1469
Kypr	979	12198	4827	6164	1434	27287	11644	-1493	10544	7936	33646
Maďarsko	-613	58	874	732	757	2418	854	-322	728	575	2160
Malta	-1018	-1268	2769	-1898	7020	-747	422	2923	-11	247	-261
Polsko	214	19637	959	3426	2882	1550	5139	4000	2977	-2087	12821
Slovinsko	292	-490	31	392	806	697	-1435	1522	-1262	-2260	-460
Slovensko	8605	2178	9397	7770	3311	2749	13199	6660	7539	8636	1920
Bulharsko				24	-47	51	-50	46	-33	131	4
Rumunsko				-85	-1310	341	658	721	105	-84	-2744
Estonsko			107	2		-23	2	-6	-1		
Lotyšsko			1	0		-8					14
Litva				-22	16	2					
Chorvatsko										267	8
Celkem z EU	102907	266190	110449	166478	99120	39686	118454	21308	154928	48017	118902
Celkem svět	127844	279181	123431	211944	110130	55794	117275	41011	156309	71918	122646
Podíl EU na celkových investicích	80,5%	95,3%	89,5%	78,5%	90,0%	71,1%	101,0%	52,0%	99,1%	66,8%	96,9%

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČNB

Tabulka č. 18: Přímé zahraniční investice z ČR do zahraničí (2004-2014)

Přímé investice do zahraničí (mil. Kč.)											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Belgie	-2	2			143			364		836	178
Dánsko	4	1	-1	17	-9	-10			-14	2	-23
Finsko	-4										
Francie	-60	22	23	133	-28	-178	115	-185	210	166	-54
Irsko	-16	-2	69		-77			210	661	563	276
Itálie	2	-2	97	65	1	-74	229	113	-38	1085	-14
Lucembursko	66	-3027		1782	3396	88	369	86			2815
Německo	42	1214	3762	823	5042	-287	603	6	215	2743	10294
Nizozemí	65	-12494	12919	6754	55115	4487	22074	1080	19388	24881	-14445
Rakousko	-86	81	22	-380	99	170	234	598	31	874	0
Španělsko	-21	65	33	-43	-44	-20	11	405	168	11	34
Švédsko	4		184	1019	98		42				-237
Velká Británie	343	530	998	17	-219	-901	-463	210	167	6561	-488
Kypr	1374	-1385	407	2102	-2444	612	-1863	-9507	9909	853	-10773
Estonsko	0	1		2		14		-1			
Litva	14	5	3	29	-16						
Maďarsko	202	193	4	19	-420	-18	-342	78	-145	52	243
Polsko	884	-256	992	6338	1105	-222	818	162	-1125	7208	-4335
Slovinsko	-142	-88	-133	-1706	-9	-91	-475	-41	-12	4	1
Slovensko	2225	3722	5097	5140	2468	-9786	3850	2278	-2130	2072	2437
Lotyšsko		63	4	43			1		29	68	
Portugalsko				4075	-5						
Malta				36	396	-289		321			878
Bulharsko				886	805	-803	-691	-291	1149	-354	509
Rumunsko				22	5950	12831	-3676	-831	-2130	17098	-3608
Řecko										8114	
Chorvatsko											5701
Celkem do EU	4893	-11354	24479	27173	71348	5524	20836	-4944	26330	72836	-10611
Celkem svět	26067	-449	33170	32880	73803	18100	22284	-5794	35048	79355	-10987
Podíl EU na celkových investicích	18,8%	-	73,8%	82,6%	96,7%	30,5%	93,5%	-	75,1%	91,8%	-

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČNB

Podíl investic do zemí Evropské unie na celkových investicích byl v průběhu let 2004-2014 nestálý. Roku 2004 byl na hodnotě 18,8%, roku 2008 na hodnotě 96,7%. V letech

2005, 2011 a 2014 byla hodnota odchozích investic do států společného trhu záporná, stejně tak, jako celková hodnota přímých zahraničních investic.

Nejvíce investic ve sledovaném období mířilo do Nizozemí. Jejich hodnota dosahovala 119 824 mil. Kč. Dále pak do Rumunska, Německa, Slovenska a Polska.

V porovnání s přímými zahraničními investicemi ze zemí EU do ČR jsou přímé investice z ČR do zemí EU zanedbatelné a dosahují častěji záporných hodnot. Jediným rokem, kdy ČR investovala v členských zemích více peněz, byl rok 2013, kdy z EU do ČR přišlo 48 017 mil. Kč a z ČR do EU odešlo 72 836 mil Kč.

5 Diskuze

V roce 2003 před vstupem České republiky do Evropské unie provedl Sociologický ústav AV ČR výzkum veřejného mínění na téma hospodářských důsledků očekávaných od vstupu naší země do Evropské unie. Mezi českou veřejností v ekonomické oblasti převažovalo negativní očekávání. „Ze všech zkoumaných oblastí příznivá očekávání v souvislosti se vstupem ČR do EU výrazně převažují pouze v případě nabídky zboží a služeb na našem vnitřním trhu.“ (CVVM: ©2004) K příznivému vlivu na Českou republiku se přikláněli především absolventi vysokých škol, vysoce kvalifikovaní odborníci nebo řídicí pracovníci, podnikatelé a živnostníci. Ostatní občané byli spíše skeptičtí. (CVVM: ©2004)

V otázkách zahraničního obchodu převažoval názor na stabilní nebo rostoucí vývoz českého zboží a služeb do zahraničí a zvyšující se dovoz zahraničního zboží a služeb do České republiky. V otázce nezaměstnanosti pouze 14% respondentů očekávalo její snížení, vidina přílivu zahraničních investic do země a nárůstu počtu pracovních míst tak nebyla pozitivní. Právě naopak, očekával se nárůst nezaměstnanosti i na úkor zahraničních pracovníků a mezi lidmi se šířila nevole z cizinců pracujících na území ČR v otázkách bezpečnosti a zachování pořádku. (CVVM: ©2004)

Vstup České republiky do Evropské unie přinesl významné navýšení vývozu a dovozu zboží a služeb. Navýšení zahraničního obchodu za 10 let od vstupu ČR do EU předčilo veškerá očekávání, klesal však podíl obchodu s členskými zeměmi EU na úkor ostatních zemí světa. Především v dovozu se více zapojily státy z oblasti mimo vnitřní trh EU. Uvolnění hranic mělo za následky příliv pracovní síly ze zahraničí i odliv českých pracovníků za hranice státu. Do České republiky mířili dle předpokladu pracovníci z méně vyspělých částí světa, naopak Češi migrovali za prací do vyspělejších evropských zemí. Po roce 2004, nad veškerá očekávání, došlo k velkému navýšení příchozích investic do země, které se v následujících letech opět vrátily na úroveň, nebo pod úroveň přístupového roku. Žádný dlouhodobý a neočekávaný přísun peněz do české ekonomiky se tedy nekonal.

Převážně kladné očekávání ze vzestupu pohybu zboží a služeb se naplnilo a z velké části záporné očekávání ze stagnace přílivu kapitálu a odlivu kvalifikovaných českých pracovníků na úkor méně kvalifikovaných pracovníků z třetích zemí světa také. Lze tedy říci, že očekávání českých občanů byla naplněna, v zahraničním obchodě ČR předčena.

6 Závěr

Při porovnání vývoje aktivit na trhu zboží, služeb, kapitálu a z pohybu osob v období 1994-2003 a 2004-2014 lze vyjádřit dopady vstupu do vnitřního trhu EU na Českou republiku.

Na trhu zboží v obou dvou sledovaných obdobích dlouhodobě rostla hodnota exportu do zemí EU a importu ze zemí EU. V období 1994-2003 s rostoucí hodnotou vývozu do zemí Evropské unie rostl i podíl na celkovém exportu země. V letech 2004-2014 se však i přes rostoucí hodnotu vývozu podíl exportu do zemí EU na celkovém exportu snižoval. Je zde zřejmý zájem České republiky o snížení závislosti na zemích Evropské unie a rozdělení celkového exportu do více zemí. Naopak podíl dovozu ze zemí EU na celkovém dovozu klesal již od začátku sledovaného období až do roku 2014. Za 21 let došlo k poklesu podílu o 11,29%, i když v posledních 5 letech podíl dovozu ze zemí vnitřního trhu na celkovém dovozu opět rostl. Bilance zahraničního obchodu se zeměmi Evropské unie je dlouhodobě rostoucí a od roku 1998 trvale v kladných hodnotách. Jediné narušení trhu po přístupu ČR do EU nastalo roku 2009, kdy se Česká republika musela vypořádat s důsledky hospodářské krize. Hlavní partneři pro český vývoz i dovoz se po roce 2004 nezměnili, stále to bylo dříve nečlenské Slovensko a Německo. Před vstupem do jednotného trhu EU byl zahraniční obchod České republiky téměř výhradně závislý na státech, které byly již součástí tohoto trhu, nebo se připravovaly na přístup. Na základě přijetí společné obchodní politiky však Česká republika získala roku 2004 přístup na trhy, kde před vstupem neměla žádné nebo jen minimální obchodní vztahy, a tak se směřování zahraničního obchodu začalo měnit. Velký pokrok ve společném obchodě, především v dovozu do ČR, byl zaznamenán s Čínou. I vývoz už nebyl zcela závislý na evropských zemích, rozšířil se například export do Ruska a Spojených států. Česká republika po přistoupení k Evropské unii využívá nejen kapacity vnitřního trhu, kde diametrálně roste její vývoz i dovoz, zaměřuje se také více na třetí státy, se kterými nabyla nových dohod o vzájemném obchodě.

Stejně jako zahraniční aktivity na trhu se zbožím i trh se službami měl v celých dvou sledovaných obdobích rostoucí tendenci, především po vstupu České republiky do Evropské unie. K nízkému poklesu obrátu zahraničního obchodu ČR se službami došlo pouze mezi lety 2001-2003, tedy 3 roky před tím, než se stala Česká republika součástí

jednotného trhu. Hlavními partnery pro export a import služeb byly před vstupem i po vstupu ČR do vnitřního trhu státy Evropské unie, po přistoupení České republiky do společného trhu EU závislost na těchto státech dále posilovala. Teritoriální diverzifikace zahraničního obchodu se službami byla především v období let 2004-2014 velice omezená.

Počet zahraničních pracovníků na území ČR se důsledkem otevření trhu pro všechny občany Unie zvyšoval až do roku 2008. Po tomto roce došlo k mírnému poklesu a následné stabilizaci. Hlavní účast cizinců na trhu práce ČR se nezměnila, patřila občanům Slovenské republiky. Před rokem 2004 do České republiky přicházeli za prací především občané slabších ekonomik, nejvíce z nich bylo ze Slovenska, Ukrajiny, Polska a Vietnamu. Po roce 2004 se o český trh práce zajímalo více pracovníků z vyspělých zemí Evropy, jako je Německo, Velká Británie, Francie, Itálie a Rakousko, jejich počet však nebyl nijak výrazný. Zájem o práci v ČR měli i další pracovníci společného trhu, převážně ze Slovenska, Polska, Bulharska a Rumunska. Počet Čechů vyjíždějících za prací do ciziny narůstal hlavně po roce 2004. Nejvíce českých obyvatel před vstupem i po vstupu ČR do EU pracovalo na Slovensku. Důvodem byl společný historický vývoj zemí, podobný jazyk a kultura, stejně jako u pracovní migrace Slováků do ČR. Dalšími zeměmi, na které byla v celém sledovaném období nejvíce zaměřena pracovní migrace českých občanů, bylo Německo, Rakousko, Itálie, Španělsko, Irsko a Velká Británie. Tedy země Evropské unie.

Před připojením České republiky k vnitřnímu trhu se rychlým tempem navyšoval počet přímých zahraničních investic do země. Zahraniční investoři přesouvali svou výrobu do zemí, jako byla Česká republika. Dostalo se jim zde levné pracovní síly a nižších nákladů na výrobu než ve vyspělých zemích západní Evropy. Investice do země proudily i po vstupu do Evropské unie. Jeden rok po vstupu ČR do vnitřního trhu EU se hodnota investovaného kapitálu v ČR dostala na hodnotu 279 181,5 mil. Kč. Byl to největší zaznamenaný příliv v historii české země. Po roce 2005 však příchozí investice klesaly až na hodnoty let 1995-1997. Zeměmi, které v ČR nejvíce investovaly, byly mezi lety 1994-2003 a 2004-2014 země Evropské unie. Především Německo, Nizozemsko, Francie a Rakousko. Jediným rokem, kdy do České republiky přicházelo více investic z ostatních států světa, než ze států EU byl rok 2003. Podíl odchozích investic z České republiky do zahraničí byl oproti příchozím nepatrný. České investice byly velmi nestálé a směřovaly jak do států EU, tak do jiných zemí světa. Ze zemí vnitřního trhu byly příjemci českých investic Nizozemsko a Německo, po roce 2004 také Slovensko.

Dopady vstupu České republiky do Evropské unie byly zřetelné především na trhu se zbožím a službami. V první řadě na zvyšující se hodnotě zahraničního obchodu, v druhé řadě na vytvoření nových a posílení stávajících obchodních vztahů. Možnost volného pohybu zboží a služeb vně společného trhu Evropské unie významně navýšila hodnotu exportu a importu. Volný pohyb pracovníků po celé Unii po roce 2004 byl výraznější především pro Čechy, kteří nacházeli v partnerských státech stále vyšší uplatnění. Pro migrující pracovníky z ostatních zemí vnitřního trhu nedošlo k výraznému navýšení pracovního zájmu o český trh. Nejméně výrazným se stal pro Českou republiku pohyb zahraničních investic. Kromě roku 2005 a 2007 vykazoval příliv investic do země po roce 2004 spíše klesající tendenci.

7 Seznam literatury

Knižní zdroje

ADÁMKOVÁ, Vlasta a Eva CIHELKOVÁ. *Vnitřní trh Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000, ISBN 80-245-0056-6.

BALDWIN, Richard E a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. Vyd. 4. Praha: Grada, 2013, ISBN 978-80-247-4568-8.

BŘICHÁČEK, Tomáš. *Unie: blízká i vzdálená*. Vyd. 1. Praha: Institut Václava Klause, 2014, ISBN 978-80-87806-08-1.

CECCHINI, Paolo, Michael CATINAT a Alex JACQUEMIN. *The European challenge, 1992: the benefits of a single market*. English ed. /. Brookfield, Vt., USA: Gower, 1988, ISBN 07-045-0613-0.

Cesta České republiky do Evropské unie. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004, ISBN 80-7325-045-4.

CIHELKOVÁ, E. *Nový regionalismus: teorie a případová studie (Evropská unie)*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-808-8.

ČERNOCH, Pavel a Václav LEBEDA (ed.). *Cesta do EU: východní rozšíření Evropské unie a Česká republika v období 1990-2004*. Praha: Linde, 2003, ISBN 80-861-3140-8.

EU, Evropská komise. *Váš průvodce Lisabonskou smlouvou*. Lucemburk: EUR-OP, 2010. ISBN 978-927-9151-569.

EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General for Internal Market and Services. *Twenty years of the European Single Market*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012. ISBN 978-927-9258-374.

EVROPSKÁ KOMISE. *Váš jednotný trh? - Akt o jednotném trhu pro vysoce konkurenceschopné sociálně-tržní hospodářství*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010, ISBN 978-92-79-16948.

FAJMON, Hynek, Michael J BAUN a Luděk URBAN. *Cesta České republiky do Evropské unie*. Vyd. 1. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004, ISBN 80-732-5045-4.

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. Vyd. 1. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003, ISBN 80-732-5015-2.

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. Dopln. a aktualiz. vyd. 2. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, ISBN 978-80-7325-180-2.

FIALA, Petr: *Evropský mezičas. Nové otázky evropské integrace*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principal, 2007, ISBN 80-87029-04-6.

FOJTÍKOVÁ, L. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-128-4.

FOJTÍKOVÁ, L., LEBIEDZIK, M. *Společné politiky EU. Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN: 978-80-7179-939-9.

FRIDRICH, Branislav, Lucia MOKRÁ, Michael SIMAN a Miroslav SLAŠŤAN, *Odhalené záhady o Európskej únii*, Bratislava: EUROIURIS - Európske právne centrum, 2012, ISBN 978-80-89406-22-7.

GOLA, Petr. *Evropská unie v otázkách a odpovědích*. Vyd. 1. Třebíč: Radek Veselý, 2003, ISBN 80-863-7630-3.

GOWER, Jackie (ed.) a Ian THOMSON (ed.). *The European Union handbook*. 2nd ed. Chicago, 2002, ISBN 15-795-8223-0.

HAD, Miloslav, Stanislav STACH a Luděk URBAN. *Česká republika v Evropské unii: členství, přínosy, výzvy*. Praha: Linde, 2006, ISBN 80-7201-611-3.

HODAČ, Jan, Lubor LACINA a Petr STREJČEK. *Evropské křižovatky*. Vyd. 2. Brno: Barrister & Principal, 2014, ISBN 978-80-7485-018-9.

HOKOVSKY, Radko (ed.) a Václav LEBEDA (ed.). *Tajemství českého úspěchu v EU?!*. Praha: Evropské hodnoty, 2011, ISBN 978-80-904158-8-1.

HORÁKOVÁ, Milada. *Mezinárodní pracovní migrace v ČR*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 1998. ISBN 9788074160943.

HORÁKOVÁ, Milada. *Zpráva o vývoji pracovních migrací 1993-2006*. Vyd. 1. Praha: VÚPSV, 2007. ISBN 978-80-87007-67-9.

Jak funguje Evropská unie: váš průvodce po institucích EU. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2007, ISBN 92-79-03649-1.

JAKŠ, Jaroslav. *Quo vadis Evropská unie*. Vyd. 1. Praha: ETC publishing, 1998, ISBN 80-860-0657-3.

KLAUS, Václav. *Evropská integrace bez iluzí*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2011, ISBN 978-80-242-3326-0.

KUBEČKOVÁ, Magdaléna a Jana DRASTÍKOVÁ. *Bariéry podnikání na vnitřním trhu EU, aneb, Jak zdolat všechny překážky*. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2008, ISBN 978-80-248-1903-7.

MAREK, Dan a Michael J BAUN. *Česká republika a Evropská unie*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2010, ISBN 978-80-87029-89-3.

MEZIHORÁK, František a Markéta PITROVÁ. *Evropanství a integrace*. Vyd. 1. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, ISBN 80-718-2118-7.

MRKLAS, Ladislav a Petr SOKOL. *Průvodce Evropským parlamentem*. Vyd. 1. Praha: Jalna, 2009, ISBN 978-80-86396-43-9.

Naše společná budoucnost: Světová komise pro životní prostředí a rozvoj. Z anglického originálu přeložil Pavel Korčák. Vyd. 1. Praha: Academia, 1991, ISBN 80-85368-07-2.

NEÚSTUPNÁ, Ludmila a Markéta PITROVÁ. *Evropské společenství: jednotný trh, společné politiky (EHS), koordinace politik, systém orgánů, právo, dohoda o přidružení ČSFR*. Vyd. 1. Praha: Prospektrum, 1992, ISBN 80-854-3113-0.

PELTRÁM, Antonín. *Evropská integrace a Česká republika*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2849-0.

PÍTROVÁ, Lenka. *Když se řekne Lisabonská smlouva--: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008, ISBN 978-80-87041-48-2.

PLECHANOVOVÁ, Běla. *Institucionální vývoj Evropské unie od Maastrichtské smlouvy k východnímu rozšíření: hledání rovnováhy mezi společenstvím a jeho členskými státy*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2004, ISBN 80-246-0800-6.

PLCHOVÁ, Božena. *Zahraniční ekonomické vztahy ČR*. 3. přeprac. vyd. Praha: Oeconomica, 2007, ISBN 978-80-245-1285-3.

POLÁČEK, Pavel a Václav LEBEDA (ed.). *Evropská unie - cesta do otroctví: východní rozšíření Evropské unie a Česká republika v období 1990-2004*. Vyd. 1. Praha: Matice Čech, Moravy a Slezska, 2003, ISBN 80-903-3840-2.

ŠLOSARČÍK, Ivo a Zuzana KASÁKOVÁ. *Instituce Evropské unie a Lisabonská smlouva*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, ISBN 978-80-247-3567-2.

URBAN, Luděk. *Evropský vnitřní trh a příprava České republiky na začlenění*. Praha: Linde, 2002, ISBN 80-720-1330-0.

VAVREČKOVÁ, Jana, Jakub MUSIL a Ivo BAŠTÝŘ. *Počty a struktury českých migrantů v zahraničí a ekonomická motivace k zahraniční pracovní migraci: (se specifickým zaměřením na migranty ve Velké Británii)*. Vyd. 1. Praha: VÚPSV, 2007, ISBN 978-80-87007-81-5.

ZBÍRAL, Robert. *Institucionální rámec Evropské unie: právně-politologický pohled*. Praha: Linde, 2007, ISBN 978-80-7201-682-2.

Právní předpisy

Jednotný evropský akt ze dne 17. února 1986, Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/gallery/2/763-jea.pdf>

Lisabonská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii a smlouvu o založení Evropské unie ze dne 13. prosince 2007, Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/738-lisabonska_smlouva.pdf

Maastrichtská smlouva o Evropské unii ze dne 7. února 1992, Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=URISERV:xy0026&from=CS>

Předpis č. 22/1997 Sb. - Zákon o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů ze dne 24. Ledna 1997, Dostupné z: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:_BMXniOLqXcJ:www.mpo.cz/assets/cz/podpora-podnikani/technicka-harmonizace/Pravni-predpisy/2013/1/02-Z_22_1997_Sb-o_technick_ch_po_adavc_ch_na_v_robky_a___8230_.doc+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES – směrnice o službách ze dne 12. prosince 2006, Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32006L0123>

Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli ze dne 18. dubna 1951, Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/753-smlouva_o_esuo.pdf

Smlouva o vytvoření celní unie mezi Českou republikou a Slovenskou republikou ze dne 29. října 1992, Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=147235>

Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství ze dne 25. března 1957, Dostupné z: http://www.vyzkum.cz/storage/att/1490A5E023DCEB5FB9A53DCAB559C1B5/SML_ehs_1957.pdf

Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii ze dne 25. března 1957, Dostupné z: http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/pdf/consolidated_

version_of_the_treaty_establishing_the_european_atomic_energy_community/consolidated_version_of_the_treaty_establishing_the_european_atomic_energy_community_cs.pdf

Smlouva o Evropské unii ze dne 7. února 1992, Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/758-smlouva_o_eu_puvodni_verze.pdf

Smlouva o vytvoření jednotné rady a jednotné komise Evropských společenství ze dne 8. dubna 1965, Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/761-slučovaci_smlouva.pdf

Smlouva o fungování Evropské unie ze dne 4. prosince 2007, Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/54/16334-fungovani_eu.pdf

Internetové zdroje

Asociace průvodců ČR. *Volný pohyb služeb v Evropské unii* [online]. Asociace průvodců ČR, ©2015 [vid. 2015-08-05]. Dostupné z: <http://www.asociacepruvodcu.cz/pravidla/webpage/kap1.html>

Barroso, José Manuel Durão, *EVROPA 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění* [online]. Evropská komise, ©2010 [vid. 2016-01-20]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/7c31b211-1a5a-46a8-b6bd-151b72dc94ec/EU2020-CJ.pdf>

Barroso, José Manuel Durão, *Projev o stavu Unie* [online]. Evropská komise, ©2013 [vid. 2016-10-22]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/news/130911_barroso_projev_cs.htm

Barroso, José Manuel Durão, *Projev o stavu Unie* [online]. Evropská komise, ©2011 [vid. 2016-10-22]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-11-607_cs.htm

BusinessInfo. *Stav evropské legislativy v oblasti technických norem a uvádění výrobků na trh* [online]. Czech Trade, ©1997-2016 [vid. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/stav-evropske-legislativy-normy-vyrobky-3885.html>

Bydžovská, M., *Hospodářská soutěž* [online]. Úřad vlády České republiky, ©2005-2015 [vid. 2015-08-15]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

CEFTA. *Agreement on Amendment of and Accession to the Central European Free Trade Agreement* [online]. Central European Free Trade Agreement, ©2013 [vid. 2016-03-09]. Dostupné z: <http://www.cefta.int/cefta-agreement>

Celní správa ČR. *O České CS* [online]. Celní správa České republiky, ©2016 [vid. 2016-03-08]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/stranky/o-ceske-cs.aspx>

CVVM. *Ekonomické dopady vstupu ČR do EU I* [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, ©2004 [vid. 2016-03-27]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a3092/f3/100362s_eu40608.pdf

CVVM. *Ekonomické dopady vstupu ČR do EU II* [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR, ©2004 [vid. 2016-03-27]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a3094/f3/100364s_ev40608.pdf

CzechTrade. *Vliv přímých zahraničních investic* [online]. CzechTrade, ©2010 [vid. 2015-11-18]. Dostupné z: www.czechinvest.org/vliv-pzi

CzechTrade. *Vývoj zahraničního obchodu České republiky za první čtvrtletí roku 2015* [online]. CzechTrade, ©2015 [vid. 2015-11-17]. Dostupné z: https://www.businessinfo.cz/app/content/files/zpravodajstvi-pro-export/ctvrtletni-analyzy-ZO/Ctvrtletni_prehled_01_2015.pdf

ČNOPK. *Česko-německé vztahy* [online]. Česko-německá obchodní a průmyslová komora, ©2016 [vid. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://tschechien.ahk.de/cz/o-nemecku/cesko-nemecke-vztahy/>

ČNB. *Platební bilance* [online]. Česká národní banka, ©2003-2016 [vid. 2016-01-20]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/

ČSÚ. *Česká republika od roku 1989 v číslech* [online]. Český statistický úřad, ©2016 [vid. 2016-02-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech#05>

ČSÚ. *Zahraniční obchod* [online]. Český statistický úřad, ©2016 [vid. 2016-02-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zahranicni_obchod_se_zbozim_ekon

ČSÚ. *Zahraniční pracovníci v České republice* [online]. Český statistický úřad, ©2016 [vid. 2016-02-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20537844/1527-04-03.pdf/f30f52dd-7a20-435e-b24f-ca3b6bf509cb?version=1.0>

Dubská, D., *Z ČR odchází na mzdách výrazně více peněz než přichází* [online]. Český statistický úřad, ©2004 [vid. 2016-02-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20535882/ckta060304.doc/2bf363f2-1ede-417a-a817-353618c1c749?version=1.0>.

EGF. *The impact and effectiveness of the single market* [online]. European Globalisation Adjustment Fund, ©1996 [vid. 2016-12-22]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/economic-reports/docs/single_en.pdf

EPRS. *The Cost of Non-Europe in the Single Market: 'Cecchini Revisited'* [online]. European Parliamentary Research Service ©2014 [vid. 2015-09-12]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/510981/EPRS_STU\(2014\)510981_REV1_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/510981/EPRS_STU(2014)510981_REV1_EN.pdf)

EUROPA. *Cla - Zóna volného obchodu v Evropě* [online]. Evropské unie, ©2016 [vid. 2016-03-25]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/cust/index_cs.htm

EUROPA. *Cla - Celní unie EU: ochrana obyvatel a usnadnění obchodu* [online]. Evropská Komise: Generální ředitelství pro komunikaci, ©2014 [vid. 2016-03-10]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/cs/customs_cs.pdf

EUROPA. *Standardizace v Evropě* [online]. Evropská komise - DG Vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky, ©2015 [vid. 2015-05-21]. Dostupné z: http://europa.eu/youreurope/business/product/standardisation-in-europe/index_cs.htm

EP. *Svoboda usazování a volný pohyb služeb* [online]. Evropský parlament, ©2014 [vid. 2015-07-02]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_3.1.4.html

EY. *EY's attractiveness surveys. Europe 2014. Back in the game* [online]. European Investment monitor, ©2014 [vid. 2016-03-22]. Dostupné z: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2014-european-attractiveness-survey/\\$FILE/EY-2014-european-attractiveness-survey.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2014-european-attractiveness-survey/$FILE/EY-2014-european-attractiveness-survey.pdf)

EK. *Politiky Evropské Unie - Hospodářská soutěž* [online]. Evropská komise, ©2014 [vid. 2015-09-01]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/cs/competition_cs.pdf

HORÁKOVÁ, M., *Cizinci na trhu práce v České republice v letech 1994-2004* [online]. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí České republiky, ©2005 [vid. 2016-02-12]. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_172.pdf

Chmelař, A., Novotný, J., a kol. *Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech. Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády České republiky* [online]. Úřadu vlády České republiky, ©2014 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/analyzy-EU/SEZUV-2014-1_Ekonomicke_vyhodnoceni_clenstvi_Ceske_republiky_v_EU_po_deseti_let.pdf

Juncker, Jean-Claude, *Nový začátek pro Evropu* [online]. Evropská komise, ©2014 [vid. 2015-09-12]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/priorities/docs/pg_cs.pdf

Kabeleová, H., Horáková, M., a kol., *Za prací do Česka* [online]. Poradna pro občanství, občanská a lidská práva - Člověk v tísni, ©2016 [vid. 2016-02-12]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/2355437-Za-praci-do-ceska-zakony-statistiky-nelegalni-migrace-brain-drain-myty-klientsky-system-sankce-clovek-v-tisni-spolecnost-pri-ct-o-p-s.html>

Kolassa, D., *Volný pohyb kapitálu* [online]. Evropský parlament, ©2015 [vid. 2015-09-01]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_3.1.6.html

Lorenc, M., *Závěrečné práce - metodika* [online]. Lorenc info, ©2007–2013 [vid. 2016-03-27]. Dostupné z: <http://lorenc.info/zaverecne-prace/metodika.htm>

Maciejewski, M., *Volný pohyb zboží* [online]. Evropský parlament, ©2015 [vid. 2015-07-21]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_3.1.2.html

ManagementMania. *Horizontální analýza* [online]. Management Mania - Business Encyklopedie, ©2015 [vid. 2016-03-27]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/horizontalni-analyza>

ManagementMania. *Vertikální analýza* [online]. Management Mania - Business Encyklopedie, ©2016 [vid. 2016-03-27]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/vertikalni-analyza>

Monti, M., *Nová strategie pro jednotný trh* [online]. Evropská komise, ©2009 [vid. 2016-12-09]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/internal_market/strategy/docs/monti_report_final_10_05_2010_cs.pdf

MPO ČR. *Analýza struktury zahraničního obchodu se službami ČR* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, ©2008 [vid. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument49878.html>

MPSV ČR. *Přehled zaměstnanosti občanů ČR na území států EU/EHP a Švýcarska v letech 2005 – 2007* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, ©2007 [vid. 2016-03-09]. Dostupné z: www.mpsv.cz/files/clanky/5296/Obcane_CR_v_EU.pdf

MPSV ČR. *Volný pohyb osob* [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, ©2011 [vid. 2015-09-08]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/1280>

Muller, T., *Vnitřní trh EU - základní principy* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, ©2006 [vid. 2015-11-11]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument3363.html>

MZV ČR. *Normy EU* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, ©2015 [vid. 2015-05-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/representation_brussels/cz/evropska_unie/eu_pro_podnikatele/jak_ovlivnit_predpisy_eu/normy_eu/index.html

MZV ČR. *Úvod k vnitřnímu trhu EU* [online]. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, ©2011 [vid. 2015-10-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/representation_brussels/cz/evropska_unie/vnitri_trh_eu/-zastupitelske_urady-representation_brussels-publish-cz-evropska_unie-vnitri_trh_eu-uvod_k_vnitrnimu_trhu_eu.html

Pavel, J., Turková, V., *Zaměstnanost cizinců v ČR* [online]. Ministerstvo financí České republiky, ©2007 [vid. 2016-02171]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/assets/en/media/Employment-of-foreigners-in-the-CR.pdf>.

Pýcha, M., *Výsledky agrárního zahraničního obchodu ČR* [online]. Zemědělský svaz České republiky, ©2015 [vid. 2015-11-01]. Dostupné z: http://www.zscr.cz/media/upload/1420710317_tz-2015-01-08-saldo-azo.pdf

Smutka, L., Trajhan, M., *Agrární zahraniční obchod České republiky po vstupu do Evropské unie* [online]. AGRIS, ©2003 [vid. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.agris.cz/clanek/139133>.

Tsoukalis, L., *Why we need a globalisation adjustment fund* [online]. Evropská komise, ©2005 [vid. 2015-11-01]. Dostupné z: <http://www.eliamep.gr/wp-content/uploads/en/2008/10/why-we-need-a-globalisation-adjustment-fund.pdf>

ÚNMZ. *Princip vzájemného uznávání, ProCoP (Product Contact Point) - informační místo o požadavcích na výrobky na MPO* [online]. Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, ©2016 [vid. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.unmz.cz/test/procop>

Urban, L. *Instituce EU a správa vnitřního trhu* [online]. Czech Trade, ©2010 [vid. 2015-10-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/vnitri-trh-evropske-unie-5159.html#!&chapter=2>

Urban, L., *Jak byly otevřeny trhy zboží* [online]. Úřad vlády České republiky, ©2005-2015 [vid. 2015-07-12]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8734/sekce/volny-pohyb-zbozi/>

Urban, L., *Volný pohyb kapitálu* [online]. Úřad vlády České republiky, ©2005-2015 [vid. 2015-09-08]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8737/sekce/volny-pohyb-kapitalu/>

Urban, L., *Volný pohyb osob* [online]. Úřad vlády České republiky, ©2005-2015 [vid. 2015-09-08]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8736/sekce/volny-pohyb-osob/>

Urban, L., *Volný pohyb služeb* [online]. Úřad vlády České republiky, ©2005-2015 [vid. 2015-08-01]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8735/sekce/volny-pohyb-sluzeb/>

Vavrečková, J., *Sledování migračního pohybu českých občanů do států EU-15 s důrazem na země s otevřeným trhem práce pro české občany* [online]. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, ©2006 [vid. 2016-02-12]. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_216.pdf

Veřejná správa. *Rozsudek Cassis de Dijon* [online]. Veřejná správa České republiky, ©1979 [vid. 2015-10-21]. Dostupné z: verejnasprava.sweb.cz/data/VTE-RozsudekCassis_de_Dijon.doc